

**UCHWAŁA NR XV/129/2020
RADY GMINY DOBRZCZ**

z dnia 24 lutego 2020 r.

**w sprawie uchwalenia " Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022" wraz
z "Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku
2022".**

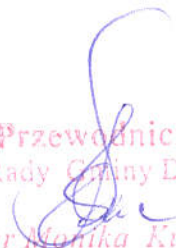
Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696, 1815) i art.17 ust.1, art.18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r.-Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, 1403, 1495, 1501, 1527, 1579, 1680, 1712, 1815, 2087, 2166), Rada Gminy Dobrcz uchwala, co następuje :

§ 1. Uchwala się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022" wraz z "Prognozą oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022" w brzmieniu określonym w załącznikach do uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała nr XV/161/2004 Rady Gminy Dobrcz z dnia 30 listopada 2004 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrcz.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Dobrcz
mgr Monika Kuberska

***Program ochrony środowiska
dla Gminy Dobrcz
do roku 2022***

Warszawa 2019

Program ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022

Praca wykonana pod kierunkiem:

Maciej Mikulski

Skład autorski:

Aleksandra Wiszniewska

Marta Naruszewicz

Monika Krzywda

Michał Kozielski

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	4
1. Wstęp	8
1.1 Podstawa prawna opracowania	8
1.2 Cel i zakres opracowania.....	8
1.3 Metodyka opracowania.....	9
2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	10
3. Spójność z dokumentami strategicznymi – założenia programowe	10
3.1 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Fala Nowoczesności.....	10
3.2 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.) ...	11
3.3 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	11
3.4 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	12
3.5 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	12
3.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	12
3.7 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	13
3.8 Strategia rozwoju transportu do 2020 roku	13
3.9 Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.....	14
4. Charakterystyka ogólna Gminy Dobrcz.....	15
4.1 Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne	15
4.2 Demografia.....	17
4.3 Rolnictwo i sposób użytkowania terenu	18
4.4 Działalność gospodarcza	18
4.5 Warunki klimatyczne	19
4.6 Walory kulturowe	20
4.7 Wykorzystanie energii odnawialnej.....	20
5. Ocena stanu środowiska	22
5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	22
5.1.1 Ocena stanu	22
5.1.2 Analiza SWOT	22
5.2 Zagrożenia hałasem.....	23
5.2.1 Ocena stanu	23
5.2.2 Analiza SWOT	24
5.3 Pola elektromagnetyczne.....	25
5.3.1 Ocena stanu	25
5.3.2 Analiza SWOT	25
5.4 Gospodarowanie wodami	26
5.4.1 Ocena stanu	26

5.4.2	Analiza SWOT	32
5.5	Gospodarka wodno-ściekowa	33
5.5.1	Ocena stanu	33
5.5.2	Analiza SWOT	34
5.6	Zasoby geologiczne	34
5.6.1	Ocena stanu	34
5.6.2	Analiza SWOT	37
5.7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	37
5.7.1	Ocena stanu	37
5.7.2	Analiza SWOT	39
5.8	Gleby	40
5.8.1	Ocena stanu	40
5.8.2	Analiza SWOT	40
5.9	Zasoby przyrodnicze	41
5.9.1	Ocena stanu	41
5.9.2	Analiza SWOT	43
5.10	Zagrożenia poważnymi awariami	44
5.10.1	Ocena stanu	44
5.10.1	Analiza SWOT	44
6.	Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi.....	45
7.	Podsumowanie realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska z prognozą na lata obowiązywania aktualnego POŚ	46
8.	Cele, kierunki interwencji i zadania wraz z harmonogramem rzeczowo - finansowym	47
9.	System realizacji programu ochrony środowiska	52
9.1	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	52
9.1.1	Instrumenty prawne	52
9.1.2	Instrumenty finansowe	52
9.1.3	Instrumenty społeczne	53
9.1.4	Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne	53
9.2	Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska	54
9.3	Sprawozdawczość	59
9.4	System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska	57
9.5	Wykaz interesariuszy	57
10.	Spis tabel.....	59
11.	Spis rysunków.....	60
12.	Wykaz aktów prawnych	60
13.	Bibliografia	61

Wykaz skrótów

SKRÓT	OBJAŚNIENIE
aPWŚK	Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ARR	Agencja Rynku Rolnego
BDL	Bank Danych Lokalnych
BEiŚ	Strategia "Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko"
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
EFR	Europejski Fundusz Rolny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FAPA	Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
FS	Fundusz Spójności
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDLP	Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JCWpj	Jednolita część wód powierzchniowych jeziornych
JCWpprze	Jednolita część wód powierzchniowych przejściowych
JCWpprzy	Jednolita część wód powierzchniowych przybrzeżnych
JCWPrz	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KSCHR	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
KWPSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
LIFE+	Program działań na rzecz środowiska i klimatu na lata 2014-2020
LNG	Skroplony gaz ziemny
LOP	Liga Ochrony Przyrody
MPZP	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MŚP	Sektor małych i średnich przedsiębiorstw
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	Organizacja pozarządowa (non governmental organisation)
OChK	Obszar chronionego Krajobrazu
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OSCHR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSN	Obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
PEM	Pole elektromagnetyczne
PGWWP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

PK	Park Krajobrazowy
PKP PLK	PKP Polskie Linie Kolejowe
PMS	Państwowy Monitoring Środowiska
POE	Pozarządowe Organizacje Ekologiczne
POliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
POPT	Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007-2013
POŚ	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022
PPIS	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RPO	Regionalny Program Operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
ŚSOR	Średniookresowa Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)
SIEG	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WZMiUW	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

1. Wstęp

1.1 Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022 jest art. 17. ust. 1 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1], który nakłada na organy wykonawcze – w tym przypadku Gminę – obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1. *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1]. Program ochrony środowiska w tym konkretnym przypadku podlega zaopiniowaniu przez organy wykonawcze powiatu. Przy opracowaniu polityki ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz obligatoryjne jest zapewnienie udziału społecznego na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [2]. Zgodnie z art. 18.1 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1], Program ochrony środowiska dla gminy uchwała Rada Gminy. Z wykonania programów ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio radzie gminy. Niniejszy Program ochrony środowiska został zakwalifikowany do rodzaju dokumentów wymienionych w art. 46 pkt 2 ustawy ooś.

Zmieniające się przepisy prawne w zakresie kształtowania polityki ochrony środowiska sprawiły, że opracowanie niniejszego dokumentu opiera się o nieco inne założenia prawne i wytyczne metodyczne, w porównaniu do lat poprzednich. Istotne zmiany zostały wprowadzone *ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw* [3], które określiły, że programy ochrony środowiska uchwalone w celu realizacji Polityki ekologicznej państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 zachowują ważność na czas, na jaki zostały uchwalone, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2016 r. W przypadku konieczności aktualizacji Programu ochrony środowiska zastosowanie mają przepisy art. 14 ust. 2 w/w Ustawy [3] tj.: „Jeżeli program ochrony środowiska, o którym mowa w ust. 1, wymaga aktualizacji, odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy uchwała **nowy program ochrony środowiska** uwzględniający cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w *ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* [4].

We wrześniu 2015r. zostały opublikowane przez Ministerstwo Środowiska „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, które są dokumentem pomocniczym adresowanym do organów wykonawczych i uchwałodawczych JST. „Wytyczne...” wskazują na elementy, które powinny zostać ujęte w POŚ bądź wzięte pod uwagę przy ich sporządzaniu.

1.2 Cel i zakres opracowania

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program ochrony środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Struktura opracowania obejmuje omówienie:

- 1) spójności POŚ z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla;
- 2) sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu oraz jego infrastruktury technicznej;
- 3) oceny stanu środowiska na terenie Gminy Dobrcz z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji: (1) Ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne,

- (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami;
- 4) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska;
 - 5) harmonogramu rzeczowo-finansowego wynikającego ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji;
 - 6) systemu realizacji Programu ochrony środowiska w zakresie zarządzania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki.

1.3 Metodyka opracowania

Punktem wyjścia przy opracowaniu Programu była analiza i ocena stanu ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów dla dziesięciu obszarów interwencji. Przy ocenie stanu został wykorzystany model D-P-S-I-R (driving forces/czynniki sprawcze - pressures/presje - state/stan - impact/oddziaływanie - response/środki przeciwdziałania) stosowany przez Komisję Europejską, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Europejską Agencję Środowiska do sporządzania ocen zintegrowanych oraz ocen skuteczności polityki ekologicznej. Struktura modelu D-P-S-I-R pozwala na sprawne generowanie kompleksowej, opartej na badaniach, analizach i ocenach informacji o środowisku. Przeprowadzona ocena stanu środowiska dała podstawę do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszej kolejności działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Czym jest Program Ochrony Środowiska?

Program ochrony środowiska jest podstawą systemu zarządzania środowiskiem. Analizuje i ocenia istniejące uwarunkowania przyrodnicze. Przedstawia mocne i słabe strony każdego z komponentów środowiska oraz ocenia możliwe szanse poprawy stanu środowiska lub zagrożenia nieosiągnięcia standardów środowiskowych. Program ochrony środowiska wyznacza cele i kierunki działań jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat, aby poprawić stan środowiska przyrodniczego lub utrzymać go na poziomie zgodnym z przepisami prawa.

Ocena stanu środowiska na terenie Gminy Dobrcz

Oceny stanu środowiska dokonano w ramach 10 obszarów interwencji, które są kluczowe do podjęcia działań strategicznych zmierzających do poprawy stanu poszczególnych elementów środowiska. Ocenie poddano następujące obszary/komponenty środowiska:

- 1) *Ochrona klimatu i jakości powietrza*
- 2) *Zagrożenia hałasem*
- 3) *Pola elektromagnetyczne*
- 4) *Gospodarowanie wodami*
- 5) *Gospodarka wodno-ściekowa*
- 6) *Zasoby geologiczne*
- 7) *Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*
- 8) *Gleby*
- 9) *Zasoby przyrodnicze*
- 10) *Zagrożenie poważnymi awariami*

3. Spójność z dokumentami strategicznymi – założenia programowe

Potrzeba opracowania nowego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz wynika ze stale zmieniającej się polityki ekologicznej na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

W nowym systemie do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ);
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020;
- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie;
- Polityka energetyczną Polski do 2030 roku;
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku);
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Bydgoskiego.

Poniżej przedstawiono główne cele i założenia polityki środowiskowej wpisane w szereg dokumentów strategicznych i programowych, do których nawiązuje niniejszy POŚ.

3.1 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Fala Nowoczesności

Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne.
- Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
- Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych.

Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.2 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)

Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

- Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny.
- Konkurencyjne gospodarstwa rolne i producenci rolno – spożywczy.

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- Rozwój obszarów wiejskich

Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia

- Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju.
- Poprawa efektywności energetycznej.
- Rozwój techniki.

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania.
- Ochrona gleb przed degradacją.
- Gospodarka odpadami.
- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód.

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii - Transport

- Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności

3.3 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument uszczegóławia zapisy Średniookresowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 w dziedzinie energetyki i środowiska oraz stanowi wytyczne dla Polityki energetycznej Polski.

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.
- Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej.
- Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki.
- Kierunek interwencji – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

3.4 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

„Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki” bezpośrednio wpisuje się w priorytet unijnej strategii rozwoju „Europa 2020”, którym jest inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- Kierunek działań – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia

3.5 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument uszczegóławia zapisy Średniookresowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 w dziedzinie energetyki i środowiska oraz stanowi wytyczne dla Polityki energetycznej Polski.

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej.
- Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii.
- Kierunek interwencji 2.7 – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich.

3.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

Głównym celem opracowania Strategii jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., co pozwoli właściwie zaadresować zakres interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich.
- Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich.
- Priorytet 2.5. – Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich.

Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- Priorytet 5.1. - Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich.
- Priorytet 5.3. - Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mityzacji).
- Priorytet 5.4. - Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich.
- Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich.

3.7 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli.

Cel szczegółowy 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

- Kierunek działań 1.2. - Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi.
- Kierunek działań 1.3. - Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne.

3.8 Strategia rozwoju transportu do 2020 roku

Jest to średniookresowy dokument planistyczny, który stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Wskazano w nim cele oraz kierunki rozwoju transportu w taki sposób, aby etapowo - do 2030 r. - możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020). Transport jest wskazany jako jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju.

Główny cel Strategii Rozwoju Transportu odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę transportową (jak i wykreowania sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Wyznaczone obszary, cele i kierunki interwencji POŚ wpisują się w następujące cele środowiskowe wskazane w Strategii Rozwoju transportu do 2020 roku:

Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej.
- Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.9 Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Głównym celem polityki energetycznej jest stworzenie warunków dla stałego i zrównoważonego rozwoju gospodarki narodowej, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa oraz zaspokojenie potrzeb energetycznych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

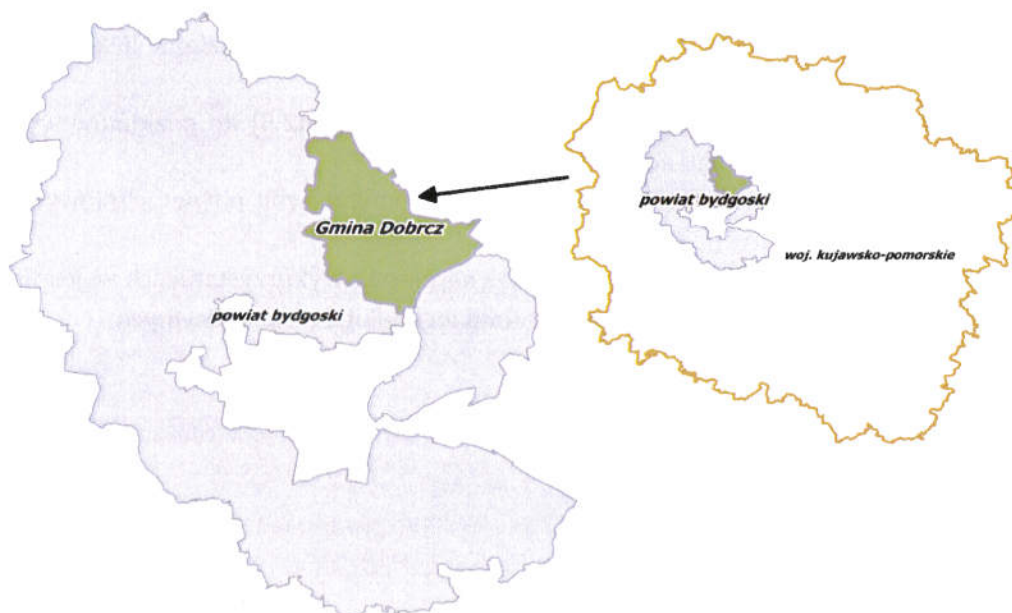
Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- Ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Ograniczenie emisji SO₂ i NO₂ oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

4. Charakterystyka ogólna Gminy Dobrcz

4.1 Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne

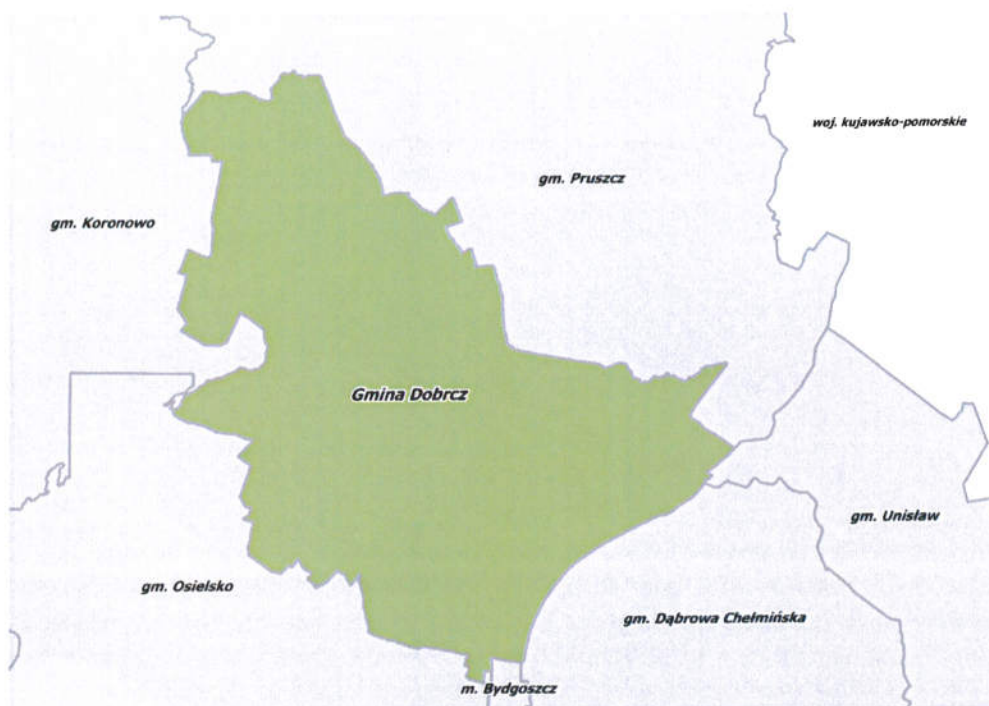
Gmina Dobrcz zajmuje obszar 130,1 km², na którym funkcjonuje 21 sołectw. Położona jest w centralnej części województwa kujawsko - pomorskiego, w powiecie bydgoskim.

Rysunek 1. Położenie Gminy na tle Powiatu i Województwa.

Gmina graniczy z następującymi gminami:

- Gmina Pruszcz – na północnym wschodzie;
- Gmina Koronowo – na północnym zachodzie;
- Gmina Osielsko – na południowym zachodzie;
- Gmina Dąbrowa Chełmińska – na południowym wschodzie;
- Gmina Unisław – na wschodzie
- Miasto Bydgoszcz – na południu

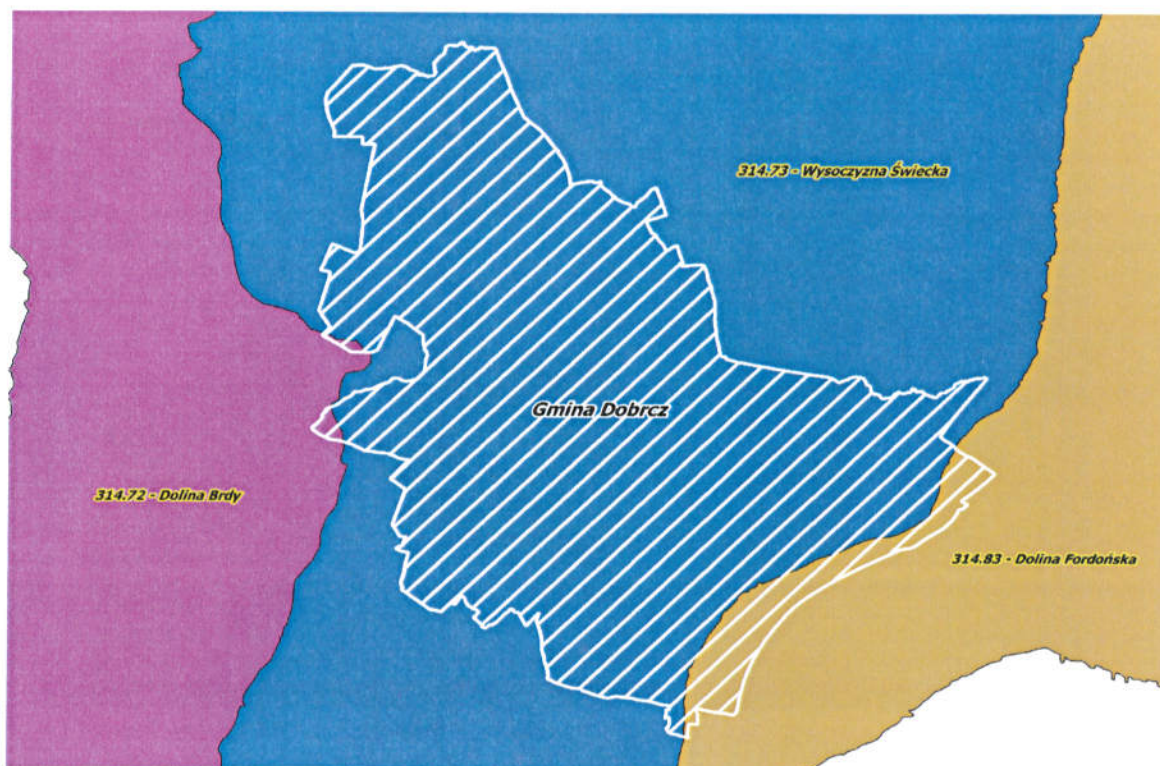

Rysunek 2. Położenie Gminy Dobrcz na tle sąsiednich gmin.

Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski, gmina Dobrcz znajduje się na terenie:

- megaregion – Europa Środkowa;
- prowincji – Niz Środkowoeuropejski;
- podprowincji – Pojezierza Południowobałtyckie;
- makroregionu – Wzniesienia Południowopomorskie i Dolina Dolnej Wisły (płd-wsch);
- mezoregionu – Pogranicze Doliny Fordońskiej, Wysoczyzny Świeckiej i Doliny Brdy.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego Gmina Dobrcz położona jest głównie w makroregionie Wzniesienia Południowopomorskiego. Niewielka, południowo-wschodnia część gminy obejmowana jest przez Dolinę Dolnej Wisły. Stanowią one region Pojezierza Południowobałtyckiego. Gmina położona jest na wysokościach 90 – 100 m n.p.m. Najwyżej położone rejony występują w części południowej (na terenie Aleksandrowa) – 100,4 m n.p.m. Najniżej położony punkt znajduje się w dolinie Wisły, na wysokości 24,5 m n.p.m.

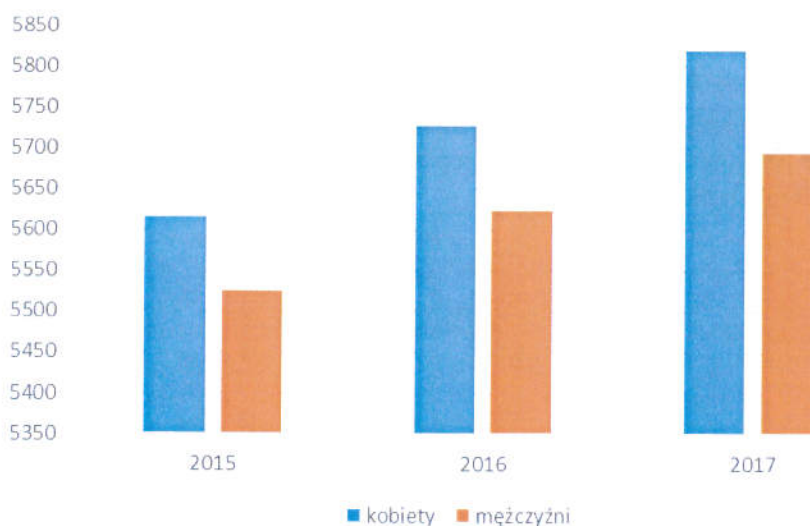

Rysunek 3. Położenie Gminy Dobrcz pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Instytutu Geologicznego

4.2 Demografia

Mieszkańcy Gminy Dobrcz stanowią społeczność liczącą 11515 osób (dane Gminy z roku 2017). Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie kształtuje się na takim samym poziomie jak w całym powiecie bydgoskim, czyli 83 osób/km², zaś w województwie kujawsko – pomorskim wynosi on 116 osób/km². Struktura płci w gminie rozkłada się stosunkowo równomiernie – 5820 osób to kobiety, a 5695 osoby to mężczyźni (dane z gminy z 2017 roku).

Rysunek 4. Struktura płci w gminie Dobrcz w latach 2015-2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy.

4.3 Rolnictwo i sposób użytkowania terenu

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu Gminy Dobrcz

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogólna	13 007
Użytki rolne, w tym:	10 483
grunty orne	9.394
pozostałe	1089
łąki trwałe	538
pastwiska trwałe	194
grunty rolne zabudowane	251
grunty pod stawami	0
rowy	56
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	988
las	857
grunty zadrzewione i zakrzewione	131
lesistość	6,4 %
Grunty zabudowane i zurbanizowane	586
tereny mieszkaniowe	168
tereny przemysłowe	4
inne tereny zabudowane	16
zurbanizowane tereny niezabudowane	10
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	18
tereny komunikacyjne - drogi	316
tereny komunikacyjne - tereny kolejowe	52
tereny komunikacyjne - inne tereny komunikacyjne	2
użytki kopalne	0
Grunty pod wodami	0
powierzchniowymi płynącymi	-
powierzchniowymi stojącymi	-
Nieużytki	314
Pozostałe	-
Tereny zdegradowane	-
Tereny zrehabilitowane	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2016)

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, powierzchnia Gminy Dobrcz wynosi 130 km². W strukturze użytkowania Gminy dominują użytki rolne – 81% ogólnej powierzchni. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 7,6% powierzchni Gminy.

4.4 Działalność gospodarcza

Ilość nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w gminie Dobrcz w 2018 roku była większa niż w 2017 roku. W 2018 roku zarejestrowano ogółem 110 nowych podmiotów, w tym 33 z przemysłu i budownictwa.

Tabela 2. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie w 2018 roku (I półrocze).

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2018 roku
---------------------	-----------------------------

A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	21
B. Górnictwo i wydobywanie	1
C. Przetwórstwo przemysłowe	92
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
F. Budownictwo	135
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	190
H. Transport, gospodarka magazynowa	62
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	22
J. Informacja i komunikacja	32
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	28
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	83
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	37
P. Edukacja	19
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	52
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
S. Pozostała działalność usługowa i T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	46
Podmiotów ogółem	842

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2018)

4.5 Warunki klimatyczne

Obszar gminy Dobrcz leży w II strefie klimatycznej i bydgoskiej dzielnicy rolniczo – klimatycznej. Występuje tu zarazem strefa przejściowa, gdzie następuje przemieszanie się mas powietrza kontynentalnego i polarnomorskiego. Do głównych danych cechujących ten obszar należą:

- Średnia roczna temperatura wynosi 7,5 - 8°C. Najwyższą średnią temperaturą miesięczną ma lipiec (+18,5°C), najniższą styczeń -2,5°C,
- Roczna suma opadów wynosi 550 mm,
- Okres wegetacyjny trwa około 210 dni.

Dzielnice rolniczo-klimatyczne wg R. Gumińskiego

Rysunek 5. Położenie Gminy Dobrcz na tle dzielnic klimatycznych

Źródło: Podział Polski na dzielnice klimatyczne wg Gumińskiego

4.6 Walory kulturowe

Na dziedzictwo kulturowe Gminy Dobrcz składają się (wg Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu):

Zabytki nieruchome:

- Złożenie dworsko – parkowe (Dwór, Park) w Gądeczu nr rej. A/1078
- Pozostałości założenia dworsko – parkowego (Oficyna dworska, Park) w Karolewie nr rej. A/1119
- Złożenie dworsko – parkowe (Dwór, Park) w Kotomierzu nr rej. A/1001
- Kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kozielcu nr rej. A/787
- Założenie dworsko-parkowe (Dwór, Park, Mur kamiennie-ceglany) w Paulinach nr rej. A/1011
- Założenie dworsko- parkowe (Dwór, Park) w Trzebieniu nr rej. A/1095
- Założenie dworsko- parkowe (Dwór, Park, 2 Obory, Spichlerz) Trzęsacz nr rej. A/1411
- Kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny we Włókach nr rej. A/777

4.7 Wykorzystanie energii odnawialnej

Do źródeł energii odnawialnej zaliczamy energię wiatru, słońca, wody, pochodzącą z biomasy oraz geotermalną. Na terenie gminy brak jest instalacji produkujących energię odnawialną.

Konieczność ochrony rzeki Wisły i jej unikatowych w skali europejskiej siedlisk ogranicza wykorzystanie energii wody na terenie gminy. Produkcja energii z biomasy wymaga dużych terenów pod

uprawę, magazynowanie biomasy i spalarnię, na terenie gminy zaś większość gruntów jest przeznaczana pod produkcję żywności. Obszar gminy znajduje się w strefie korzystnej do lokalizacji elektrowni wiatrowych, ograniczeniem jest jedynie obecność obszarów chronionych oraz stosunek mieszkańców. Zasoby geotermalne na terenie Gminy osiągają temperaturę 80-95°C na głębokości 3000 m (według mapy temperatur geotermalnych Polski na głębokości 3000 m wg prof. J. Sokołowskiego i innych (1987-2008)). Geotermia niskotemperaturowa nie przewiduje tak głębokich wierceń i nie wymaga tego rzędu temperatur. Na terenie Gminy tzw. pompy ciepła nie są rozpowszechnione, wykorzystują je pojedyncze osoby prywatne. Energia Słońca wykorzystywana jest głównie przez kolektory ciepła oraz instalacje fotowoltaiczne, które na terenie gminy wykorzystywane są sporadycznie.

Gmina planuje montaż instalacji wykorzystujących energię słoneczną na budynkach użyteczności publicznej oraz zakłada dofinansowanie dla tego typu instalacji również na budynkach prywatnych. Przewidywana jest również termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz dofinansowanie termomodernizacji budynków osób prywatnych. Gmina prowadzi kampanię informacyjną w tej sprawie i organizuje spotkania z mieszkańcami dotyczące proekologicznych programów dotacyjnych. Ponadto Gmina planuje ograniczenie wykorzystania energii elektrycznej montując oświetlenie ledowe. Gmina posiada plan zaopatrzenia w ciepło oraz przeprowadza aktualizację Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

5. Ocena stanu środowiska

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Ocena stanu

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oceny jakości powietrza dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, który wyniki swoich badań przedstawia w corocznych raportach. Obecnie system monitoringu jakości powietrza oparty jest o obowiązujący „Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2020”.

Na terenie Gminy wiejskiej Dobrcz WIOŚ w Bydgoszczy nie wyznaczył punktu monitoringu jakości powietrza. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w strefie aglomeracji bydgoskiej przy ul. Fieldorfa „Nila”. Zgodnie z klasyfikacją stref, obszar Gminy Dobrcz znajduje się w strefie kujawsko-pomorskiej. Wyniki klasyfikacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej za rok 2017

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń													
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃	O ₃
Kryterium ochrona zdrowia													
Rok 2017	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	D2
Kryterium ochrona roślin													
Rok 2017	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A	D2

Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko - pomorskim za rok 2017, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Objaśnienia:

- klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych
- klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny i poziom docelowy.
- klasa D1 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

W strefie kujawsko-pomorskiej dla kryterium ochrony zdrowia odnotowano w 2017 r. przekroczenia poziomów następujących substancji tj. PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, a także ozonu (O₃). W przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀, wynikowa klasa C jest efektem przekroczenia na terenie 25 gmin województwa poziomu dopuszczalnego ilości dni w ciągu roku z przekroczeniem normy dobowej. Z kolei przy benzo(a)pirenie o wynikowej klasie C zadecydował przekroczony poziom docelowy średnioroczny. Natomiast klasa D2 w przypadku ozonu oznacza, że przekroczony został poziom celu długoterminowego.

Gmina Dobrcz znajduje się w obrębie strefy kujawsko-pomorskiej. Na terenie gminy stwierdzono przekroczenie norm docelowych średniorocznych benzo(a)pirenu oraz poziomów celów długoterminowych ozonu O₃ dla kryterium ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. Gmina nie należy natomiast do 25 gmin, na terenie których przekroczone zostały normy stężenia pyłu PM₁₀, na terenie gminy Dobrcz nie stwierdzono ponadnormatywnej zawartości tej frakcji pyłu w powietrzu. Według mapy geozagrożeń opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny na terenie Gminy występują dwa zakłady hodowlane, które emitują gazy i pyły do atmosfery bez urządzeń oczyszczających oraz jeden zakład obróbki metali posiadający urządzenie oczyszczające. Jednakże głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest niska emisja, występująca głównie w sezonie grzewczym, związana z faktem wykorzystywania do ogrzewania energii ze spalania węgla i drewna w przydomowych piecach (PGN dla Gminy Dobrcz).

5.1.2 Analiza SWOT

Tabela 4. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”

Obszar interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”
--

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ potencjał terenów do wykorzystania OZE, → podjęcie wojewódzkiej uchwały antysmogowej, → postępująca gazyfikacja gminy, → planowana rozbudowa ścieżek rowerowych, → duży potencjał ograniczenia emisji CO₂, → opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.	→ przekroczenie dopuszczalnych stężeń silnie rakotwórczego benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego ozonu, → przeważający transport indywidualny, → emisja ze źródeł indywidualnych tzw. „niska emisja” szczególnie w sezonie grzewczym, → bardzo mała powierzchnia lasów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ rozwój komunikacji zbiorowej, → dalsza rozbudowa ścieżek rowerowych, → wymiana systemów ogrzewania na bardziej ekologiczne – znacząca redukcja emisji CO₂.	→ stale pogarszająca się jakość powietrza atmosferycznego, → pogłębiająca się zmiana klimatu, → zanieczyszczenia napływające z terenów sąsiednich.

5.2 Zagrożenia hałasem

Odczuwanie hałasu jest subiektywne i zależy w głównej mierze od cech indywidualnych każdego człowieka. Istotny wpływ ma częstotliwość, natężenie, charakter zmian w czasie oraz długotrwałość działania. Niekorzystny wpływ hałasu na organizm człowieka może objawiać się zmęczeniem, trudnościami w skupieniu uwagi, podwyższonym ciśnieniem krwi, bólem głowy, czasowym lub trwałym uszkodzeniem słuchu czy zakłóceniem snu.

5.2.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 113 ust. 2 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13]. Aktualnie obowiązujące poziomy hałasu w środowisku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13]

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy poziom dźwięku w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{DN} przedział czasu odniesienia równy wszyst- kim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszyst- kim porom nocy	L _{DN} przedział czasu odniesienia równy wszyst- kim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszyst- kim porom nocy
	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- rodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielo- rodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powy- żej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

- ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- ³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Hałas kolejowy

Sieć kolejowa na terenie województwa kujawsko - pomorskiego jest dobrze rozbudowana. Długość eksploatowanych linii kolejowych wynosi 1200 km, tj. 6,2 % ogółu w kraju (stan na grudzień 2017 r. - GUS). Na terenie Gminy znajdują się dwie linie kolejowe o numerze 131 oraz 201.

Linia nr 131 relacji Chorzów Batory – Tczew. Jest to linia wykorzystywana do transportu oraz komunikacji pasażerskiej. Cechuje się dużym natężeniem ruchu, zarówno pasażerskiego jak i towarowego. Linia ta zatrzymuje się na przystanku Kotomierz, który znajduje się na terenie gminy.

Linia nr 201 jest to linia relacji Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port. Znajdują się na niej dwa przystanki Stronno i Wudzyn które realizują ruch pasażerski. Linia cechuje się dużym natężeniem ruchu pasażerskiego oraz mało intensywnym ruchem towarowym.

Hałas komunikacyjny

Na wzrost zagrożenia hałasem ma wpływ słaby rozwój infrastruktury drogowej, niska jakość nawierzchni dróg, czy niewystarczająca ilość obwodnic.

Gmina Dobrcz ma dobrze rozwiniętą sieć drogową. Przez teren Gminy przebiegają dwie drogi krajowe (nr 5 i 56) oraz dwie drogi wojewódzkie (nr 256 i 244) jak również drogi powiatowe. Droga krajowa nr 5 jest główną drogą w relacjach z Bydgoszczą, Poznania oraz Wrocławia. Na terenie gminy droga ma długość ok. 7,7 km i biegnie przez miejscowości Trzeciewiec, Kusowo oraz Borówno. Droga krajowa nr 56 łączy drogę krajową nr 5 w miejscowości Trzeciewiec w gminie Dobrcz z drogą krajową nr 25 w miejscowości Koronowo. Droga wojewódzka nr 256 łącząca Trzeciewiec – Włoki – Bydgoszcz. Droga pełni rolę północno-wschodniej obwodnicy miasta Bydgoszcz. Na terenie gminy droga ma długość ok. 10,2 km. Droga wojewódzka nr 244 łącząca Kamieniec – Wojnowo – Gogolinek – Bożenkowo – Strzelce Dolne. Na terenie gminy Dobrcz odcinek tej drogi ma długość ok. 3,9 km. Na nadmierny hałas narażeni są mieszkańcy domów położonych w pobliżu w/w tras. Na terenie Gminy Dobrcz nie było prowadzonych dotychczas pomiarów hałasu.

Ogólne wnioski z badań monitoringowych hałasu przeprowadzonych w ostatnich latach przez WIOŚ w Bydgoszczy w 2016r. na terenie województwa kujawsko - pomorskiego wykazały, że hałas komunikacyjny jest jednym z zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. Należy jednak pamiętać, iż specyfika Gminy Dobrcz wskazuje na mniejsze ryzyko zagrożenia hałasem niż ma to miejsce w wybranych do przeprowadzania badań punktach, położonych w miastach.

5.2.2 Analiza SWOT

Tabela 6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem”

Obszar interwencji „Zagrożenie hałasem”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak dużych zakładów przemysłowych emitujących ponadnormatywne natężenie hałasu, → pasy zadrzewień przy drogach, → spójna sieć dróg lokalnych i regionalnych (gminnych i powiatowych).	→ duże natężenie hałasu komunikacyjnego (drogi krajowe i wojewódzkie), → hałas kolejowy, związany z przebiegającą linią kolejową.
SZANSE	ZAGROŻENIA

→ modernizacja istniejącej sieci drogowej i sieci kolejowej, → rozwój sieci rowerowej, → prowadzenie monitoringu hałasu – szczególnie wzdłuż ruchliwych tras komunikacyjnych, → podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy (stosowanie cichych nawierzchni, dźwiękoszczelnych okien, działania organizacyjne itp.).	→ stale pogarszający się stan dróg, → wzrastający ruch pojazdów po drogach, → zły stan techniczny pojazdów.
--	---

5.3 Pola elektromagnetyczne

5.3.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 123 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 122a ust. 1 i 2 pomiary poziomów elektromagnetycznych w środowisku wykonuje prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, a następnie przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgodnie z art. 122 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [14].

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku, na podstawie których między innymi prowadzi rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie Gminy Dobrcz w 2017 roku nie wyznaczono punktu pomiarowego pól elektromagnetycznych. Najbliższe punkty pomiarowe znajdują się w miejscowości Osielsko oraz Pruszcz. W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego. Przez teren gminy biegną linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć – 110 kV i 220kV. Linia 200kV ma charakter wyłącznie tranzytowy, natomiast w sieci 100kV na terenie gminy zlokalizowano główny punkt zasilania. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Dn200 Mniszek – Bydgoszcz.

Jednym ze źródeł promieniowania elektromagnetycznego w gminie Dobrcz mogą być maszty telefonii komórkowych. Na opisywanym terenie zarejestrowane są 2 maszty.

Tabela 7. Wyniki pomiarów PEM (2017)

Lokalizacja stacji	Typ terenu	Wyniki pomiarów za rok 2017 [V/m]	Dopuszczalny poziom PEM [V/m]
Osielsko	teren wiejski	0,24	7
Pruszcz	teren wiejski	< 0,2	7

Źródło: Pomiary natężenia pola elektrycznego i pola magnetycznego wykonane przez WIOŚ Bydgoszcz na terenie województwa kujawsko – pomorskiego w latach 2016-2018

5.3.2 Analiza SWOT

Tabela 8. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Pole elektromagnetyczne”

Obszar interwencji „Pole elektromagnetyczne”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

→ brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, → brak na terenie Gminy stacji GPZ.	→ brak punktu pomiarowego pól elektromagnetycznych na terenie gminy Dobrcz, → obecność na terenie Gminy napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, → obecność na terenie Gminy nadajników telefonii komórkowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ obowiązkowy monitoring PEM w ramach państwowego monitoringu środowiska, → modernizacja sieci przesyłowych i energetycznych	→ rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne np. Wifi,

5.4 Gospodarowanie wodami

Zgodnie z Ustawą *Prawo Wodne* [9] dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na:

- 1) Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), z wyodrębnieniem jednolitych części:
 - a) Wód przejściowych lub przybrzeżnych.
 - b) Wód sztucznych lub silnie zmienionych;
- 2) Jednolite części wód podziemnych (JCWPd);
- 3) Wody podziemne w obszarach bilansowych.

5.4.1 Ocena stanu

Jednolite części wód podziemnych

Obszar Gminy Dobrcz położony jest w granicach JCWPd nr 29 (PLGW200029) oraz JCWPd nr 36 (PLGW200036) - zgodnie z nowym podziałem na 172 JCWPd. Ogólna charakterystyka JCWPd znajdujących się na obszarze Gminy znajduje się w tabeli nr 9.

Tabela 9. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Dobrcz

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW200029
	Nazwa JCWPd	29
Lokalizacja	Region wodny	Wisły
	Nazwa dorzecza	Dolnej Wisły
	RZGW	Gdańsk
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	Stratygrafia pięter wodonośnych	• Qg - wody porowe w utworach piaszczysto - żwirowych • Qm - wody porowe w utworach piaszczystych oraz piaszczysto - żwirowych • Qd - wody porowe w utworach piaszczysto - żwirowych i piaskach pylastych • Pg-K - wody porowo - szczelinowe w utworach marglisto - wapiennych, piaszczystych oraz piaszczysto - marglistych
	Litologia	Piaski, wapienie
	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe, szczelinowe
	Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40, lokalnie 10-20
	Liczba pięter wodonośnych	2

	Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej	W równowadze utwory przepuszczalne i słaboprzepuszczalne
Antropopresja	Leje depresji (lej regionalny lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Lokalne leje depresji związane z poborem wód podziemnych
	Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Brak
	Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód [tys. m ³ rok] - pobór rejestrowany - 2011 r	dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne	9 592,79
	z odwodnienia kopalnianego	-
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]		85425

Legenda: Q – czwartorzęd; Qg - Poziom wód gruntowych wysoczyzny; Qm – Poziom międzymorenowy; Qd – Poziom doliny, kreda górna; Pg-K - Piętro paleogeńsko-kredowe

Źródło: Karta Informacyjna JCWPd nr 29

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW200036
	Nazwa JCWPd	36
Lokalizacja	Region wodny	Dolnej Wisły
	Nazwa dorzecza	Wisły
	RZGW	Gdańsk
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	Stratygrafia pięter wodonośnych	• Q Poziom gruntowy i międzyglinowy górny – wody porowe w piaskach drobnoziarnistych • Q Poziom międzyglinowy środkowy - wody porowe w utworach piaszczysto – żwirowych • Q Poziom międzyglinowy dolny - wody porowe w utworach piaszczysto – żwirowych • Piętro neogeńsko-paleogeńskie – wody porowe w piaskach pylastych i drobnoziarnistych • Piętro kredowe – wody porowo – szczelinowe w marglach, piaskach i wapieniach
	Litologia	piaski, wapienie
	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe, szczelinowe
	Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40, lokalnie 10-20
	Liczba pięter wodonośnych	1-3
	Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej	W równowadze utwory przepuszczalne i słaboprzepuszczalne
	Leje depresji (lej regionalny lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Nie występują

	Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Brak
	Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód [tys. m ³ rok] - pobór rejestrowany - 2011 r	dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne	8 506,83
	z odwodnienia kopalnianego	-
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]		369981

Legenda: Q – czwartorzęd

Źródło: Karta Informacyjna JCWPd nr 36.

Na terenie JCWPd nr 29 zasilanie dolinnego poziomu wodonośnego następuje głównie poprzez infiltrację bezpośrednią, dopływ lateralny z obszaru wysoczyzn oraz przesączanie wód z głębszych poziomów, dla których Wisła stanowi bazę drenażu. Wodonośne poziomy międzymorenowe oraz paleogenu i kredy zasilane są przez położone poza granicami jednostki obszary wysoczyzn. W strefach oddalonych od krawędzi wysoczyzny dominuje przesączanie się wód w głąb systemu wodonośnego, zaś na obszarach krawędziowych silny drenaż wywołany przez dolinę Wisły. Wody systemów drenują ku Wiśle, Żuławom Wiślanym i strefie brzegowej morza.

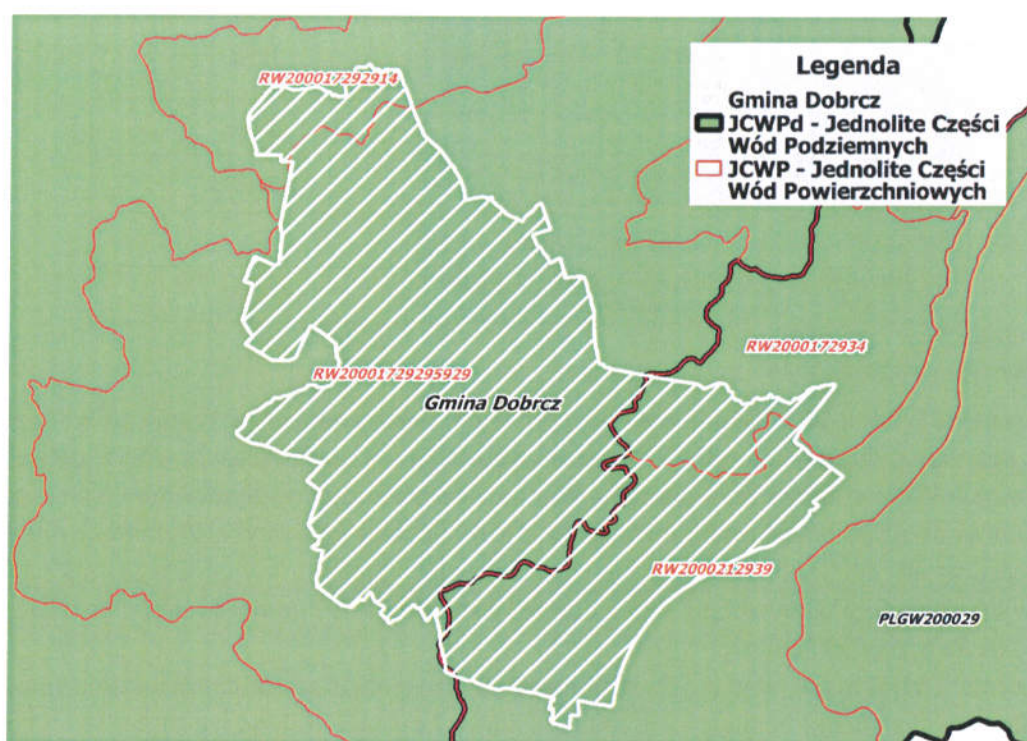
Na terenie JCWPd nr 36, w górnych strukturach hydrogeologicznych czwartorzędu (poziom gruntowy i międzyglinowy górny) pojawiają się układy lokalne krążenia. Najwyższe piętro wodonośne zasila ponadto poziom międzyglinowy środkowy, który to odpływa do poziomu międzyglinowego dolnego, w których strukturach układ krążenia wód wiąże się z głównymi dolinami cieków dopływowej Brdy i rzeki Brdy (o silnie drenującym charakterze). Drenaż poziomu czwartorzędowego odbywa się do rzek i jezior w rejonach głęboko wciętych dolin oraz do doliny Brdy, Wisły i Noteci. Poziom neogeński zasilany jest przez przesączanie wód piętra czwartorzędowego oraz dopływ zewnętrzny z poza zlewni. Poziom kredowy zasilają wody przesączające się z poziomu neogeńskiego i dopływające z poza zlewni. Poziomy neogeński i kredowy drenowane są głównie przez Noteć i Wisłę. Drenujący charakter Brdy w rejonie Bydgoszczy zniwelowany został przez wytworzenie leja depresji związanego z dużym poborem wody przez miasto.

Na podstawie informacji zawartych w kartach informacyjnych o JCWPd wiemy, że stan ilościowy oraz chemiczny zarówno JCWPd nr 29 jak i JCWPd nr 36 ocenia się jako dobre, czyli JCWPd są niezagrożone nieosiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych dla wód podziemnych.

Tabela 10. Ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Dobrcz

p.	Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Ocena stanu		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy oraz termin osiągnięcia
	Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	ilościowa	chemiczna		
1.	PLGW600029	29	dobry	dobry	niezagrożona	-
2.	PLGW200036	36	dobry	dobry	niezagrożona	-

Źródło: Państwowy instytut geologiczny, karty informacyjne JCWPd 29 i 36.

Rysunek 6. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem gminy Dobrcz, (mapa)

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Dobrcz znajduje się 6 sieci wodociągowych: Dobrcz, Kotomierz, Strzelce Górne, dwie w miejscowości Trzeciewiec oraz Wudzyn. Występują ponadto studnie obsługujące szkoły, ogródki działkowe, zakłady rolne i hodowlane oraz posesje prywatne i osiedla (Centralna Baza Danych Hydrogeologicznych). Na terenie Gminy brak ustanowionych stref ochronnych ujęć wód, poza strefami bezpośrednimi ujęć (Główny Urząd Geodezji i Kartografii). Na terenie Gminy znajduje się jeden punkt monitoringu wód podziemnych w pobliżu Kotomierza oraz dwa otwory badawcze w Borównie i Trzęsaczu, pobierające wodę z głębokości odpowiednio: 55 m, 124,5 m oraz 30 m. Wody na terenie Gminy należą do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Obszar Szczególnie Narażony nr 7), dlatego też na terenie gminy umieszczono dwa piezometry w pobliżu Kotomierza monitorujące I poziom wodonośny. Według danych z 2008 r. normy azotanów w I poziomie wodonośnym przekroczone były prawie trzykrotnie. Według danych Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z 2019 r. jakość wody wodociągowej w gminie odpowiada przydatności do spożycia we wszystkich sieciach (sieci w miejscowości Trzeciewiec 1 wyłączonej w 2016 roku nie badano).

Woda na obszarze JCWPd 36 przeważnie pobierana jest z głębokości od 32 do 60 m, co oznacza, że należy do czwartorzędowej warstwy wodonośnej poziomu międzyglinowego środkowego i dolnego oraz lokalnie do piętra trzeciorzędowego. Na obszarze JCWPd 29 woda pobierana jest zwykle z głębokości około 50 m i należy do piętra paleogeńsko-kredowego. Według danych GUS z 2018 roku pobór wody na terenie Gminy wyniósł 488,3 dam³ w ciągu roku, zaś zasoby dyspozycyjne Zlewni dolnej Brdy obszaru bilansowego o numerze G-6, do którego należy Gmina, według danych Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Ministerstwa Środowiska z 2001 roku wynoszą 4 4387,6 dam³ na rok. Ewentualne niedobory wody na terenie gminy mogą być spowodowane tym, że poziomy wodonośny JCWPd 36, z których korzysta większość gminy zasilane są głównie przez przesiąkanie wód z wyższych pięter wodonośnych, co jest uzależnione od opadów oraz przez silny drenaż Brdy i Wisły.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Południowo - zachodni obszar gminy Dobrcz znajduje się na terenie udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 140 – Subzbiornik Bydgoszcz. Wodonościami poziomu dolnokredowego są piaski drobnoziarniste i średnioziarniste, rzadziej pylaste oraz piaskowce walażynu i barremu (kreda dolna). W obrębie zbiornika nie wyznaczono obszarów ochronnych zbiornika oraz nie przedstawiono zakazów i nakazów w użytkowaniu obszaru. Eksploatację ujęć należy prowadzić zgodnie z ustaleniami dokumentacji z 1999 r. (decyzja Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15.06.2000 r. nr OS 7441/12/95/00), co pozwoli uniknąć zanieczyszczenia geogenicznego wód poziomu dolnokredowego.

Tabela 11. Ogólna charakterystyka GZWP Subzbiornik Bydgoszcz

Nazwa GZWP	Subzbiornik Bydgoszcz
Nr GZWP	140
Wiek utworów	kreda dolna
Typ ośrodka	Porowy
Typ zbiornika	udokumentowany
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /dobę]	63 672
Wodoprzewodność [m ² /d]	36–1824
Głębokość występowania utworów wodonośnych kredy dolnej	100 – 300m

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Informator PSH Główne Zbiorniki wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017.

Jednolite części wód powierzchniowych

Północną granicę Gminy stanowi Struga Graniczna, przez środkową część Gminy płynie Kotomierzanka (określana również jako Kotomierzycza) i jej dopływy: Kanał Pyszczyński oraz Żołędowska Struga. Południowo-wschodnią granicę Gminy stanowi rzeka Wisła, zaś jej północno-wschodnią częścią płynie Struga Niewieścińska będąca dopływem Wisły. Gmina w całości leży w dorzeczu Wisły, ale poszczególne jej części charakteryzują odmienne warunki odwadniania:

- do Wisły - za pomocą niewielkich cieków płynących w kierunku wschodnim (Struga Niewieścińska),
- do Brdy - za pomocą zlewni cząstkowej Kotomierzanki
- do Brdy - za pomocą cieku Struga Graniczna,
- do Jezior Borówno, Kusowo i Dobrcz - centralna część gminy ma charakter bezodpływowy.

W środkowej części gminy znajdują się trzy jeziora: Borówno, Kusowo i Dobrcz. Mają one najprawdopodobniej genezę wytopiskową. Świadczy o tym ich kształt, powierzchnia i stosunkowo niewielka głębokość. Wymienione jeziora są największymi na terenie gminy. Ich parametry przedstawiają się następująco (wg Choiński, Katalog jezior Polski):

- Borówno - pow. 45 ha, objętość - 3306 tys. m³, średnia głębokość - 7,5 m, maksymalna głębokość - 14,1 m, III klasa czystości wód (2006)
- Kusowo - pow. 48,5 ha, objętość - 1497 tys. m³, średnia głębokość - 3,4 m, maksymalna głębokość - 9,2m, III klasa czystości wód (2006)
- Dobrcz - pow. 32,5 ha, objętość - 1323 tys. m³, średnia głębokość - 4,4 m, maksymalna głębokość - 6,3m, wody pozaklasowe (2006)

Ukształtowanie terenu Gminy jest wynikiem działalności lądolodu skandynawskiego ostatniego zlodowacenia. Gliny zwałowe deponowane były w czasie jego maksymalnego nasunięcia, zaś rozległe pola sandrowe powstały nieco później gdy czoło lądolodu znajdowało się na północnym-zachodzie. Wówczas też powstała pradolina Toruńsko-Eberswaldzka zajęta współcześnie przez rzekę Noteć i częściowo Brdę oraz Wisłę. Obecność jezior oraz bagien w zagłębieniach bezodpływowych na terenie gminy

związana jest z obecnością w podłożu glin zwałowych, zaś kierunek spływu wód powierzchniowych z miejscami depozycji osadów sandrowych, czyli kierunkiem odpływu wód z topniejącego łądolu.

Obszar gminy Dobrzcz położony jest w granicach JCWP Struga Graniczna, z punktem kontrolnym o lokalizacji Krupiszewo 3,5 km, Kotomierzycza z punktem kontrolnym o lokalizacji Karczemka 12,5 km, Struga Niewieścińska z punktem kontrolnym o lokalizacji ujście do Wisły, Topólno 2,1 km oraz Wisła od dopł. z Sierzchowa do Wdy z punktem kontrolnym o lokalizacji poniżej Torunia, Górsk. 746,0 km. W wyniku przeprowadzonych badań Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy ocenił stan wymienionych JCWP jako zły. Potencjał ekologiczny JCWP Struga Graniczna, Kotomierzycza, Struga Niewieścińska, Wisła od dopł. z Sierzchowa do Wdy został oceniony jako umiarkowany.

Tabela 12. Charakterystyka JCWP na obszarze gminy Dobrzcz

Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWP)		Lokalizacja		
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW
PLRW200017292914	Struga Graniczna	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk
PLRW20001729295929	Kotomierzycza	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk
PLRW2000172934	Struga Niewieścińska	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk
PLRW2000212939	Wisła od dopł. z Sierzchowa do Wdy	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły 2016

Tabela 13. Aktualna ocena stanu JCWP na obszarze gminy Dobrzcz

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Ocena stanu na podstawie oceny WIOŚ						Wyznaczony cel środowiskowy/termin osiągnięcia dobrego stanu
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP	
1	PLRW200017292914	Struga Graniczna (ocena 2018)	dobra	dobra	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	Poniżej stanu dobrego	zły	Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk. Ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności. /2021
2	PLRW20001729295929	Kotomierzycza (ocena 2015)	umiarkowana	dobra	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	dobry	zły	Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk. Ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności. /2027
3	PLRW2000172934	Struga Niewieścińska (ocena 2017)	umiarkowana	brak danych	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	dobry	zły	Zachowanie mozaikowości krajobrazu lewobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły. Ochrona walorów przyrodniczych i historycznych jako gwarancja prawidłowego funkcjonowania korytarza ekologicznego, o randze europejskiej. /2021

4	PLRW20002 12939 (ocena 2016)	Wisła od dopł. z Sierz- chowa do Wdy (ocena 2016)	umiarkowana	dobra	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	poniżej stanu do- brego	zły	Ochrona krajobrazu nadwiślańskiego, ochrona rzeki Wisły, Tążyny i Mieni wraz z pasem roślinności okalającej głównie lasów liściastych [wymaga zachow. naturalnych procesów rzecznych i natur. elementów reżimu hydrolog.] /2021
---	------------------------------------	---	-------------	-------	-------------------------------	-------------	----------------------------	-----	---

Źródło: WIOŚ Bydgoszcz, klasyfikacja i ocena wód płynących województwa kujawsko-pomorskiego.

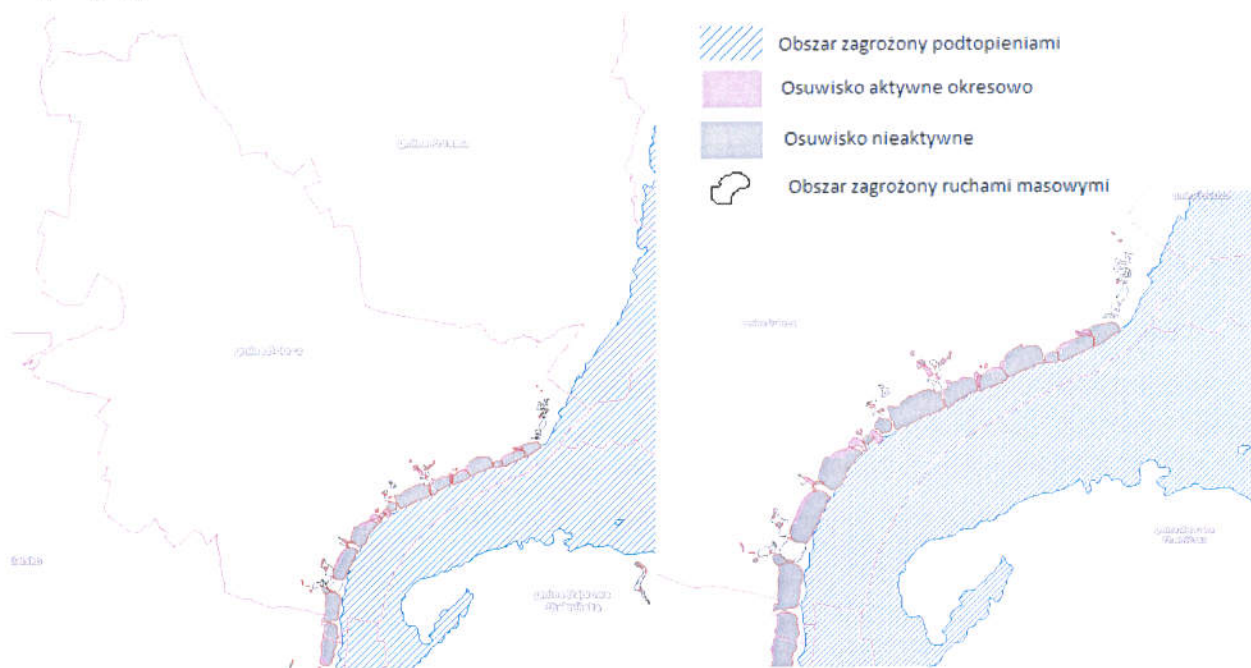
Zgodnie z informacjami zawartymi w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły wszystkie powyższe JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego dla wód powierzchniowych zgodnie z zapisami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Zagrożenie powodziowe

Większość terenu Gminy Dobrcz nie leży na obszarach zagrożenia powodziowego ujętych na Mapach Zagrożenia Powodziowego oraz Mapach Ryzyka Powodziowego. Jedynie południowa część związana z rzeką Wisłą jest ujęta na wyżej wymienionych Mapach Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Na Mapie Ryzyka Powodziowego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi określone jest jako niskie (raz na 500 lat), zaś na Mapie Zagrożenia powodziowego jako średnie (raz na 100 lat).

Zagrożenie osuwiskami

Tereny Gminy zagrożone osuwaniem się ziemi i innymi ruchami masowymi związane są z doliną Wisły. Większość udokumentowanych osuwisk jest nieaktywna. Jako aktywne okresowo określone jest jedno większe osuwisko i kilka bardzo małych oraz części osuwisk nieaktywnych. Osuwiska aktywne nie występują.

Rysunek 7. Tereny Gminy Dobrcz zagrożone osuwiskami i podtopieniami.

Źródło: Główny Urząd Geodezji i Kartografii: Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej

5.4.2 Analiza SWOT

Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”

Obszar interwencji „Gospodarowanie wodami”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd 29 i 36, → położenie w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 140 Subzbiornik Bydgoszcz, → niskie zagrożenie powodziowe i osuwiskowe (jedynie w pobliżu rzeki Wisły). → obecność bagien i jezior będących ważnymi elementami środowiska przyrodniczego → ochrona prawna doliny Wisły → obecność na terenie gminy monitoringu wód podziemnych dwóch poziomów wodonośnych	→ JCWP odznaczają się złym stanem jakościowym, → niska jakość wód powierzchniowych ze względu na klasę elementów fizykochemicznych poniżej stanu dobrego. → możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego i z obszarów rolniczych, → przynależność do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Obszar Szczególnie Narażony nr 7)
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, → Intensyfikacja działań administracji wodnej.	→ zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego dla wód powierzchniowych, → przedłużające się okresy suszy mogące mieć wpływ na dostępność wody, → wytworzenie się leju depresji w związku z dużym poborem wód podziemnych w rejonie Bydgoszczy, → występowanie głównych poziomów wodonośnych w utworach przepuszczalnych i podatnych na infiltrację zanieczyszczeń, → możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, ze stacji paliw oraz obszarów rolniczych.

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1 Ocena stanu

Sieć wodociągowa

Z analizy stanu istniejącego wynika, że gmina Dobrcz prawie w pełni jest wyposażona w sieć wodociągową (90%). Sieć wodociągowa posiada 6 stacji uzdatniania wody (SUW) zlokalizowane w: Kotomierz, Wudzyn, Dobrcz, Strzelce Górne, Trzeciewiec 1 i Trzeciewiec 2.

Tabela 11. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Dobrcz w latach 2015- 2018

Lp.	Parametr	2015	2016	2017	2018
1.	Długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	246,83	251,6	254,06	254,73
2.	Ilość przyłączy [szt.]	2679	2774	2869	2975
4.	Eksplatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe [dam ³]	399,7	376,0	311,7	410,2

Źródło: Dane z Gminy

Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna Gminy Dobrcz obsługuje 27% ludności Gminy. Część gospodarstw odprowadza ścieki do indywidualnych zbiorników bezodpływowych. Ogólna liczba zbiorników bezodpływowych na

terenie gminy wynosi 2506. Na terenie gminy znajdują się również 302 przyzakładowe/przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Tabela 16. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobrzcz w latach 2015-2018.

Rok	2015	2016	2017	2018
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	39,33	39,53	40,23	41,98
Ilość przyłączy[szt.]	688	718	759	796
Liczba mieszkańców korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	2768	2773	2937	3069
Ilość ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną [dam3]	-	106 600	91400	95300

Źródło: Dane z Gminy

5.5.2 Analiza SWOT

Tabela 127. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”

Obszar interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, → stale rosnąca liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, → przydomowe oczyszczalnie ścieków.	→ przestarzałe systemy gromadzenia ścieków sanitarnych na terenie gospodarstw (szamba), → skanalizowanie gminy na poziomie 27%.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ pozyskiwanie dotacji, pożyczek i innych form dofinansowania do przydomowych oczyszczalni ścieków, → likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, → realizacja założeń KPOŚK, → pozyskiwanie dotacji i pożyczek przede wszystkim na rozbudowę sieci kanalizacyjnej.	→ awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników na ścieki – możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych, → brak uzasadnienia ekonomicznego do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarach o małej gęstości zaludnienia, → brak możliwości budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w obrębie gospodarstw, na których zostaną stwierdzone niekorzystne warunki gruntowo-wodne.

5.6 Zasoby geologiczne

5.6.1 Ocena stanu

Przez większość ery paleozoicznej i mezozoicznej teren gminy znajdował się na obszarze morskim, którego geneza w zależności od okresu była inna. Dochodziło wówczas do akumulacji materii organicznej, która to następnie utworzyła złoża węglowodorów. Jednakże największy wpływ na współczesne ukształtowanie terenu Gminy i obecne złoża kopalin ma historia najnowsza obejmująca ostatnie 2 mln lat. Gmina znajdowała się wówczas na obszarze działalności lądolodu skandynawskiego, który to pozostawił osady detrytyczne o znacznej miąższości.

Gmina w większości leży w strefie wysoczyzny morenowej o rzeźbie równinnej lub lekko falistej. Utwory powierzchniowe wysoczyzny obejmują głównie gliny zwałowe zlodowacenia północnopolskiego, odsłonięte lub pokryte piaskami i żwirami wodnolodowcowymi oraz namułami, utworami detrytycznymi najdrobniejszych frakcji oraz kredą jeziorną obniżeń bezodpływowych. W części zachodniej i południowo-zachodniej Gminy znajduje się rozległy sandr Brdy. Obszar sandru, będącego obszarem akumulacji osadów fluwioglacjalnych zlodowacenia północnopolskiego, pokryty jest głównie piaskami i żwirami, ale duże powierzchnie zajmują także piaski i żwiry rzeczne oraz osady jeziorne. Wschodnia część gminy to

strefa pomiędzy wysoczyzną a doliną Wisły. Strefa zbocza wysoczyzny pocięta jest niejednokrotnie głębokimi dolinkami erozyjnymi, u których podnóży dochodzi do akumulacji piasków i glin deluwialnych. W dolinie Wisły obserwuje się głównie utwory akumulacji rzecznej. Teren Gminy Dobrcz wykazuje charakterystyczny krajobraz polodowcowy związany z ostatnim zlodowaceniem oraz działalnością erozyjną i akumulacyjną rzeki Wisły.

Na podstawie dokumentacji Państwowego Instytutu Geologicznego stwierdzono na terenie gminy obecność złóż:

- Kozielec- złoża kruszyw naturalnych (piasek), eksploatowane okresowo o zasobach wynoszących 465 tys. ton. Wyznaczony teren i obszar górniczy.
- Suponin-Cieleszyn I- złoża kruszyw naturalnych (piasek), rozpoznane o zasobach wynoszących 2 257 tys. ton. Brak koncesji i wydobywania. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się niekoncesjonowane miejsce wydobywania piasku na małą skalę.
- Sienno- złoża torfu, eksploatowane okresowo o zasobach wynoszących 20,08 tys. m³. Wyznaczony teren i obszar górniczy.
- Wudzyn 1- wody zmineralizowane wieku dewońskiego, nie eksploatowane.

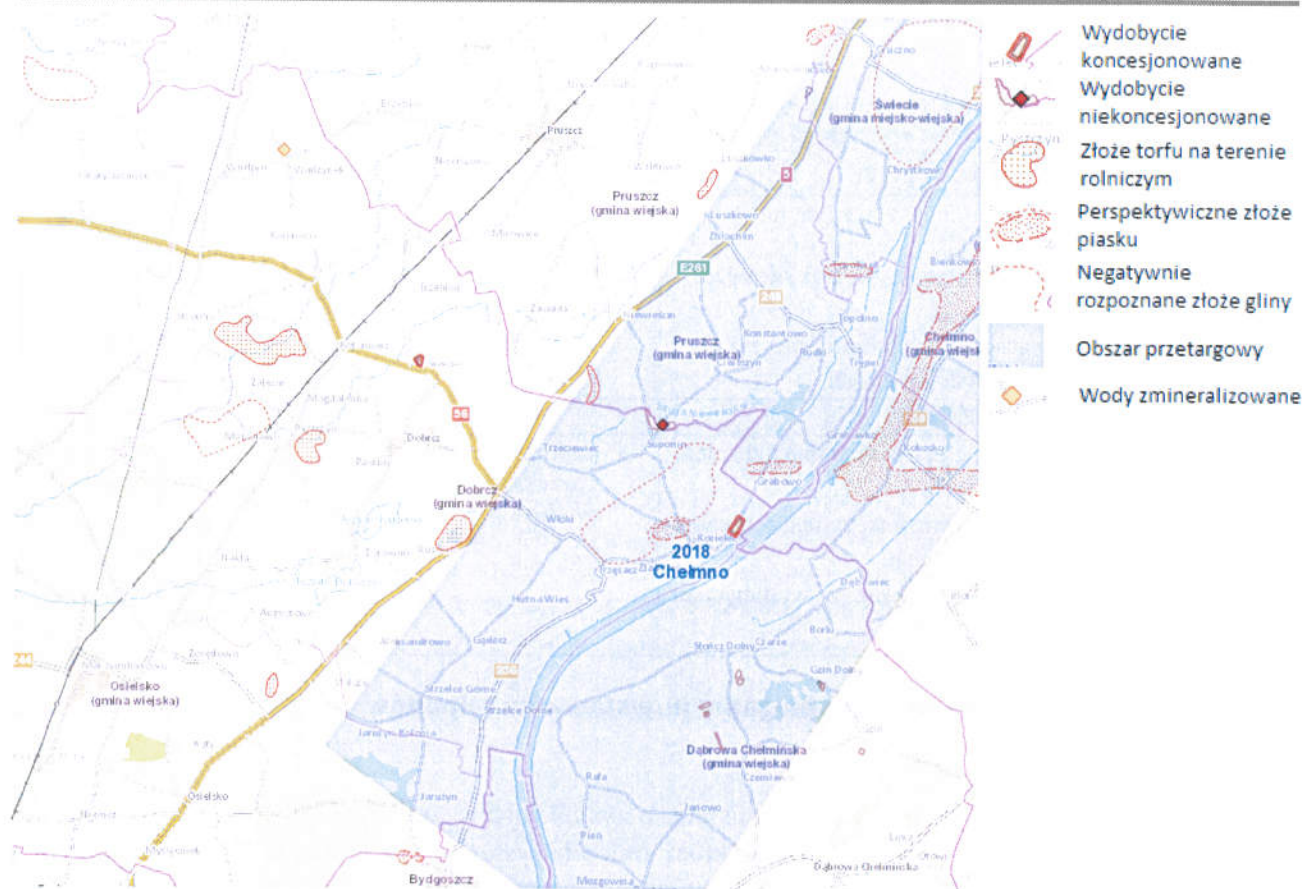
Południowo wschodnia część gminy znajduje się ponadto na obszarze:

- Obszar przetargowy dla węglowodorów Chełmno- konwencjonalne złoża gazu ziemnego i ropy naftowej, najbardziej perspektywiczne są utwory dewonu, głębokość 3700-5000 m. Złoże w fazie rozpoznania.

Na teren Gminy Dobrcz stwierdzono występowanie perspektywicznych złóż piasku oraz torfu. Większość złóż torfu nie może być jednakże eksploatowana z powodu ich położenia na terenach rolniczych. Odkryte złoża gliny określono jako negatywnie rozpoznane, gdyż jest nieopłacalne ze względu na zbyt małą miąższość pokładu i punktowe występowanie kopaliny. W wierceniu Wudzyn 1 położonym na terenie Gminy nie wykryto śladów węglowodorów, ale zostały one stwierdzone w wierceniach zlokalizowanych na południe od granic gminy. Wiercenia te wyznaczają obszar przetargowy, w którym złoża będą poszukiwane.

Wydobycie złóż związane może być z zanieczyszczeniem lub nawet dewastacją środowiska. Największe zagrożenie stanowią kopalnie odkrywkowe, które zajmują niejednokrotnie znaczne obszary. Na terenie gminy metodą odkrywkową wydobywane są piasek i torf, jednakże eksploatacja tych kopalin odbywa się na niewielką skalę. Ewentualne dzikie wydobywanie kopalin zwykle odbywa się również na małą skalę i nie stanowi dużego zagrożenia dla środowiska. Szkody związane z obecnością na terenie Gminy kopalni piasku i torfu są lokalne i ograniczone obszarowo.

Wydobycie konwencjonalnych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego odbywa się metodą wiertniczą. Zagrożenie dla środowiska stanowi wyciek węglowodorów, wód złożowych lub płuczki wiertniczej oraz emisja do atmosfery substancji związanych z przetwarzaniem i transportem kopalin, a także zajęcie terenu pod budowę niezbędnej infrastruktury. Skutki środowiskowe eksploatacji kopalin ropy i gazu są różne w zależności od obszaru i charakterystycznych dla niego warunków. Ewentualne szkody dla środowiska Gminy związane z rozpoczęciem eksploatacji będą musiały być rozważone indywidualnie gdy będzie stwierdzone występowanie złóż i będą istniały plany wydobywania.

Rysunek 8. Złoże i obszary perspektywiczne oraz przetargowe na terenie Gminy Dobrcz.

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Obszary zdegradowane i wymagające rekultywacji

Według danych Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska na terenie Gminy nie występują tereny gdzie zaistniałyby szkody w środowisku lub zanieczyszczona byłaby powierzchnia ziemi. Tereny kopalni odkrywkowych na obszarze Gminy zajmują niewielką powierzchnię i nie powodują naruszenia stosunków wodnych, zaś ich okresowa eksploatacja nie powinna stanowić zagrożenia związanego z nasileniem transportu. Tereny te powinny być jednakże pod stałą kontrolą i w przypadku stwierdzenia szkód środowiskowych, powinny zostać podjęte działania kompensacyjne.

Na terenie Gminy odbywa się budowa drogi ekspresowej S5, która może wywołać szkody w środowisku. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wydał 28 kwietnia 2017 r. postanowienie, w którym opisuje warunki, które musi spełnić wykonawca, by straty w środowisku nie zaistniały oraz metody kompensacji ewentualnie powstałych strat. Na terenie Gminy Dobrcz budowana trasa przebiega głównie przez tereny rolnicze, a przy południowo-zachodniej granicy Gminy biegnie w sąsiedztwie Rezerwatu Przyrody Augustowo. Nie przewiduje się uszkodzenia Rezerwatu Augustowo, a powstałe podczas budowy szkody na obszarach rolniczych ma obowiązek usunąć wykonawca.

Na terenie Gminy Dobrcz spośród obiektów stanowiących potencjalne ognisko zanieczyszczeń dla środowiska można wymienić stacje benzynowe, które są zlokalizowane w trzech punktach oraz PSZOK w Magdalence. Obiekty produkcyjne na terenie Gminy obejmujące głównie gospodarstwa rolne i hodowlane, a także tartaki, skup zbóż oraz złomowisko nie stanowią zagrożenia dla środowiska.

Nie użytki na terenie Gminy obejmują w większości obszary podmokłe i bagienne, które jako miejsca ważne dla równowagi przyrodniczej powinny być pozostawione w niezmienionym stanie.

5.6.2 Analiza SWOT

Tabela 18. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”

Obszar interwencji „Zasoby geologiczne”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ eksploatacja kopalin zgodnie z wydanymi koncepcjami, → występowanie udokumentowanych złóż surowców mineralnych. → brak obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych wskutek działań wydobywczych	→ możliwość lokalnej niekontrolowanej eksploatacji surowców, → kolizja udokumentowanych złóż kopalin i ich wydobycia z ochroną środowiska.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, → modernizacja sieci dróg szansą na zwiększenie wydobycia surowców mineralnych. → możliwość rozwoju gminy wraz z wydobyciem złóż kopalin	→ zagrożenia występujące ze strony eksploatacji złóż (przekształcenia rzeźby terenu, zmiana stosunków wodnych, degradacja gleb),

5.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.7.1 Ocena stanu

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw [11], która zmieniła system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zmiany zostały również zawarte w przepisach nowej Ustawy o odpadach [10].

Do obowiązków gminy należy między innymi prowadzenie sprawozdawczości, polegającej na sporządzaniu rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, na podstawie których przygotowywane jest jedno zbiorcze sprawozdanie dotyczące wszystkich gmin, które Marszałek Województwa przekazuje do Ministra Środowiska. Ponadto gminy zostały zobowiązane do wyłonienia w drodze przetargu przedsiębiorstwa odbierającego odpady oraz dokonywania rozliczeń finansowych za ich odbiór.

Według najnowszego podziału województwa kujawsko-pomorskiego na regiony gospodarki odpadami komunalnymi Gmina Dobrcz położona jest w regionie 4 (Zachodni). W skład obszaru regionu 4 wchodzi 34 gminy z sześciu powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Mieszkańcy gminy Dobrcz zobligowani są do selektywnej zbiórki odpadów w systemie pojemnikowym. Drugi filar selektywnej zbiórki odpadów stanowi Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Przeprowadzana jest również objazdowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

Na terenie regionu istnieje 5 regionalnych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP), 6 kompostowni oraz 4 składowiska. Obszar regionu obsługuje również jeden Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych. ZTPOK znajduje się w Bydgoszczy na ulicy Ernsta Petera 22, jest zarządzany przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. Instalacjami zastępczymi dla wymienionych są instalacje regionalne przeznaczone do przetwarzania tego samego rodzaju odpadów.

Tabela 139. Istniejące regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK 4

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok]	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok]
Regionalne					

1	Bydgoszcz	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych CORIMP Sp. z o.o.	60 000	16 000
2	Bydgoszcz	Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o.o.	140 000	48 000
3	Bydgoszcz	Zakład Gospodarki Odpadami ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.	120 000	0
4	Toruń	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Kociewska 37/53 87-100 Toruń	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	85 500	28 000
5	Żnin	NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. Wawrzynki 35 88-400 Żnin	NOVAGO Sp. z o.o.	100 000	36 000

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 20. Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w RGOK 4

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalację	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Regionalne				
1	Bydgoszcz	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych CORIMP Sp. z o.o.	3 000
2	Bydgoszcz	Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o.o.	3 000
3	Bydgoszcz	Zakład Gospodarki Odpadami ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.	4 000
4	Pakość	Składowisko Odpadów Giebnia 88-170 Pakość	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o.	5 000
5	Toruń	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Kociewska 37/53 87-100 Toruń	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	8 000
6	Żnin	NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. Wawrzynki 35 88-400 Żnin	NOVAGO Sp. z o.o.	2 000

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko - pomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 21. Istniejące regionalne składowiska odpadów komunalnych i składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w RGOK 4

LP	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalację	Pojemność pozostała [m³]
Regionalne				
1	Bydgoszcz	Zakład Gospodarki Odpadami ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.	672 000

LP	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalacje	Pojemność pozostała [m ³]
2	Pakość	Składowisko Odpadów Giebnia 88-170 Pakość	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o.	212 900
3	Toruń	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Kocińska 37/53 87-100 Toruń	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	605 500
4	Żnin	NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. Wawrzynki 35 88-400 Żnin	NOVAGO Sp. z o.o.	201 900

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Wywozem odpadów komunalnych na terenie gminy Dobrcz zajmuje się firma P.U.K. CORIMP Sp. z o.o. (harmonogram wywozu nieczystości stałych z gminy Dobrcz w okresie od 01.01.2019r. do 31.12.2019r.). Na terenie gminy zlokalizowany jest, zarządzany przez Zakład Usług Komunalnych w Dobrczu, Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Znajduje się on pod adresem Magdalenka 9, 86-022 Magdalenka. W PSZOK-ach mieszkańcy mają możliwość nieodpłatnego przekazania swoich odpadów zebranych w sposób selektywny.

W 2017 roku na terenie Gminy Dobrcz przyjęto do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, w Magdalence łącznie 179,500 Mg odpadów.

Tabela 14. Informacja o odebranych odpadach komunalnych z terenu Gminy Dobrcz w 2018r.

Kod odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi	Rodzaj odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi [Mg]
15 01 07	Opakowania ze szkła	282,6
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	290,5
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	245,47
20 03 01	Niesegregowane(zmieszane)	3094,01
20 01 36	Zużyte urządzenia elektroniczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 10 01 35	12,5
20 01 35	Zużyte urządzenia elektroniczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,00
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	197,4

W 2018r. osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 55,17% co oznacza, iż Gmina wywiązała się z ustawowego obowiązku w tym zakresie.

Program Usuwania Azbestu (PUA) dla Gminy Dobrcz jest w trakcie opracowywania.

5.7.2 Analiza SWOT

Tabela 153. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”

Obszar interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

→ umożliwienie mieszkańcom gminy selektywnego zbierania odpadów, → osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, tworzyw sztucznych, szkła, metalu, → obecność na terenie Gminy PSZOK.	→ duże koszty funkcjonowania systemu odpadów, → znaczna ilość niesegregowanych odpadów, → brak umiejętności prawidłowej segregacji odpadów przez część mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., → objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów (selektywne zbieranie odpadów „u źródła”).	→ wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie gminy, → skala i problemowość wprowadzanych zmian w nowych przepisach gospodarowania odpadami komunalnymi często prowadząca do nieprawidłowości w funkcjonowaniu nowego systemu.

5.8 Gleby

5.8.1 Ocena stanu

Gleby w województwie kujawsko - pomorskim charakteryzują się niskim pH oraz małą zawartością próchnicy. 60% powierzchni województwa kujawsko - pomorskiego zajmują gleby bardzo kwaśne. Jest to związane z naturalnym kwaśnym charakterem tych gleb, jednakże świadczy także o niestosowaniu przez rolników zabiegów wapnowania.

Analizując możliwości rozwoju rolnictwa, można zauważyć małe zróżnicowanie gleb. Na północnym-wschodzie i wschodzie gminy występują gleby płowe. Miejscami występują tu grunty lepszej przydatności - głównie brunatne i czarne ziemie oraz grunty słabsze- różnego rodzaju gleby piaszkowe. W części zachodniej oraz południowej występują gleby gorszej przydatności.

Powierzchnie gleb bardzo urodzajnych w gminie są niewielkie, ale powierzchnie przeciętnie urodzajnych gleb płowych bardzo duże. Pokrywa glebowa jest więc sprzyjającym czynnikiem dla rozwoju wysokotowarowego rolnictwa. Większość gruntów ornych należy do klasy III, mało jest powierzchni z gruntami klasy II, ale dużo powierzchni klasy IV. Grunty bardzo mało przydatne - klasy V, VI zajmują niewielką powierzchnię ogólną. Większość terenu gminy stanowią gleby podatne na suszę (dane IUNG).

Wobec rosnącej populacji w gminie Dobrcz wymagany jest wzrost ilości terenów pod zabudowę. Rozwój budownictwa mieszkaniowego w bardzo dużym stopniu odbywa się kosztem tzw. rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zmiany zagospodarowania przestrzennego wymagają zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, a następnie wyłączenia z użytkowania rolniczego zasobów glebowych. Grunty chronione klasy I, II, III, które są najbardziej urodzajne, powinny, jeśli to możliwe, zachować dotychczasową funkcję rolną.

Przeważające na terenie gminy gleby średnio dobre (klasa bonitacyjna IIIb) i średniej jakości lepsze (klasa bonitacyjna IVa), które ponadto wykazują podatność na suszę, wymagają szczególnej troski i właściwej techniki uprawy ziemi. Niespełnienie tych założeń może przyczynić się do degradacji gleb.

Na terenie gminy nie ma punktów pobrania próbek gleby w celu wykonania analiz laboratoryjnych. Najbliższy punkt pobrania próbek gleby znajduje się w miejscowości Stary Toruń w gminie Zławieś Wielka.

5.8.2 Analiza SWOT

Tabela 24. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”

Obszar interwencji „Gleby”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

→ długi okres wegetacyjny, krótka zima sprzyjają rolnictwu, → gleby brunatne II i III klasy bonitacyjnej stanowiące dobre warunki dla rozwoju rolnictwa. → duży udział gleb średniej klasy bonitacyjnej → brak przekroczeń zawartości metali ciężkich w glebie	→ brak punktu monitoringu gleby, → duży udział gleb wymagających wapnowania, → gleby podatne na suszę → rosnące zapotrzebowanie na tereny pod zabudowę
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, → coraz bardziej restrykcyjne normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców, zapobiegające skażeniu gleb. → dofinansowanie na zabiegi wapnowania	→ rosnące zagrożenie wystąpienia zjawiska suszy – w ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania zjawisk ekstremalnych, → nieregularność opadów atmosferycznych, → zagrożenie zanieczyszczeniem gleb związane z ruchem i infrastrukturą transportową oraz wzrostem zabudowy mieszkaniowej.

5.9 Zasoby przyrodnicze

5.9.1 Ocena stanu

Flora i fauna

Lesistość w Gminie Dobrcz stanowi 6,4 % powierzchni gminy natomiast średnia lesistość w województwie kujawsko – pomorskim wynosi 27,8 %. Lasy i grunty leśne zajmują na terenie gminy powierzchnię ok. 850 ha i położone są głównie w zachodniej części gminy. Lasy na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Żółędowo, gdzie 66 % stanowią bory mieszane, a pozostałą część zajmują lasy mieszane. Podstawowym gatunkiem drzewa jest sosna pospolita, następnie dąb i brzoza, a resztę uzupełniają olchy, modrzewie, świerki, buki oraz klony.

Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Dobrcz występują liczne obszary podlegające ochronie prawnej, takie jak rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszary NATURA 2000, użytki ekologiczne, jak również 30 pomników przyrody.

Najwyższą formą ochrony na terenie gminy jest Rezerwat Przyrody Augustowo który zajmuje 6,76 ha, położony w południowej części gminy. Rezerwat został utworzony w 1963 roku. Jest to rezerwat florystyczny, leśny - przedmiotem ochrony jest ols porzeczkowy i torfowcowy. We wschodniej części gminy znajduje się obszar Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego który zajmuje 1552,5 ha powierzchni gminy. Całkowita powierzchnia parku wynosi 33 306,5 ha. Został powołany w celu ochrony wartości krajobrazowych i kulturowych Doliny Dolnej Wisły. Położony jest głównie wzdłuż lewego brzegu Wisły. Obszar nadwiślański objęty jest również ochroną w ramach programu NATURA 2000 i obejmuje obszar siedliskowy Solecka Dolina Wisły oraz obszar ptasi Dolina Dolnej Wisły. Natomiast użytki ekologiczne na terenie gminy stanowią zwykle zadrzewienia na terenach zabagnionych oraz pastwiska i łąki.

Tabela 16. Pomniki przyrody na terenie gminy Dobrcz

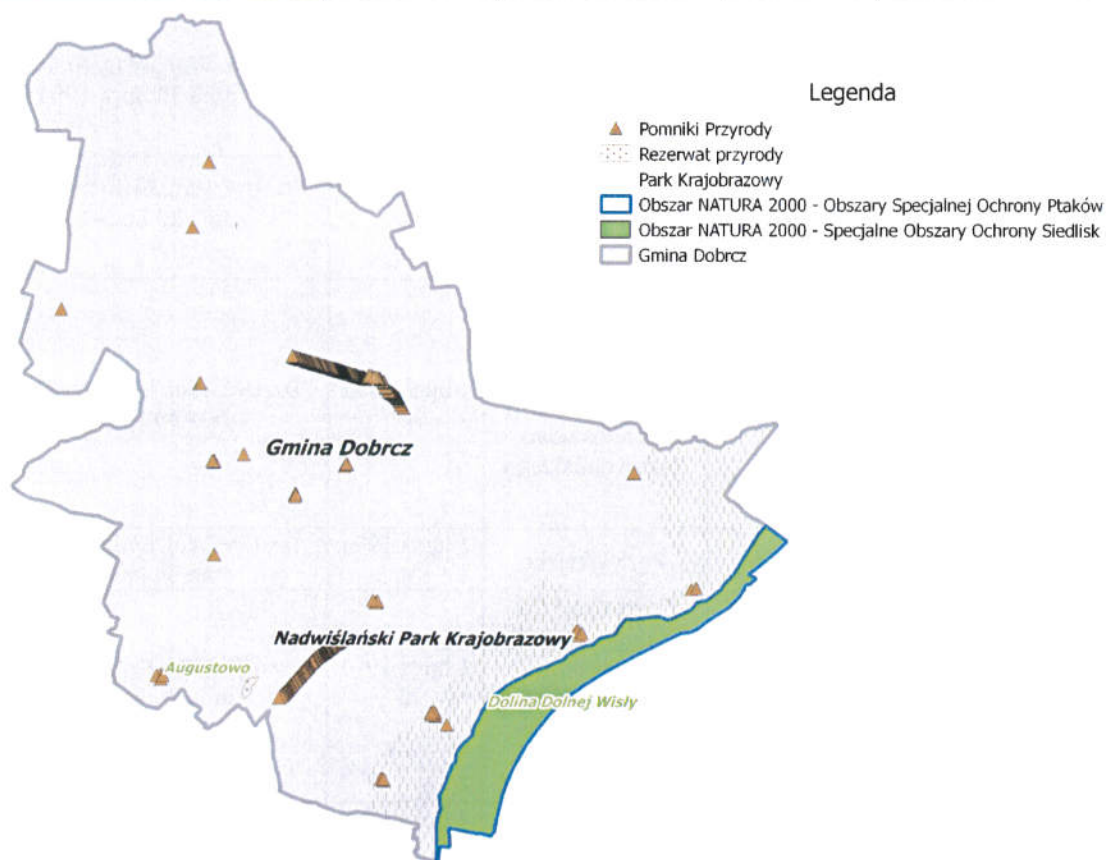
Lp.	Nazwa	Miejscowość	Lokalizacja	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego
1	Lipa drobnolistna trójwierzchołkowa	Augustowo	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	Robinia grochodrzew				
	klon zwyczajny- 2 sztuki				

2	dąb szypułkowy - 2 sztuki	Gądecz	Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego w parku dworskim	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	żywotnik zachodni				
	jasion wyniosły				
	miłorząb dwukładowy				
	platany klonolistne-2 sztuki				
3	lipa drobnolistna	Kusowo	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	klon zwyczajny				
	cis pospolity-2 sztuki				
	grab zwyczajny				
4	lipa drobnolistna-2 sztuki	Pauliny	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	dąb szypułkowy-2 sztuki				
	buk zwyczajny				
	cis pospolity-2 sztuki				
	cis pospolity trójwierzchołkowy				
5	kasztanowiec zwyczajny	Pyszczyń	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	dąb szypułkowy				
	wiąz szypułkowy-5 sztuk				
6	dąb szypułkowy -4 sztuki	Sienno	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	kasztanowiec zwyczajny- 2 sztuki				
7	dąb szypułkowy	Strzelce Górne	Park dworski; w Zespole Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	buk zwyczajny- 2 sztuki				
	cis pospolity-2 sztuki				
	modrzew europejski				
8	lipa drobnolistna	Suponin	Park Wiejski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	dąb szypułkowy -2 sztuki				
9	jasion wyniosły	Trzęsacz	Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego w parku dworskim	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	dąb szypułkowy -3 sztuki				
10	lipa drobnolistna	Zalesie	Cmentarz Poewangelicki	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	klon zwyczajny				

Tabela 176. Pomniki Przyrody na terenie Gminy

Nazwa	Obręb ewidencyjny	Numer działki	Data utworzenia	Akt prawny
-------	-------------------	---------------	-----------------	------------

jaskinia „BAJKA”	Gądecz	22283/4	1995-07-101	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
Aleja Borówno: dąb szypułkowy 240szt, klon jesiono- listny 2szt, jesion wyniosły 2szt, klon zwyczajny	Borówno	23/3	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
Aleja Sienno: dąb szypułkowy 267 sztuk, grab zwy- czajny 2sztuki, klon jesionolistny, klon zwyczajny 8 szt.	Borówno	Sienno nr działki ewid. 33	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
Głaz: przy drodze Pyszczyń - Nekla	Pyszczyń	Magdalena nr działki ewid 99/4	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
50m od drogi Pyszczyń-Dobrcz	Pyszczyń	Magdalena nr działki ewid 234	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku

Rysunek 9. Obszary chronione

5.9.2 Analiza SWOT

Tabela 187. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”

Obszar interwencji „Zasoby przyrodnicze”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

→ występowanie na terenie Gminy obszarów Natura 2000 dla ochrony cennych siedlisk i gatunków, → objęcie ochroną prawną pomników przyrody, użytków ekologicznych oraz obszarów chronionego krajobrazu, → niewystępowanie dużych zakładów przemysłowych emitujących ponadnormatywne zanieczyszczenia.	→ niewielkie wykorzystanie walorów krajobrazowych do celów rekreacyjnych, → niski wskaźnik lesistości gminy, → brak rozpoznania przyrodniczego gminy poprzez rzetelnie przeprowadzoną inwentaryzację przyrodniczą.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ rozwój turystyki pieszej i rowerowej, → ochrona i zwiększanie zasobów leśnych poprzez zalesianie nieefektywnych gruntów rolnych oraz poprawa struktury gatunkowej drzewostanów, → ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód.	→ postępująca urbanizacja, → zanieczyszczenie środowiska, → pożary lasów, → obniżenie wskaźnika lesistości gminy poprzez niewłaściwą gospodarkę leśną, → koszty inwestycji związanych z ochroną środowiska.

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 271b ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1], Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniom wód granicznych. Ustawa *Prawo ochrony środowiska* [1] (w szczególności tytuł IV tej ustawy) implemencje przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z 24.07.2012, str. 1) oraz Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych (Dz. U. z 2004 r. nr 129, poz. 1352). Ww. akty prawne regulują kwestie zapobiegania poważnym awariom, które mogą być następstwem określonych działań przemysłowych oraz ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzi i środowiska.

Co roku GIOŚ w Warszawie publikuje raporty o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii. W latach 2014-2017 na terenie Gminy Dobrcz nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

5.10.2 Analiza SWOT

Tabela 198. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”

Obszar interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak odnotowanych zdarzeń o znamionach poważnej awarii → opracowywanie przez prowadzących zakłady przemysłowe planów operacyjno – ratowniczych oraz zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej	→ duża możliwość zanieczyszczenia środowiska poprzez wyciek substancji niebezpiecznych w ciągu ważnych szlaków komunikacyjnych lub podczas zdarzeń drogowych, → znaczne natężenie ruchu tranzytowego (samochodowego) przez obszar Gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ doposażenie i szkolenie służb ratowniczych, → wyposażenie jednostek OSP Gminy w sprzęty, które wpływają na samowystarczalność jednostek.	→ duże natężenie ruchu samochodowego na szlakach komunikacyjnych zwiększające zagrożenie wystąpienia awarii.

6. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi

Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi. Rozpatrując obszary interwencji, wzięto pod uwagę zagadnienia horyzontalne. Poniższa tabela przedstawia, które obszary interwencji mają powiązanie z wybranymi zagadnieniami horyzontalnymi.

Tabela 209. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi

Obszary przyszłej interwencji	Powiązania z zagadnieniami (kwestiami) horyzontalnymi			
	adaptacja do zmian klimatu	nadzwyczajne zagrożenie środowiska	działania edukacyjne	monitoring środowiska
Ochrona klimatu i jakości powietrza	+	+	+	+
Zagrożenia hałasem	o	o	+	+
Pola elektromagnetyczne	—	—	—	+
Gospodarowanie wodami	o	o	+	+
Gospodarka wodno-ściekowa	o	o	+	+
Zasoby geologiczne	—	—	—	o
Gleby	+	—	o	+
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	o	o	+	o
Zasoby przyrodnicze	+	+	+	+
Zagrożenia poważnymi awariami	o	+	o	o

Symbol	Wyjaśnienie
+	wpływ bezpośredni – obszary przyszłej interwencji powiązane są w sposób bezpośredni z kwestiami horyzontalnymi
o	wpływ pośredni - obszary przyszłej interwencji powiązane są w sposób pośredni z kwestiami horyzontalnymi
—	wpływ bez związku – brak powiązania między obszarami interwencji, a kwestiami

7. Podsumowanie realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska z prognozą na lata obowiązywania aktualnego POŚ

Zadania realizowane w poprzednim Programie Ochrony Środowiska miały pozytywny wpływ na środowisko na terenie Gminy. W tabeli poniżej zestawiono wskaźniki monitorowania efektów realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Tabela 30. Zmiana wartości wskaźników monitorowania ujętych w POŚ

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika			wzrost wartości wskaźnika
		2016	2017	2018	
Długość czynnej sieci wodociągowej	km	251,6	254,06	254,73	 3,13
Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2774	2869	2975	 201
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	39,53	40,23	41,98	 2,45
Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	718	759	796	 78
Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	24	25,5	26,6	 2,6
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	39,3	33,4	42,2	 1,9
Zbiorniki bezodpływowe	szt.	2490	2506	b.d	 16
Oczyszczalnie przydomowe	szt.	265	302	b.d	 37
Ścieki oczyszczone w ciągu roku	dam	85	88	114	 29
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	osoby	3836	4041	4387	 551
Pomniki przyrody ogółem	szt.	24	26	23	 3

Inwestycje realizowane przez Gminę wpłynęły na poprawę stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych m.in. poprzez znaczny wzrost ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Należy zwrócić uwagę na wzrost zwodociągowania i skanalizowania gminy w ostatnich latach.

8. Cele, kierunki interwencji i zadania wraz z harmonogramem rzeczowo - finansowym

Tabela 31. Harmonogram realizacji zadań własnych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022

Lp.	Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Źródło finansowania
A	B	D	E	F	G	I
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja i rozbudowa systemów energooszczędnych	Termomodernizacja budynków gminnych wraz z budową indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy	2015 - 2020	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
2.			Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z budową indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, panele i kolektory fotowoltaiczne)	Właściciele nieruchomości	2015 - 2020	dotacje Urzędu Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
3.			Wymiana nieekologicznych pieców na ogrzewane paliwami niskoemisyjnymi (gaz lub ekogroszek)	Urząd Gminy, podmioty gospodarcze, właściciele nieruchomości	2019 - 2021	środki własne inwestora; dotacje, środki zewnętrzne
4.			Wdrażanie zapisów Programu ograniczania niskiej emisji	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POIiŚ, PROW, RPOWM
5.		Rozwój odnawialnych źródeł energii	Montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych w budynkach należących do Gminy	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
6.			Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła w budynkach prywatnych	Urząd Gminy, mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje oświaty	2019 - 2021	Budżet Gminy, inwestorzy
7.		Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Szkolenia dla pracowników Gminy w zakresie Eco Driving	Urząd Gminy	2019	Budżet Gminy
8.		Edukacja ekologiczna	Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza i ograniczania niskiej emisji.	Urząd Gminy	2019-2022	Budżet Gminy
9.	Zagrożenia hałasem	Poprawa stanu układu komunikacyjnego	Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg w celu poprawy stanu infrastruktury dróg powiatowych i dróg krajowych na terenie Gminy	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy, środki zewnętrzne

10.	Gospodarka wodno-ściekowa	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody w granicach Gminy	Urząd Gminy,	2019 - 2021	Budżet Gminy, WFOŚiGW, RPOWM, PROW, POIiŚ, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
11.		Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków z uwzględnienie zabudowy rozproszonej	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Właściciel nieruchomości	2019 - 2021	Budżet Gminy, WFOŚiGW, RPOWM, PROW, POIiŚ, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
12.			Rozbudowa sieci kanalizacji ściekowej,	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, WFOŚiGW, RPOWM, PROW, POIiŚ, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
13.			Zakończenie rozbudowy oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, WFOŚiGW, RPOWM, PROW, POIiŚ, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
14.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowisko oraz zmniejszenie oddziaływania odpadów na środowisko	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, PROW, RPO
15.			Objęcie zorganizowanym systemem odbierania oraz selektywnego zbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców	Urząd Gminy	2019	Budżet Gminy, PROW, RPO
16.			Rozbudowa, modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, PROW, RPO, środki zewnętrzne (BOŚ, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne)
17.		Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy (PUA)	Urząd Gminy	2032	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (BOŚ, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne)

18.		Właściwe gospodarowanie odpadami poprzez realizację działań systemowych i programowych	Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	-
19.			Przeprowadzanie przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	-
20.			Zawieranie umów z przedsiębiorcami świadczącymi usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	-
21.	Zasoby przyrodnicze	Rozwój ekoturystyki	Budowa infrastruktury turystycznej (pola biwakowe, ścieżki rowerowe, drogi dojazdowe)	Urząd Gminy	2019 - 2021	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (RPO, POIiŚ)
22.			Budowa ścieżek dydaktyczno ekologicznych	Urząd Gminy	2019 - 2021	Środki wewnętrzne - WFOŚ
23.		Ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów przyrodniczo cennych	Poprawa estetyki i rewitalizacja miejscowości	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy
24.			Pielegnacja i konserwacja pomników przyrody, rewitalizacja Parku w Strzelcach Górnych	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	Środki wewnętrzne - WFOŚ
25.		Edukacja ekologiczna	Edukacja ekologiczna w zakresie przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk śmieci	Urząd Gminy	2019 - 2022	Budżet Gminy
26.	Zagrożenie poważnymi awariami	Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka, wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń.	Wsparcie OSP na doposażenie w specjalistyczne sprzęty ratowniczo-gaśnicze oraz przeciwpowodziowe	Urząd Gminy	Zadanie ciągłe	Budżet Gminy

Tabela 212. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzecz do roku 2022

Lp.	Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Termin realizacji (rok)	Źródło finansowania
A	B	D	E	F	G	I

1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Działalność kontrolna i programowa	Kontrola zakładów emitujących do powietrza benzo(a)piren oraz pył zawieszony PM10.	WIOŚ	Zadanie ciągłe	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2.			Prowadzenie kontroli przestrzegania prawa w zakresie emisji substancji do powietrza	WIOŚ	Zadanie ciągłe	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
3.	Zagrożenie hałasem	Działalność kontrolna i programowa	Kontrola źródeł hałasu oraz ograniczenie ich uciążliwości	WIOŚ	Zadanie ciągłe	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
4.	Pola elektromagnetyczne	Działalność kontrolna i programowa	Tworzenie baz danych oraz rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól w środowisku	WIOŚ, przedsiębiorcy, WSSE	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, WFOŚiGW
5.	Gospodarowanie wodami	Ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Monitorowanie stanów i chemizmu wód podziemnych	PSH	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
6.		Minimalizacja ryzyka powodziowego	Poprawa stanu istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej	WZMiUW, Urząd Gminy	2019 - 2021	środki własne jednostki
7.			Racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia	Właściciel obiektu i/lub jednostka odpowiedzialna za utrzymanie kopalń wyłączonych z eksploatacji/właściciele koncesji górniczych	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
8.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków z uwzględnieniem zabudowy rozproszonej	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	właściciel obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (POLiŚ, RPO)
9.			Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących	właściciel obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (POLiŚ, RPO)
10.			Regularny wywóz nieczystości płynnych	właściciel obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (RPO)
11.			Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku	WIOŚ, gminy	zadanie ciągłe	WFOŚiGW

12.	Gleby	Rekultywacja gruntów	Rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne	władający powierzchnią ziemi	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, NFOŚiGW, RPOWM, POIŚ
13.		Działalność kontrolna i programowa	Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych	MRiRW, MODR	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
14.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Prowadzenie kontroli przestrzegania prawa w zakresie gospodarowania odpadami	WIOŚ	zadanie ciągłe	-
15.	Zasoby przyrodnicze	Zrównoważona gospodarka leśna	Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych	Nadleśnictwo, osoby fizyczne	zadanie ciągłe	Środki własne
16.		Ochrona gatunkowa	Monitoring stanu ochrony środowiska i gatunków, w tym ptaków na poziomie siedlisk i regionów	GIOŚ Warszawa	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
17.	Zagrożenie poważnymi awariami	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej poprzez działania prewencyjne	Kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii	WIOŚ	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, środki zewnętrzne
18.			Badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska	WIOŚ	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, środki zewnętrzne

9. System realizacji programu ochrony środowiska

9.1 Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Realizacja wyznaczonych celów i kierunków interwencji wymaga ustalenia odpowiedniego systemu zarządzania Programem Ochrony Środowiska. Wyznaczenie prawidłowych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. W odniesieniu do analizowanego Programu główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie Gmina Dobrzcz. Zarządzanie Programem wiąże się z:

- koordynacją przebiegu wdrażania i realizacji
- bieżącą oceną realizacji i aktualizacją celów i kierunków interwencji
- monitorowaniem skutków realizacji wyznaczonych zadań
- sprawozdawczością na temat wykonania Programu

Wymienione poniżej instrumenty zarządzania Programem ochrony środowiska pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz krajowego. Są to instrumenty umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

9.1.1 Instrumenty prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Podstawowymi instrumentami prawnymi ochrony środowiska na szczeblu gminnym są:

- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
- akty prawa miejscowego
- decyzje administracyjne o charakterze prewencyjnym, finansowym i restrykcyjnym

Wójt może wystąpić do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji przekazując dokumentację sprawy, jeżeli w wyniku kontroli stwierdził naruszenie przez podmiot korzystający ze środowiska przepisów ochrony środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

Ponadto Wójt w drodze decyzji może nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do w/w decyzji, Wójt może w drodze decyzji wstrzymać użytkowanie takiej instalacji lub urządzenia.

Jednocześnie Wójt uprawniony jest do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Rada Gminy może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko (ograniczenie to nie dotyczy instalacji i urządzeń znajdujących się w miejscu kultu religijnego). Do kompetencji Rady Gminy należy także uchwalanie programów ochrony środowiska na terenie Gminy oraz regulaminów utrzymania czystości i porządku w Gminie.

9.1.2 Instrumenty finansowe

Realizacja wyznaczonych celów, kierunków interwencji i zadań szczegółowych nakreślonych w Programie wymaga w większości zabezpieczenia znacznych środków finansowych. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- opłaty za korzystanie
- opłaty produktowe i depozytowe

- administracyjne kary pieniężne
- opłaty administracyjne, kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska
- budżet gminy, powiatu i województwa
- kredyty bankowe
- dotacje i pożyczki celowe
- fundusze unijne
- programy krajowe
- programy regionalne
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

9.1.3 Instrumenty społeczne

Istotnym i dobrze rozwijającym się instrumentem jest możliwość udziału społeczeństwa na etapie podejmowania decyzji i opracowywania dokumentów środowiskowych. Gwarancja udziału społeczeństwa w ochronie środowiska zawarta została w art. 5 Ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [2]. W myśl Ustawy „każdy ma prawo do składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa”. Obowiązek zapewnienia możliwości udziału ludności w postępowaniu toczącym się odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą, w sytuacji, gdy udział społeczny jest możliwy, spoczywa na organach administracji właściwych do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów.

Do pozostałych instrumentów społecznych pozwalających na sprawne zarządzanie Programem Ochrony Środowiska należą:

- **edukacja ekologiczna społeczeństwa** (materiały, konkursy, debaty, konferencje, szkolenia)
- **współpraca i budowanie partnerstwa** pomiędzy samorządem a społeczeństwem oraz pomiędzy powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi
- **nacisk społeczny, czyli petycje, demonstracje, akcje zbierania podpisów.**

9.1.4 Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne

Działania strukturalne polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityki strategii środowiskowych. Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Do instrumentów strukturalnych na poziomie lokalnym należą więc wszystkie programy strategiczne i planistyczne np. Strategie Rozwoju, Plany Rozwoju Lokalnego, Plany Odnowy Miejscowości, Programy Gospodarki Niskoemisyjnej, Programy Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest, Programy Rewitalizacji, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wraz z programami sektorowymi.

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych celów i kierunków interwencji, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Reasumując, lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne. Prawidłowy ekorozwój gminy wymaga zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu i mieszkańców (edukacja ekologiczna, udział społeczny, szkolenia, konfrontacje itp.).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz przedstawia cele i kierunki zmierzające do poprawy stanu środowiska w zgodzie z dalszym rozwojem społecznym i gospodarczym mieszkańców gminy.

9.2 Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska

System wdrażania Programu Ochrony Środowiska powinien podlegać na regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Celem monitoringu jest zatem zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem.

Monitorowanie wdrażania postanowień Programu Ochrony Środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- 1) Ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań)
- 2) ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji
- 3) ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo - skutkowa)

W celu prawidłowego nadzoru nad realizacją opracowanego Programu wyznaczono wskaźniki monitorowania, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników określono wartość bazową i docelową, które będą podstawą do opracowania Raportów oraz przyszłych aktualizacji POŚ.

Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźniki monitorowania celów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz.

Tabela 33. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło danych]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
1.	Obszar wpły wający na osiągnięcie celów strategii - Środowisko	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (ilość substancji których dotyczy przekroczenie) [WIOŚ]	1 (B(a)P)	0
2.			Ilość punktów monitoringowych zanieczyszczenia powietrza [WIOŚ]	0	>0
3.			Poziom stężenia substancji w powietrzu w strefie [WIOŚ]	klasa C	klasa A
			Pozostałe substancje	klasa A	klasa A
4.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zapewnienie w gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	Wielkość energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych [UG]	b.d MW	>0MW
5.					
6.	Zagrożenie hałasem	Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego	Liczba punktów monitoringu hałasu [WIOŚ]	0	>0
7.					
8.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba punktów monitoringu promieniowania elektromagnetycznego [WIOŚ]	0	>0
9.			Występowanie przekroczeń dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych na terenach zabudowanych [WIOŚ]	nie	<7 V/m
10.	Gospodarowanie wodami	Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	Ilość punktów monitoringowych wód podziemnych [WIOŚ]	1	>1
11.			Ilość punktów monitoringowych wód powierzchniowych [WIOŚ]	0	>0
12.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej	Stan/potencjał ekologiczny /CWP [WIOŚ]	Stan ekologiczny: Umiarkowany	stan/potencjał dobry
13.			Długość sieci wodociągowej [GUS]	254,73	>254,73 km
			Zwodociągowanie [GUS]	90%	100 %
			Długość sieci kanalizacyjnej [GUS]	41,98km	>41,98 km

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło danych]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
14.			Liczba przydomowych oczyszczalni [GUS]	302 szt.	>302 szt.
15.			Liczba zbiorników bezodpływowych [GUS]	2506szt.	<2506 szt.
16.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Obszar wpływający na osiągnięcie celów strategii - Środowisko	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest występująca na terenie gminy	171,965	>171,965 kg
17.			Udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w masie wszystkich zebranych odpadów komunalnych [POLiŚ]	55,17%	>55,17%
18.			Powierzchnia „dzikich wysypisk” [GUS]	0	0
19.			Udział terenów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (bez Natury 2000) [GUS]	17,52%	>17,52%
20.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona Środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Powierzchnia obszarów chronionych (bez Natury 2000) [GUS]	2 279,86 ha	> 2 279,86 ha
21.			Liczba pomników przyrody [GUS]	30	>30
22.			Wskaźnik lesistości [GUS]	6,4 %	>6,4%
23.	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii na terenie gminy	0	0
24.			Liczba zjawisk ekstremalnych na terenie gminy (huragany, powódź, gradobicie)	0	0

9.3 Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 Ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1] z wykonania Programów Ochrony Środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Podczas opracowywania raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska należy wykorzystać m.in.:

- sprawozdania z wykonania budżetu
- wyniki badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
- informacje zawarte w raportach i publikacjach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- informacje i materiały Głównego Urzędu Statystycznego
- informacje i materiały z pozostałych podmiotów, które zostały zaangażowane w realizację zadań własnych i monitorowanych Programu Ochrony Środowiska

9.4 System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska

Główną jednostką odpowiedzialną za realizację zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska będzie Gmina Dobrcz. Na gminie spoczywać będzie prawidłowa koordynacja, zarządzanie i monitorowanie zapisów Programu Ochrony Środowiska. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Gmina, Rada Gminy);
- podmioty realizujące zadania Programu (Gmina, Powiat, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące i monitorujące przebieg realizacji i efekty Programu (Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, WIOŚ, RZGW, RDOŚ, RDLP, podmioty gospodarcze, jednostki naukowo-badawcze itp.);
- podmioty kształtujące politykę Programu Ochrony Środowiska (lokalne media, jednostki oświaty, organizacje pozarządowe);
- społeczność Gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

9.5 Wykaz interesariuszy

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie;
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy;
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy;
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy;
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Bydgoszczy;
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie;
- Państwowej Służby Hydrogeologicznej w Warszawie;
- Urzędu Gminy Dobrcz.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych;
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna;
- Ośrodki Doradztwa Rolniczego;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Agencja Rynku Rolnego;
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa;
- Nadleśnictwa;
- Urząd Marszałkowski;
- Urząd Wojewódzki;
- Starostwo Powiatowe;
- Komenda Wojewódzka Straży Pożarnej;
- Policja;
- Prywatni przedsiębiorcy;
- Mieszkańcy.

10. Spis tabel

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu Gminy Dobrcz.....	18
Tabela 2. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie w 2018 roku (I półrocze).....	18
Tabela 3. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej za rok 2017	222
Tabela 4. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”.....	22
Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13].....	23
Tabela 6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem”.....	24
Tabela 7. Wyniki pomiarów PEM (2017).....	25
Tabela 8. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Pole elektromagnetyczne”.....	25
Tabela 9. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Dobrcz.....	266
Tabela 10. Ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Dobrcz.....	28
Tabela 11. Ogólna charakterystyka GZWP Subzbiornik Bydgoszcz.....	30
Tabela 12. Charakterystyka JCWP na obszarze gminy Dobrcz.....	311
Tabela 13. Aktualna ocena stanu JCWP na obszarze gminy Dobrcz.....	311
Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”.....	333
Tabela 15. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Dobrcz w latach 2015- 2018.....	33
Tabela 16. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobrcz w latach 2015-2018.....	344
Tabela 17. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”.....	344
Tabela 18. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”.....	367
Tabela 19. Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK V.....	377
Tabela 20. Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w RGOK V.....	388
Tabela 21. Istniejące regionalne i zastępcze składowiska odpadów komunalnych i składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w RGOK V.....	388
Tabela 22. Informacja o odebranych odpadach komunalnych z terenu Gminy Dobrcz w 2018r.....	399
Tabela 23. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”.....	399
Tabela 24. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”.....	4040
Tabela 25. Pomniki przyrody na terenie gminy Dobrcz.....	411
Tabela 26. Użytki ekologiczne w gminie Dobrcz.....	42
Tabela 27. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”.....	433
Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”.....	44
Tabela 29. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi.....	45
Tabela 30. Zmiana wartości wskaźników monitorowania ujętych w POŚ.....	46
Tabela 31. Harmonogram realizacji zadań własnych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022.....	47
Tabela 32. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022.....	490
Tabela 33. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy.....	556

11. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy na tle Powiatu i Województwa.....	15
Rysunek 2. Położenie Gminy Dobrcz na tle sąsiednich gmin.....	16
Rysunek 3. Położenie Gminy Dobrcz pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski	17
Rysunek 4. Struktura płci w gminie Dobrcz w latach 2015-2017.....	17
Rysunek 5. Położenie Gminy Dobrcz na tle dzielnic klimatycznych	20
Rysunek 6. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem gminy Dobrcz, (mapa)	299
Rysunek 7. Tereny Gminy Dobrcz zagrożone osuwiskami i podtopieniami.....	32
Rysunek 8. Złoża i obszary perspektywiczne oraz przetargowe na terenie Gminy Dobrcz.....	36
Rysunek 9. Obszary chronione	43

12. Wykaz aktów prawnych

- [1] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018r., poz. 799 – tekst jednolity)
- [2] Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017r., poz. 1405 – tekst jednolity)
- [3] Ustawa z dnia 11 lipca 2014r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014r., poz. 1101)
- [4] Ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2017r., poz. 1376 ze zm.)
- [5] Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r., nr 32, poz. 159)
- [6] Ustawa z dnia 13 września 1999r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2017, poz. 1289 – tekst jednolity)
- [7] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. nr z 2013r., poz. 21 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [8] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2017, poz. 1073 – tekst jednolity)
- [9] Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017r., poz. 1566);
- [10] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015, poz. 1651 – tekst jednolity z późn. zm.);
- [11] Ustawa z dnia 20 lipca 1991r. o inspekcji ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 1688)
- [12] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031)
- [13] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014, poz. 112 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [14] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. z 2003r., Nr 192, poz. 1883).
- [15] Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012r., poz. 676)
- [16] Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016, poz. 2167)

13. Bibliografia

- 1) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 2) Program Ochrony Środowiska Powiatu Bydgoskiego,
- 3) Długookresowa strategia rozwoju kraju „Polska 2030”. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, 2013
- 4) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2017
- 5) Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, 2014
- 6) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Ministerstwo Gospodarki, 2013
- 7) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, 2013
- 8) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2012
- 9) Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Ministerstwo Gospodarki, 2009
- 10) Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 11) Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2015
- 12) Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Warszawa, 2015
- 13) Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, 2015
- 14) Program wodno – środowiskowy kraju, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2010
- 15) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014
- 16) Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020, Ministerstwo Środowiska, 2014
- 17) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, 2013
- 18) Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego, Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego
- 19) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko - Pomorskiego, Samorząd Województwa Kujawsko - Pomorskiego
- 20) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa, Zarząd Województwa Kujawsko - Pomorskiego
- 21) Program ochrony powietrza dla stref województwa Kujawsko - Pomorskiego w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu, Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego
- 22) Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko - pomorskiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu, Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego
- 23) Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko - pomorskiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i docelowego ozonu w powietrzu, Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego
- 24) Program Ochrony Środowiska Województwa, Samorząd Województwa Kujawsko - Pomorskiego

- 25) Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2016-2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2015
- 26) Program Państwowego monitoringu środowiska województwa Kujawsko - Pomorskiego, Bydgoski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- 27) Raporty o stanie środowiska w województwie kujawsko - pomorskim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- 28) Program ochrony środowiska dla Powiatu Bydgoskiego,
- 29) Strategia Rozwoju Powiatu Bydgoskiego
- 30) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dobrcz 2016
- 31) Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2017
- 32) Jakub Makarewicz: Zanieczyszczenie wód podziemnych azotanami za źródeł rolniczych
- 33) PIG 2017: Pakiet danych geologicznych na poszukiwanie złóż węglowodorów Obszar przetargowy „Chełmno”
- 34) Adam Staliński 2016: Lokalizacja farm wiatrowych w Polsce
- 35) Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r.

Źródła danych:

Państwowy Instytut Geologiczny: Centralna Baza Danych Geologicznych i Hydrogeologicznych

Główny Urząd Statystyczny

Główny Urząd Geodezji i Kartografii- Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska- Metadane (Geoserwis)

Przewodnicząca
Rady Gminy Dobrcz
mgr Małgorzata Kuberska

**Prognoza oddziaływania na środowisko
"Programu ochrony środowiska
dla Gminy Dobrcz do roku 2022 "**

Warszawa, 2019

**Prognoza oddziaływania na środowisko
" Programu ochrony środowiska
dla Gminy Dobrcz do roku 2022"**

Praca wykonana pod kierunkiem:

Maciej Mikulski

Skład autorski:

Aleksandra Wiszniewska

Marta Naruszewicz

Monika Krzywda

Michał Kozielski

Spis treści

1.	Podstawa prawna i cel sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko	5
2.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	5
3.	Informacje o zawartości i głównych celach dokumentu	6
4.	Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko	6
5.	Stan środowiska obszaru objętego programem	7
5.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	7
5.1.1	Ocena stanu	7
5.2	Zagrożenia hałasem	7
5.2.1	Ocena stanu	8
5.3	Pola elektromagnetyczne	9
5.3.1	Ocena stanu	9
5.4	Gospodarowanie wodami	10
5.4.1	Ocena stanu	10
5.5	Gospodarka wodno-ściekowa	17
5.5.1	Ocena stanu	17
5.6	Zasoby geologiczne	17
5.6.1	Ocena stanu	17
5.7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	17
5.7.1	Ocena stanu	20
5.8	Gleby	22
5.8.1	Ocena stanu	22
5.9	Zasoby przyrodnicze	23
5.9.1	Ocena stanu	23
5.10	Zagrożenia poważnymi awariami	25
5.10.1	Ocena stanu	25
6.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody	26
7.	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne lub brak oddziaływania, na cele i przedmioty ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	29
8.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	35

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru.....	35
9.1 Ochrona powierzchni ziemi i krajobrazu	35
9.2 Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.....	36
9.3 Ochrona różnorodności biologicznej, roślin i zwierząt oraz obszarów podlegających ochronie na podstawie <i>Ustawy o ochronie przyrody</i>	36
9.4 Ochrona zasobów naturalnych.....	37
9.5 Ochrona powietrza atmosferycznego i zapobieganie zmianom klimatu	37
9.6 Ochrona klimatu akustycznego	37
9.7 Ochrona krajobrazu kulturowego i zabytków.....	37
9.8 Ochrona zdrowia i warunków życia ludzi i dóbr materialnych.....	37
10. Metody analizy skutków realizacji postanowień dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia	38
11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w dokumencie	38
12. Wykaz aktów prawnych	39
13. Spis tabel	40
14. Spis rysunków.....	40
15. Bibliografia	41

1. Podstawa prawna i cel sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko

Przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest „Programu ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022”. Podstawą prawną przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1],

Konieczność opracowania *Prognozy* wynika z faktu, że w *Programie* przewidziano do realizacji przedsięwzięcia (zadania), które zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71 z późn. Zm.) zaliczane są do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Niniejsza Prognoza została zakwalifikowana do rodzaju dokumentów wymienionych w art. 46 pkt 2 ustawy OOŚ.

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 51 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1].

Celem prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanej w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wskazanie potencjalnych zmian w środowisku wynikających z realizacji działań zawartych w dokumencie. W Prognozie wskazuje się na charakter i zasięg potencjalnego oddziaływania, oraz wyznacza działania mające na celu zapobieganie/minimalizację potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022 została opracowana, ponieważ przewidziane są w nim do realizacji zadania, które zgodnie z polskim prawem zaliczane są do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, co jednocześnie obliuguje organ opracowujący dokument do sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko tego dokumentu.

Prognoza zawiera informacje o stanie środowiska, istotnych problemach ochrony środowiska oraz możliwym oddziaływaniu na środowisko dokumentu, dla którego jest sporządzana. W przypadku Programu ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022 elementami środowiska, które wymagają interwencji są szczególnie wody powierzchniowe i podziemne oraz powietrze atmosferyczne.

Oceny stanu środowiska dokonano w ramach 10 obszarów interwencji, które są kluczowe do podjęcia działań strategicznych zmierzających do poprawy stanu poszczególnych elementów środowiska. Analiza pod kątem możliwości negatywnego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 zadań ujętych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022, wykazała, że ich realizacja nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko.

Obszary interwencji:

- 1) *Ochrona klimatu i jakości powietrza*
- 2) *Zagrożenia hałasem*
- 3) *Pola elektromagnetyczne*
- 4) *Gospodarowanie wodami*
- 5) *Gospodarka wodno-ściekowa*
- 6) *Zasoby geologiczne*
- 7) *Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*
- 8) *Gleby*

9) Zasoby przyrodnicze

10) Zagrożenie poważnymi awariami

3. Informacje o zawartości i głównych celach dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla „Programu ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022” zwanego w dalszej części „POŚ dla Gminy Dobrcz”. Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ dla Gminy Dobrcz jest realizacja przez Gminę polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ dla Gminy Dobrcz stanowić będzie podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Celem strategicznym POŚ dla Gminy Dobrcz jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Dobrcz, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam, gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w POŚ dla Gminy Dobrcz rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjno-informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

POŚ dla Gminy Dobrcz zawiera:

- 1) omówienie i powiązanie celów zawartych w strategiach i programach wynikających z *Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* [15];
- 2) charakterystykę ogólną Gminy;
- 3) ocenę stanu środowiska na terenie Gminy Dobrcz z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami;
- 4) wyznaczenie celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska i przeprowadzonej analizy SWOT dla każdego obszaru interwencji;
- 5) harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych i monitorowanych;
- 6) omówienie systemu realizacji POŚ dla Gminy Dobrcz w zakresie prawidłowego zarządzania, monitorowania i finansowania.

4. Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko

Sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022” przebiegało wieloetapowo i obejmowało kolejno:

- ocenę aktualnego stanu środowiska na obszarze objętym dokumentem, zawierającą analizę zasobów i walorów środowiska oraz jakości środowiska;
- ocenę potencjalnego wpływu ustaleń dokumentu na środowisko przyrodnicze, w tym na zdrowie ludzi;
- opracowanie propozycji minimalizacji negatywnych skutków realizacji ustaleń dokumentu w obszarach, w których zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania;
- opracowanie systemu monitorowania środowiskowych skutków wdrażania dokumentu strategicznego.

Opracowując Prognozę zastosowano metodę indukcyjno-opisową oraz metodę analogii środowiskowych. Ocenę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru Gminy Dobrcz tj. studium literatury,

informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska. Szczegółową analizę wpływu ustaleń POŚ dla Gminy Dobrcz na środowisko opracowano wykorzystując metodę macierzy interakcji.

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko „Programu ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022” wynika z art. 51 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1].

Ponadto zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (pismo znak: WOO.411.76.2019.AT z dnia 29 maja 2019 r.) oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy (pismo znak: NNZ.9022.1.241.2019 z dnia 26 czerwca 2019r.).

5. Stan środowiska obszaru objętego programem

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Ocena stanu

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oceny jakości powietrza dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, który wyniki swoich badań przedstawia w rocznych raportach. Obecnie system monitoringu jakości powietrza oparty jest o obowiązujący „Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2020”.

Na terenie Gminy wiejskiej Dobrcz WIOŚ w Bydgoszczy nie wyznaczył punktu monitoringu jakości powietrza. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w strefie aglomeracji bydgoskiej przy ul. Fieldorfa „Nila”. Zgodnie z klasyfikacją stref, obszar Gminy Dobrcz znajduje się w strefie kujawsko-pomorskiej. Wyniki klasyfikacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej za rok 2017

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń													
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5}	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃	O ₃
Kryterium ochrona zdrowia													
Rok 2017	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	D2
Kryterium ochrona roślin													
Rok 2017	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A	D2

Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko - pomorskim za rok 2017, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Objaśnienia:

- klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych
- klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.
- klasa D1 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

W strefie kujawsko-pomorskiej dla kryterium ochrony zdrowia odnotowano w 2017 r. przekroczenia poziomów następujących substancji tj. PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, a także ozonu (O₃). W przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀, wynikowa klasa C jest efektem przekroczenia na terenie 25 gmin województwa poziomu dopuszczalnego ilości dni w ciągu roku z przekroczeniem normy dobowej. Z kolei przy benzo(a)pirenie o wynikowej klasie C zdecydował przekroczony poziom docelowy średnioroczny. Natomiast klasa D2 w przypadku ozonu oznacza, że przekroczony został poziom celu długoterminowego.

Gmina Dobrcz znajduje się w obrębie strefy kujawsko-pomorskiej. Na terenie gminy stwierdzono przekroczenie norm docelowych średniorocznych benzo(a)pirenu oraz poziomów celów długoterminowych ozonu O₃ dla kryterium ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. Gmina nie należy natomiast do 25

gmin, na terenie których przekroczone zostały normy stężenia pyłu PM10, na terenie gminy Dobrcz nie stwierdzono ponadnormatywnej zawartości tej frakcji pyłu w powietrzu. Według mapy geozagrożeń opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny na terenie Gminy występują dwa zakłady hodowlane, które emitują gazy i pyły do atmosfery bez urządzeń oczyszczających oraz jeden zakład obróbki metali posiadający urządzenie oczyszczające. Jednakże głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest niska emisja, występująca głównie w sezonie grzewczym, związana z faktem wykorzystywania do ogrzewania energii za spalania węgla i drewna w przydomowych piecach (PGN dla Gminy Dobrcz).

5.2 Zagrożenia hałasem

Odczuwanie hałasu jest subiektywne i zależy w głównej mierze od cech indywidualnych każdego człowieka. Istotny wpływ ma częstotliwość, natężenie, charakter zmian w czasie oraz długotrwałość działania. Niekorzystny wpływ hałasu na organizm człowieka może objawiać się zmęczeniem, trudnościami w skupieniu uwagi, podwyższonym ciśnieniem krwi, bólem głowy, czasowym lub trwałym uszkodzeniem słuchu czy zakłóceniem snu.

5.2.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 113 ust. 2 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisko wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13]. Aktualnie obowiązujące poziomy hałasu w środowisku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13]

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy poziom dźwięku w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno-rodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielo-rodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

- ¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- ³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Hałas kolejowy

Sieć kolejowa na terenie województwa kujawsko - pomorskiego jest dobrze rozbudowana. Długość eksploatowanych linii kolejowych wynosi 1200 km, tj. 6,2 % ogółu w kraju (stan na grudzień 2017 r. - GUS). Na terenie Gminy znajdują się dwie linie kolejowe o numerze 131 oraz 201.

Linia nr 131 relacji Chorzów Batory – Tczew. Jest to linia wykorzystywana do transportu oraz komunikacji pasażerskiej. Cechuje się dużym natężeniem ruchu, zarówno pasażerskiego jak i towarowego. Linia ta zatrzymuje się na przystanku Kotomierz, który znajduje się na terenie gminy.

Linia nr 201 jest to linia relacji Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port. Znajdują się na niej dwa przystanki Stronno i Wudzyn które realizują ruch pasażerski. Linia cechuje się dużym natężeniem ruchu pasażerskiego oraz mało intensywnym ruchem towarowym.

Hałas komunikacyjny

Na wzrost zagrożenia hałasem ma wpływ słaby rozwój infrastruktury drogowej, niska jakość nawierzchni dróg, czy niewystarczalna ilość obwodnic.

Gmina Dobrcz ma dobrze rozwiniętą sieć drogową. Przez teren Gminy przebiegają dwie drogi krajowe (nr 5 i 56) oraz dwie drogi wojewódzkie (nr 256 i 244) jak również drogi powiatowe. Droga krajowa nr 5 jest główną drogą w relacjach z Bydgoszczą, Poznania oraz Wrocławia. Na terenie gminy droga ma długość ok. 7,7 km i biegnie przez miejscowości Trzeciewiec, Kusowo oraz Borówno. Droga krajowa nr 56 łączy drogę krajową nr 5 w miejscowości Trzeciewiec w gminie Dobrcz z drogą krajową nr 25 w miejscowości Koronowo. Droga wojewódzka nr 256 łączy Trzeciewiec – Włóki – Bydgoszcz. Droga pełni rolę północno-wschodniej obwodnicy miasta Bydgoszcz. Na terenie gminy droga ma długość ok. 10,2 km. Droga wojewódzka nr 244 łączy Kamieniec – Wojnowo – Gogolinek – Bożenkowo – Strzelce Dolne. Na terenie gminy Dobrcz odcinek tej drogi ma długość ok. 3,9 km. Na nadmierny hałas narażeni są mieszkańcy domów położonych w pobliżu w/w tras. Na terenie Gminy Dobrcz nie było prowadzonych dotychczas pomiarów hałasu.

Ogólne wnioski z badań monitoringowych hałasu przeprowadzonych w ostatnich latach przez WIOŚ w Bydgoszczy w 2016 r. na terenie województwa kujawsko – pomorskiego wykazały, że hałas komunikacyjny jest jednym z zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. Należy jednak pamiętać, iż specyfika Gminy Dobrcz wskazuje na mniejsze ryzyko zagrożenia hałasem niż ma to miejsce w wybranych do przeprowadzania badań punktach, położonych w miastach.

5.3 Pola elektromagnetyczne

5.3.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 123 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 122a ust. 1 i 2 pomiary poziomów elektromagnetycznych w środowisku wykonuje prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, a następnie przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgodnie z art. 122 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [14].

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku, na podstawie których między innymi prowadzi rejestr zawierają-

cy informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie Gminy Dobrcz w 2017 roku nie wyznaczono punktu pomiarowego pól elektromagnetycznych. Najbliższe punkty pomiarowe znajdują się w miejscowości Osielsko oraz Pruszcz. W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego. Przez teren gminy biegną linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć – 110 kV i 220kV. Linia 200kV ma charakter wyłącznie tranzytowy, natomiast w sieci 100kV na terenie gminy zlokalizowano główny punkt zasilania. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Dn200 Mniszek – Bydgoszcz.

Jednym ze źródeł promieniowania elektromagnetycznego w gminie Dobrcz mogą być maszty telefonii komórkowych. Na opisywanym terenie zarejestrowane są 2 maszty.

Tabela 3. Wyniki pomiarów PEM (2017)

Lokalizacja stacji	Typ terenu	Wyniki pomiarów za rok 2017 [V/m]	Dopuszczalny poziom PEM [V/m]
Osielsko	teren wiejski	0,24	7
Pruszcz	teren wiejski	< 0,2	7

Źródło: Pomiary natężenia pola elektrycznego i pola magnetycznego wykonane przez WIOŚ Bydgoszcz na terenie województwa kujawsko – pomorskiego w latach 2016-2018

5.4 Gospodarowanie wodami

5.4.1 Ocena stanu

Zgodnie z Ustawą *Prawo Wodne* [9] dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na:

- 1) Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), z wyodrębnieniem jednolitych części:
 - a) Wód przejściowych lub przybrzeżnych,
 - b) Wód sztucznych lub silnie zmienionych,
- 2) Jednolite części wód podziemnych (JCWPd),
- 3) Wody podziemne w obszarach bilansowych.

Jednolite części wód podziemnych

Obszar Gminy Dobrcz położony jest w granicach JCWPd nr 29 (PLGW200029) oraz JCWPd nr 36 (PLGW200036) - zgodnie z nowym podziałem na 172 JCWPd. Ogólna charakterystyka JCWPd znajdujących się na obszarze Gminy znajduje się w tabeli nr 9.

Tabela 4. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Dobrcz

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW200029
Lokalizacja	Nazwa JCWPd	29
	Region wodny	Wisły
	Nazwa dorzecza	Dolnej Wisły
	RZGW	Gdańsk
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	Stratygrafia pięter wodonośnych	• Qg - wody porowe w utworach piaszczysto - żwirowych • Qm - wody porowe w utworach piaszczystych oraz piaszczysto - żwirowych • Qd - wody porowe w utworach piaszczysto - żwirowych i piaskach pylastych

		Pg-K – wody porowe – szczelinowe w utworach marglisto – wapiennych, piaszczystych oraz piaszczysto – marglistych
	Litologia	piaski, wapienie
	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe, szczelinowe
	Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40, lokalnie 10-20
	Liczba pięter wodonośnych	2
	Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej	W równowadze utwory przepuszczalne i słaboprzepuszczalne
Antropopresja	Leje depresji (lej regionalny lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Lokalne leje depresji związane z poborem wód podziemnych
	Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Brak
	Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód [tys. m ³ rok] - pobór rejestrowany – 2011 r	dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne	9 592,79
	z odwodnienia kopalnianego	-
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]		85425

Legenda: Q – czwartorzęd; Qg – Poziom wód gruntowych wysoczyzny; Qm – Poziom międzymorenowy; Qd – Poziom dolinny kreda górna; Pg-K – Piętro paleogeńsko-kredowe

Źródło: Karta Informacyjna JCWPd nr 29

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW200036
	Nazwa JCWPd	36
Lokalizacja	Region wodny	Dolnej Wisły
	Nazwa dorzecza	Wisły
	RZGW	Gdańsk
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	Stratygrafia pięter wodonośnych	- Q Poziom gruntowy i międzyglinowy górny – wody porowe w piaskach drobnoziarnistych - Q Poziom międzyglinowy środkowy – wody porowe w utworach piaszczysto – żwirowych - Q Poziom międzyglinowy dolny – wody porowe w utworach piaszczysto – żwirowych - Piętro neogeńsko-paleogeńskie – wody porowe w piaskach pylastych i drobnoziarnistych - Piętro kredowe – wody porowe – szczelinowe w marglach, piaskach i wapieniach
	Litologia	piaski, wapienie
	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe, szczelinowe
	Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40, lokalnie 10-20

	Liczba pięter wodonośnych	1-3
	Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej	W równowadze utwory przepuszczalne i słabo przepuszczalne
Antropopresja	Leje depresji (lej regionalny lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Nie występują
	Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Brak
	Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód [tys. m ³ rok] - pobór rejestrowany - 2011 r	dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne	8 506,83
	z odwodnienia kopalnianego	-
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]		369981

Legenda: Q – czwartorzęd

Źródło: Karta Informacyjna JCWPd nr 36.

Na terenie JCWPd nr 29 zasilanie dolinnego poziomu wodonośnego następuje głównie poprzez infiltrację bezpośrednią, dopływ lateralny z obszaru wysoczyzn oraz przesączanie wód z głębszych poziomów, dla których Wisła stanowi bazę drenażu. Wodonośne poziomy międzymorenowe oraz paleogenu i kredy zasilane są przez położone poza granicami jednostki obszary wysoczyzn. W strefach oddalonych od krawędzi wysoczyzny dominuje przesączanie się wód w głąb systemu wodonośnego, zaś na obszarach krawędziowych silny drenaż wywołany przez dolinę Wisły. Wody systemów drenują ku Wiśle, Żuławom Wiślanym i strefie brzegowej morza.

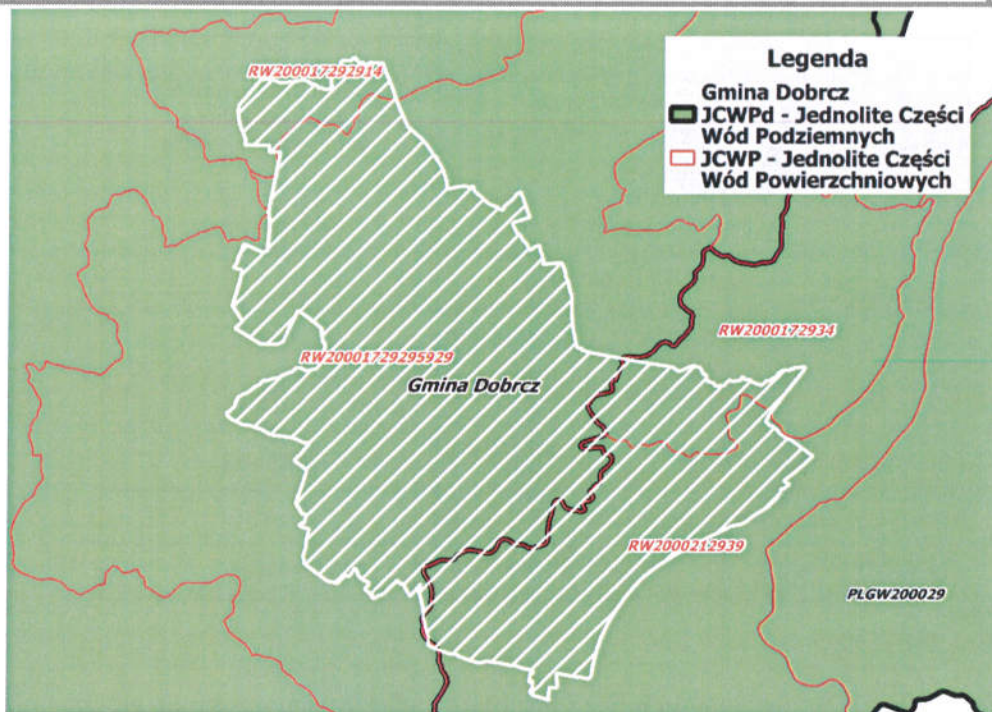
Na terenie JCWPd nr 36, w strukturach hydrogeologicznych czwartorzędu (poziom gruntowy i międzyglinowy górny) pojawiają się układy lokalne krążenia. Najwyższe piętro wodonośne zasila ponadto poziom międzyglinowy środkowy, który to odpływa do poziomu międzyglinowego dolnego, w którego strukturach układ krążenia wód wiąże się z głównymi dolinami cieków dopływowej Brdy i rzeki Brdy (o silnie drenującym charakterze). Drenaż poziomu czwartorzędowego odbywa się do rzek i jezior w rejonach głęboko wciętych dolin oraz do doliny Brdy, Wisły i Noteci. Poziom neogeński zasilany jest przez przesączanie wód piętra czwartorzędowego oraz dopływ zewnętrzny z poza zlewni. Poziom kredowy zasilają wody przesączające się z poziomu neogeńskiego i dopływające z poza zlewni. Poziomy neogeński i kredowy drenowane są głównie przez Notec i Wisłę. Drenujący charakter Brdy w rejonie Bydgoszczy zniwelowany został przez wytworzenie leja depresji związanego z dużym poborem wody przez miasto.

Na podstawie informacji zawartych w kartach informacyjnych o JCWPd wiemy, że stan ilościowy oraz chemiczny zarówno JCWPd nr 29 jak i JCWPd nr 36 ocenia się jako dobre, czyli JCWPd są niezagrożone nieosiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych dla wód podziemnych.

Tabela 5. Ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Dobrcz

p.	Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Ocena stanu		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy oraz termin osiągnięcia
	Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	ilościowa	chemiczna		
1.	PLGW600029	29	dobry	dobry	niezagrożona	-
2.	PLGW200036	36	dobry	dobry	niezagrożona	-

Źródło: Państwowy instytut geologiczny, karty informacyjne JCWPd 29 i 36.

Rysunek 1. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem gminy Dobrcz, (mapa)

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Dobrcz znajduje się 6 sieci wodociągowych: Dobrcz, Kotomierz, Strzelce Górne, dwie w miejscowości Trzeciewiec oraz Wudzyn. Występują ponadto studnie obsługujące szkoły, ogródki działkowe, zakłady rolne i hodowlane oraz posesje prywatne i osiedla (Centralna Baza Danych Hydrogeologicznych). Na terenie Gminy brak ustanowionych stref ochronnych ujęć wód, poza strefami bezpośrednimi ujęć (Główny Urząd Geodezji i Kartografii). Na terenie Gminy znajduje się jeden punkt monitoringu wód podziemnych w pobliżu Kotomierza oraz dwa otwory badawcze w Borównie i Trzęsaczu, pobierające wodę z głębokości odpowiednio: 55 m, 124,5 m oraz 30 m. Wody na terenie Gminy należą do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Obszar Szczególnie Narażony nr 7), dlatego też na terenie gminy umieszczono dwa piezometry w pobliżu Kotomierza monitorujące I poziom wodonośny. Według danych z 2008 r. normy azotanów w I poziomie wodonośnym przekroczone były prawie trzykrotnie. Według danych Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z 2019 r. jakość wody wodociągowej w gminie odpowiada przydatności do spożycia we wszystkich sieciach (sieci w miejscowości Trzeciewiec 1 wyłączonej w 2016 roku nie badano).

Woda na obszarze JCWPd 36 przeważnie pobierana jest z głębokości od 32 do 60 m, co oznacza, że należy do czwartorzędowej warstwy wodonośnej poziomu międzyglinowego środkowego i dolnego oraz lokalnie do piętra trzeciorzędowego. Na obszarze JCWPd 29 woda pobierana jest zwykle z głębokości około 50 m i należy do piętra paleogeńsko-kredowego. Według danych GUS z 2018 roku pobór wody na terenie Gminy wyniósł 488,3 dam³ w ciągu roku, zaś zasoby dyspozycyjne Zlewni dolnej Brdy obszaru bilansowego o numerze G-6, do którego należy Gmina, według danych Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych Ministerstwa Środowiska z 2001 roku wynoszą 4 4387,6 dam³ na rok. Ewentualne niedobory wody na terenie gminy mogą być spowodowane tym, że poziomy wodonośne JCWPd 36, z których korzysta większość gminy zasilane są głównie przez przesiąkanie wód z wyższych pięter wodonośnych, co jest uzależnione od opadów oraz przez silny drenaż Brdy i Wisły.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Południowo - zachodni obszar gminy Dobrcz znajduje się na terenie udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 140 – Subzbiornik Bydgoszcz. Wodonościami poziomu dolnokre-

dowego są piaski drobnoziarniste i średnioziarniste, rzadziej pylaste oraz piaskowce walanżynu i barremu (kreda dolna). W obrębie zbiornika nie wyznaczono obszarów ochronnych zbiornika oraz nie przedstawiono zakazów i nakazów w użytkowaniu obszaru. Eksploatację ujęć należy prowadzić zgodnie z ustaleniami dokumentacji z 1999 r. (decyzja Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15.06.2000 r. nr OS 7441/12/95/00), co pozwoli uniknąć zanieczyszczenia geogenicznego wód poziomu dolnokredowego.

Tabela 6. Ogólna charakterystyka GZWP Subzbiornik Bydgoszcz

Nazwa GZWP	Subzbiornik Bydgoszcz
Nr GZWP	140
Wiek utworów	kreda dolna
Typ ośrodka	Porowy
Typ zbiornika	udokumentowany
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /dobę]	63 672
Wodoprzewodność [m ² /d]	36–1824
Głębokość występowania utworów wodonośnych kredy dolnej	100 – 300m

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Informator PSH Główne Zbiorniki wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017.

Jednolite części wód powierzchniowych

Północną granicę Gminy stanowi Struga Graniczna, przez środkową część Gminy płynie Kotomierzanka (określana również jako Kotomierzycza) i jej dopływy: Kanał Pyszczyński oraz Żołędowska Struga. Południowo-wschodnią granicę Gminy stanowi rzeka Wisła, zaś jej północno-wschodnią częścią płynie Struga Niewieścińska będąca dopływem Wisły. Gmina w całości leży w dorzeczu Wisły, ale poszczególne jej części charakteryzują odmienne warunki odwadniania:

- do Wisły - za pomocą niewielkich cieków płynących w kierunku wschodnim (Struga Niewieścińska),
- do Brdy - za pomocą zlewni cząstkowej Kotomierzanki
- do Brdy - za pomocą cieku Struga Graniczna,
- do Jezior Borówno, Kusowo i Dobrcz - centralna część gminy ma charakter bezodpływowy.

W środkowej części gminy znajdują się trzy jeziora: Borówno, Kusowo i Dobrcz. Mają one najprawdopodobniej genezę wytopiskową. Świadczy o tym ich kształt, powierzchnia i stosunkowo niewielka głębokość. Wymienione jeziora są największymi na terenie gminy. Ich parametry przedstawiają się następująco (wg Choiński, Katalog jezior Polski):

- Borówno - pow. 45 ha, objętość - 3306 tys. m³, średnia głębokość - 7,5 m, maksymalna głębokość -14,1 m, III klasa czystości wód (2006)
- Kusowo - pow. 48,5 ha, objętość - 1497 tys. m³, średnia głębokość - 3,4 m, maksymalna głębokość - 9,2m, III klasa czystości wód (2006)
- Dobrcz - pow. 32,5 ha, objętość - 1323 tys. m³, średnia głębokość - 4,4 m, maksymalna głębokość -6,3m, wody pozaklasowe (2006)

Ukształtowanie terenu Gminy jest wynikiem działalności lądolodu skandynawskiego ostatniego zlodowacenia. Gliny zwałowe deponowane były w czasie jego maksymalnego nasunięcia, zaś rozległe pola sandrowe powstały nieco później gdy czoło lądolodu znajdowało się na północnym-zachodzie. Wówczas też powstała pradolina Toruńsko-Eberswaldzka zajęta aktualnie przez rzekę Noteć i częściowo Brdę oraz Wisłę. Obecność jezior oraz bagien w zagłębieniach bezodpływowych na terenie gminy związana jest z obecnością w podłożu glin zwałowych, zaś kierunek spływu wód powierzchniowych z miejscami depozycji osadów sandrowych, czyli kierunkiem odpływu wód z topniejącego lądolodu.

Obszar gminy Dobrcz położony jest w granicach JCWP Struga Graniczna, z punktem kontrolnym o lokalizacji Krupiszewo 3,5 km, Kotomierzycza z punktem kontrolnym o lokalizacji Karczemka 12,5 km, Struga Niewieścińska z punktem kontrolnym o lokalizacji ujście do Wisły, Topólno 2,1 km oraz Wisła od dopł. z Sierzchowa do Wdy z punktem kontrolnym o lokalizacji poniżej Torunia, Górsk. 746,0 km. W wyniku przeprowadzonych badań Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy ocenił stan wymienionych JCWP jako zły. Potencjał ekologiczny JCWP Struga Graniczna, Kotomierzycza, Struga Niewieścińska, Wisła od dopł. z Sierzchowa do Wdy został oceniony jako umiarkowany

Tabela 7. Charakterystyka JCWP na obszarze gminy Dobrcz

Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWP)		Lokalizacja		
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW
PLRW200017292914	Struga Graniczna	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk
PLRW20001729295929	Kotomierzycza	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk
PLRW2000172934	Struga Niewieścińska	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk
PLRW2000212939	Wisła od dopł. z Sierzchowa do Wdy	Dolna Wisła	Wisła	Gdańsk

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tabela 8. Aktualna ocena stanu JCWP na obszarze gminy Dobrcz

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Ocena stanu na podstawie oceny WIOŚ						Wyznaczony cel środowiskowy/termin osiągnięcia dobrego stanu
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP	
1	PLRW200017292914	Struga Graniczna (ocena 2018)	dobra	dobra	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	Poniżej stanu dobrego	zły	Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk. Ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności. /2021
2	PLRW20001729295929	Kotomierzycza (ocena 2015)	umiarkowana	dobra	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	dobry	zły	Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk. Ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności. /2027
3	PLRW2000172934	Struga Niewieścińska (ocena 2017)	umiarkowana	brak danych	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	dobry	zły	Zachowanie mozaikowości krajobrazu lewobrzeżnej części Doliny Dolnej Wisły. Ochrona walorów przyrodniczych i historycznych jako gwarancja prawidłowego funkcjonowania korytarza ekologicznego, o randze europejskiej. /2021

4	PLRW20002 12939 (ocena 2016)	Wisła od dopł. z Sier- chowa do Wdy (ocena 2016)	umiarkowana	dobra	Poniżej potencjału dobrego	umiarkowany	poniżej stanu do- brego	zły	Ochrona krajobrazu nadwiślańskiego, ochrona rzeki Wisły, Tążyny i Mieni wraz z pasem roślinności okalającej głównie lasów liściastych [wymaga zachow. naturalnych procesów rzecznych i natur. elementów reżimu hydrolog.] /2021
---	------------------------------------	--	-------------	-------	-------------------------------	-------------	----------------------------	-----	---

Źródło: WIOŚ Bydgoszcz, klasyfikacja i ocena wód płynących województwa kujawsko-pomorskiego.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły wszystkie powyższe JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego dla wód powierzchniowych zgodnie z zapisami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Zagrożenie powodziowe

Większość terenu Gminy Dobrcz nie leży na obszarach zagrożenia powodziowego ujętych na Mapach Zagrożenia Powodziowego oraz Mapach Ryzyka Powodziowego. Jedynie południowa część związana z rzeką Wisłą jest ujęta na wyżej wymienionych Mapach Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Na Mapie Ryzyka Powodziowego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi określone jest jako niskie (raz na 500 lat), zaś na Mapie Zagrożenia powodziowego jako średnie (raz na 100 lat).

Zagrożenie osuwiskami

Tereny Gminy zagrożone osuwaniem się ziemi i innymi ruchami masowymi związane są z doliną Wisły. Większość udokumentowanych osuwisk jest nieaktywna. Jako aktywne okresowo określone jest jedno większe osuwisko i kilka bardzo małych oraz części osuwisk nieaktywnych. Osuwiska aktywne nie występują.

Rysunek 2. Tereny Gminy Dobrcz zagrożone osuwiskami i podtopieniami.

Źródło: Główny Urząd Geodezji i Kartografii: Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1 Ocena stanu

Sieć wodociągowa

Z analizy stanu istniejącego wynika, że gmina Dobrcz prawie w pełni jest wyposażona w sieć wodociągową (90%). Sieć wodociągowa posiada 6 stacji uzdatniania wody (SUW) zlokalizowane w: Kotomierz, Wudzyn, Dobrcz, Strzelce Górne, Trzeciewiec 1 i Trzeciewiec 2.

Tabela 9. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Dobrcz w latach 2015- 2018

Lp.	Parametr	2015	2016	2017	2018
1.	Długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	246,83	251,6	254,06	254,73
2.	Ilość przyłączy [szt.]	2679	2774	2869	2975
4.	Eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe [dam ³]	399,7	376,0	311,7	410,2

Źródło: Dane z Gminy

Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna Gminy Dobrcz obsługuje 27% ludności Gminy. Część gospodarstw odprowadza ścieki do indywidualnych zbiorników bezodpływowych. Ogólna liczba zbiorników bezodpływowych na terenie gminy wynosi 2506. Na terenie gminy znajdują się również 302 przyzakładowe/przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Tabela 10. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobrcz w latach 2015-2018.

Rok	2015	2016	2017	2018
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	39,33	39,53	40,23	41,98
Ilość przyłączy[szt.]	688	718	759	796
Liczba mieszkańców korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	2768	2773	2937	3069
Ilość ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną [dam ³]	-	106 600	91400	95300

Źródło: Dane z Gminy

5.6 Zasoby geologiczne

5.6.1 Ocena stanu

Przez większość ery paleozoicznej i mezozoicznej teren gminy znajdował się na obszarze morskim, którego geneza w zależności od okresu była inna. Dochodziło wówczas do akumulacji materii organicznej, która to następnie utworzyła złoża węglowodorów. Jednakże największy wpływ na współczesne ukształtowanie terenu Gminy i obecne złoża kopalin ma historia najnowsza obejmująca ostatnie 2 mln lat. Gmina znajdowała się wówczas na obszarze działalności lądolodu skandynawskiego, który to pozostawił osady detrytyczne o znacznej miąższości.

Gmina w większości leży w strefie wysoczyzny morenowej o rzeźbie równinnej lub lekko falistej. Utwory powierzchniowe wysoczyzny obejmują głównie gliny zwałowe zlodowacenia północnopolskiego, odsłonięte lub pokryte piaskami i żwirami wodnolodowcowymi oraz namułami, utworami detrytycznymi najdrobniejszych frakcji oraz kredą jeziorną obniżen bezodpływowych. W części zachodniej i południowo-zachodniej Gminy znajduje się rozległy sandr Brdy. Obszar sandru, będącego obszarem akumulacji osadów fluwioglacjalnych zlodowacenia północnopolskiego, pokryty jest głównie piaskami i żwirami, ale duże powierzchnie zajmują także piaski i żwiry rzeczne oraz osady jeziorne. Wschodnia część gminy to strefa pomiędzy wysoczyzną a doliną Wisły. Strefa zbocza wysoczyzny pocięta jest niejednokrotnie głą-

bokimi dolinkami erozyjnymi, u których podnóży dochodzi do akumulacji piasków i glin deluwialnych. W dolinie Wisły obserwuje się głównie utwory akumulacji rzecznej. Teren Gminy Dobrcz wykazuje charakterystyczny krajobraz polodowcowy związany z ostatnim zlodowaceniem oraz działalnością erozyjną i akumulacyjną rzeki Wisły.

Na podstawie dokumentacji Państwowego Instytutu Geologicznego stwierdzono na terenie gminy obecność złóż:

- Kozielec- złoża kruszyw naturalnych (piasek), eksploatowane okresowo o zasobach wynoszących 465 tys. ton. Wyznaczony teren i obszar górniczy.
- Suponin-Cieleszyn I- złoża kruszyw naturalnych (piasek), rozpoznane o zasobach wynoszących 2 257 tys. ton. Brak koncesji i wydobywania. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się niekoncesjonowane miejsce wydobywania piasku na małą skalę.
- Sienno- złoża torfu, eksploatowane okresowo o zasobach wynoszących 20,08 tys. m³. Wyznaczony teren i obszar górniczy.
- Wudzyn 1- wody zmineralizowane wieku dewońskiego, nie eksploatowane.

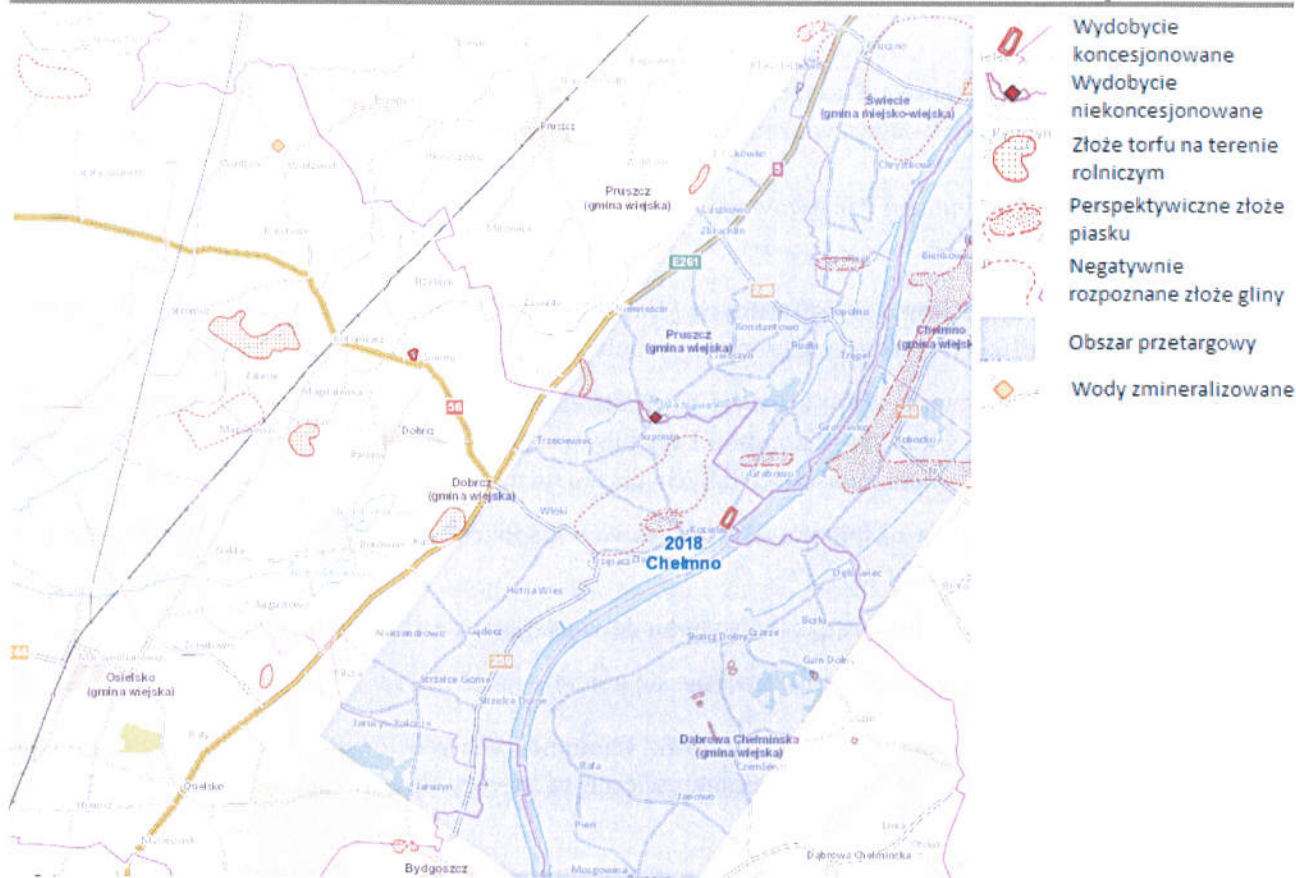
Południowo wschodnia część gminy znajduje się ponadto na obszarze:

- Obszar przetargowy dla węglowodorów Chełmno- konwencjonalne złoża gazu ziemnego i ropy naftowej, najbardziej perspektywiczne są utwory dewonu, głębokość 3700-5000 m. Złoża w fazie rozpoznania.

Na teren Gminy Dobrcz stwierdzono występowanie perspektywicznych złóż piasku oraz torfu. Większość złóż torfu nie może być jednakże eksploatowana z powodu ich położenia na terenach rolniczych. Odkryte złoża gliny określono jako negatywnie rozpoznane, gdyż jest nieopłacalne ze względu na zbyt małą miąższość pokładu i punktowe występowanie kopaliny. W wierceniu Wudzyn 1 położonym na terenie Gminy nie wykryto śladów węglowodorów, ale zostały one stwierdzone w wierceniach zlokalizowanych na południe od granic gminy. Wiercenia te wyznaczają obszar przetargowy, w którym złoża będą poszukiwane.

Wydobycie złóż związane może być z zanieczyszczeniem lub nawet dewastacją środowiska. Największe zagrożenie stanowią kopalnie odkrywkowe, które zajmują niejednokrotnie znaczne obszary. Na terenie gminy metodą odkrywkową wydobywane są piasek i torf, jednakże eksploatacja tych kopalni odbywa się na niewielką skalę. Ewentualne dzikie wydobywanie kopalni zwykle odbywa się również na małą skalę i nie stanowi dużego zagrożenia dla środowiska. Szkody związane z obecnością na terenie Gminy kopalni piasku i torfu są lokalne i ograniczone obszarowo.

Wydobycie konwencjonalnych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego odbywa się metodą wiertniczą. Zagrożenie dla środowiska stanowi wyciek węglowodorów, wód złożowych lub płuczki wiertniczej oraz emisja do atmosfery substancji związanych z przetwarzaniem i transportem kopalni, a także zajęcie terenu pod budowę niezbędnej infrastruktury. Skutki środowiskowe eksploatacji kopalni ropy i gazu są różne w zależności od obszaru i charakterystycznych dla niego warunków. Ewentualne szkody dla środowiska Gminy związane z rozpoczęciem eksploatacji będą musiały być rozważone indywidualnie gdy będzie stwierdzone występowanie złóż i będą istniały plany wydobywania.

Rysunek 3. Złóża i obszary perspektywiczne oraz przetargowe na terenie Gminy Dobrcz.

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Obszary zdegradowane i wymagające rekultywacji

Według danych Główniej Dyrekcji Ochrony Środowiska na terenie Gminy nie występują tereny gdzie zaistniałyby szkody w środowisku lub zanieczyszczona byłaby powierzchnia ziemi. Tereny kopalni odkrywkowych na obszarze Gminy zajmują niewielką powierzchnię i nie powodują naruszenia stosunków wodnych, zaś ich okresowa eksploatacja nie powinna stanowić zagrożenia związanego z nasileniem transportu. Tereny te powinny być jednakże pod stałą kontrolą i w przypadku stwierdzenia szkód środowiskowych, powinny zostać podjęte działania kompensacyjne.

Na terenie Gminy odbywa się budowa drogi ekspresowej S5, która może wywołać szkody w środowisku. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wydał 28 kwietnia 2017 r. postanowienie, w którym opisuje warunki, które musi spełnić wykonawca, by straty w środowisku nie zaistniały oraz metody kompensacji ewentualnie powstałych strat. Na terenie Gminy Dobrcz budowana trasa przebiega głównie przez tereny rolnicze, a przy południowo-zachodniej granicy Gminy biegnie w sąsiedztwie Rezerwatu Przyrody Augustowo. Nie przewiduje się uszkodzenia Rezerwatu Augustowo, a powstałe podczas budowy szkody na obszarach rolniczych ma obowiązek usunąć wykonawca.

Na terenie Gminy Dobrcz spośród obiektów stanowiących potencjalne ognisko zanieczyszczeń dla środowiska można wymienić stacje benzynowe, które są zlokalizowane w trzech punktach oraz PSZOK w Magdalence. Obiekty produkcyjne na terenie Gminy obejmujące głównie gospodarstwa rolne i hodowlane, a także tartaki, skup zbóż oraz złomowisko nie stanowią zagrożenia dla środowiska. Nieużytki na terenie Gminy obejmują w większości obszary podmokłe i bagienne, które jako miejsca ważne dla równowagi przyrodniczej powinny być pozostawione w niezmienionym stanie.

5.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.7.1 Ocena stanu

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw [11], która zmieniła system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zmiany zostały również zawarte w przepisach nowej Ustawy o odpadach [10].

Do obowiązków gminy należy między innymi prowadzenie sprawozdawczości, polegającej na sporządzaniu rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, na podstawie których przygotowywane jest jedno zbiorcze sprawozdanie dotyczące wszystkich gmin, które Marszałek Województwa przekazuje do Ministra Środowiska. Ponadto gminy zostały zobowiązane do wyłonienia w drodze przetargu przedsiębiorstwa odbierającego odpady oraz dokonywania rozliczeń finansowych za ich odbiór.

Według najnowszego podziału województwa kujawsko-pomorskiego na regiony gospodarki odpadami komunalnymi Gmina Dobrcz położona jest w regionie 4 (Zachodni). W skład obszaru regionu 4 wchodzi 34 gminy z sześciu powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Mieszkańcy gminy Dobrcz zobligowani są do selektywnej zbiórki odpadów w systemie pojemnikowym. Drugi filar selektywnej zbiórki odpadów stanowi Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Przeprowadzana jest również objazdowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

Na terenie regionu istnieje 5 regionalnych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP), 6 kompostowni oraz 4 składowiska. Obszar regionu obsługuje również jeden Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych. ZTPOK znajduje się w Bydgoszczy na ulicy Ernsta Peterzona 22, jest zarządzany przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. Instalacjami zastępczymi dla wymienionych są instalacje regionalne przeznaczone do przetwarzania tego samego rodzaju odpadów.

Tabela 61. Istniejące regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK 4

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok]	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok]
Regionalne					
1	Bydgoszcz	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych CORIMP Sp. z o.o.	60 000	16 000
2	Bydgoszcz	Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o.o.	140 000	48 000
3	Bydgoszcz	Zakład Gospodarki Odpadami ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.	120 000	0
4	Toruń	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Kocięwska 37/53 87-100 Toruń	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	85 500	28 000
5	Żnin	NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. Wawrzynki 35 88-400 Żnin	NOVAGO Sp. z o.o.	100 000	36 000

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 12. Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w RGOK 4

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalacje	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Regionalne				
1	Bydgoszcz	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Wojska Polskiego 65 85-825 Bydgoszcz	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych CORIMP Sp. z o.o.	3 000
2	Bydgoszcz	Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Inwalidów 45 85-749 Bydgoszcz	REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o.o.	3 000
3	Bydgoszcz	Zakład Gospodarki Odpadami ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.	4 000
4	Pakość	Składowisko Odpadów Giebnia 88-170 Pakość	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o.	5 000
5	Toruń	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Kociewska 37/53 87-100 Toruń	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	8 000
6	Żnin	NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. Wawrzynki 35 88-400 Żnin	NOVAGO Sp. z o.o.	2 000

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko - pomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 13. Istniejące regionalne składowiska odpadów komunalnych i składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w RGOK 4

LP	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalacje	Pojemność pozostała [m³]
Regionalne				
1	Bydgoszcz	Zakład Gospodarki Odpadami ul. Prądocińska 28 85-893 Bydgoszcz	Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o.	672 000
2	Pakość	Składowisko Odpadów Giebnia 88-170 Pakość	Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o.	212 900
3	Toruń	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ul. Kociewska 37/53 87-100 Toruń	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o.	605 500
4	Żnin	NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. Wawrzynki 35 88-400 Żnin	NOVAGO Sp. z o.o.	201 900

Źródło: Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Wywozem odpadów komunalnych na terenie gminy Dobrcz zajmuje się firma P.U.K. CORIMP Sp. z o.o. (harmonogram wywozu nieczystości stałych z gminy Dobrcz w okresie od 01.01.2019r. do 31.12.2019r.). Na terenie gminy zlokalizowany jest, zarządzany przez Zakład Usług Komunalnych w Dobrczu, Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Znajduje się on pod adresem Magdalenka 9, 86-022 Magdalenka. W PSZOK-ach mieszkańcy mają możliwość nieodpłatnego przekazania swoich odpadów zebranych w sposób selektywny.

W 2017 roku na terenie Gminy Dobrcz przyjęto do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, w Magdalence łącznie 179,500 Mg odpadów.

Tabela 7. Informacja o odebranych odpadach komunalnych z terenu Gminy Dobrcz w 2018r.

Kod odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi	Rodzaj odpadów przygotowanych do ponownego użycia i podanych recyklingowi	Masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi [Mg]
15 01 07	Opakowania ze szkła	282,6
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	290,5
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	245,47
20 03 01	Niesegregowane(zmieszane)	3094,01
20 01 36	Zużyte urządzenia elektroniczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 10 01 35	12,5
20 01 35	Zużyte urządzenia elektroniczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,00
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	197,4

W 2018r. osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 55,17% co oznacza, iż Gmina wywiązała się z ustawowego obowiązku w tym zakresie.

Program Usuwania Azbestu (PUA) dla Gminy Dobrcz jest w trakcie opracowywania.

5.8 Gleby

5.8.1 Ocena stanu

Gleby w województwie kujawsko - pomorskim charakteryzują się niskim pH oraz małą zawartością próchnicy. 60% powierzchni województwa kujawsko - pomorskiego zajmują gleby bardzo kwaśne. Jest to związane z naturalnym kwaśnym charakterem tych gleb, jednakże świadczy także o niestosowaniu przez rolników zabiegów wapnowania.

Analizując możliwości rozwoju rolnictwa, można zauważyć małe zróżnicowanie gleb. Na północnym-wschodzie i wschodzie gminy występują gleby płowe. Miejscami występują tu grunty lepszej przydatności - głównie brunatne i czarne ziemie oraz grunty słabsze- różnego rodzaju gleby piaskowe. W części zachodniej oraz południowej występują gleby gorszej przydatności.

Powierzchnie gleb bardzo urodzajnych w gminie są niewielkie, ale powierzchnie przeciętnie urodzajnych gleb płowych bardzo duże. Pokrywa glebowa jest więc sprzyjającym czynnikiem dla rozwoju wysokotowarowego rolnictwa. Większość gruntów ornych należy do klasy III, mało jest powierzchni z gruntami klasy II, ale dużo powierzchni klasy IV. Grunty bardzo mało przydatne - klasy V, VI zajmują niewielką powierzchnię ogólną. Większość terenu gminy stanowią gleby podatne na suszę (dane IUNG).

Wobec rosnącej populacji w gminie Dobrcz wymagany jest wzrost ilości terenów pod zabudowę. Rozwój budownictwa mieszkaniowego w bardzo dużym stopniu odbywa się kosztem tzw. rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zmiany zagospodarowania przestrzennego wymagają zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, a następnie wyłączenia z użytkowania rolniczego zasobów glebowych. Grunty chronione klasy I, II, III, najbardziej urodzajne, powinny jeśli to możliwe zachować dotychczasową funkcję rolną.

Przeważające na terenie gminy gleby średnio dobre (klasa bonitacyjna IIIb) i średniej jakości lepsze (klasa bonitacyjna IVa), które ponadto wykazują podatność na suszę, wymagają szczególnej troski i właściwej techniki uprawy ziemi. Niespełnienie tych założeń może przyczynić się do degradacji gleb.

Na terenie gminy nie ma punktów pobrania próbek gleby w celu wykonania analiz laboratoryjnych. Najbliższy punkt pobrania próbek gleby znajduje się w miejscowości Stary Toruń w gminie Żławieś Wielka.

5.9 Zasoby przyrodnicze

5.9.1 Ocena stanu

Flora i fauna

Lesistość w Gminie Dobrcz stanowi 6,4 % powierzchni gminy natomiast średnia lesistość w województwie kujawsko – pomorskim wynosi 27,8 %. Lasy i grunty leśne zajmują na terenie gminy powierzchnię ok. 850 ha i położone są głównie w zachodniej części gminy. Lasy na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Żółędowo, gdzie 66 % stanowią bory mieszane, a pozostałą część zajmują lasy mieszane. Podstawowym gatunkiem drzewa jest sosna pospolita, następnie dąb i brzoza, a resztę uzupełniają olchy, modrzewie, świerki, buki oraz klony.

Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Dobrcz występują liczne obszary podlegające ochronie prawnej, takie jak rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszary NATURA 2000, użytki ekologiczne, jak również 30 pomników przyrody.

Najwyższą formą ochrony na terenie gminy jest Rezerwat Przyrody Augustowo który zajmuje 6,76 ha, położony w południowej części gminy. Rezerwat został utworzony w 1963 roku. Jest to rezerwat florystyczny, leśny - przedmiotem ochrony jest ols porzeczkowy i torfowcowy. We wschodniej części gminy znajdują się obszar Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego który zajmuje 1552,5 ha powierzchni gminy. Całkowita powierzchnia parku wynosi 33 306,5 ha. Został powołany w celu ochrony wartości krajobrazowych i kulturowych Doliny Dolnej Wisły. Położony jest głównie wzdłuż lewego brzegu Wisły. Obszar nadwiślański objęty jest również ochroną w ramach programu NATURA 2000 i obejmuje obszar siedliskowy Solecka Dolina Wisły oraz obszar ptasi Dolina Dolnej Wisły. Natomiast użytki ekologiczne na terenie gminy stanowią zwykle zadrzewienia na terenach zabagnionych oraz pastwiska i łąki.

Tabela 85. Pomniki przyrody na terenie gminy Dobrcz

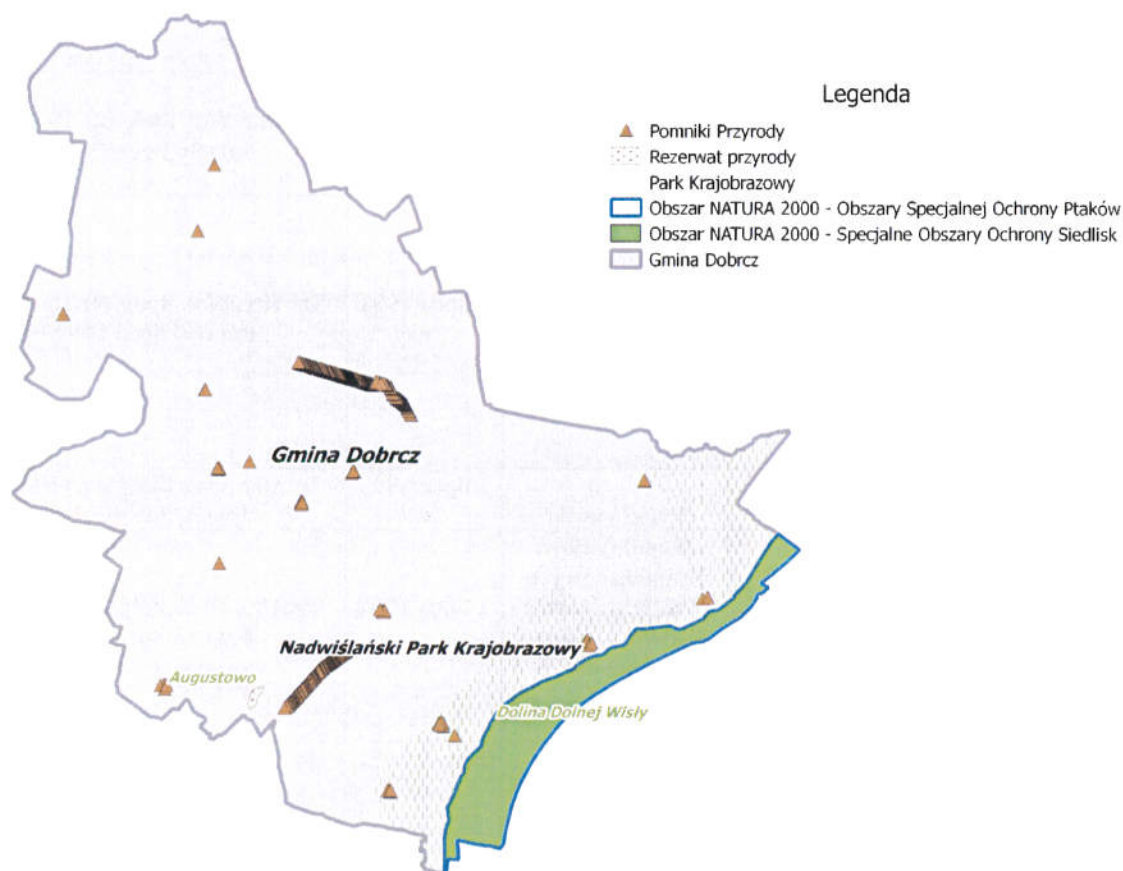
Lp.	Nazwa	Miejscowość	Lokalizacja	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego
1	Lipa drobnolistna trójwierzchołkowa Robinia grochodrzew klon zwyczajny- 2 sztuki	Augustowo	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
2	dąb szypułkowy – 2 sztuki żywotnik zachodni jasion wyniosły miłorząb dwukładowy platany klonolistne-2 sztuki	Gądecz	Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego w parku dworskim	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
3	lipa drobnolistna klon zwyczajny cis pospolity-2 sztuki grab zwyczajny	Kusowo	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
4	lipa drobnolistna-2 sztuki	Pauliny	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku

	dąb szypułkowy-2 sztuki				
	buk zwyczajny				
	cis pospolity-2 sztuki				
	cis pospolity trójwierzchołkowy				
5	kasztanowiec zwyczajny	Pyszczyń	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	dąb szypułkowy				
	wiąz szypułkowy-5 sztuk				
6	dąb szypułkowy -4 sztuki	Siemno	Park Dworski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	kasztanowiec zwyczajny- 2 sztuki				
7	dąb szypułkowy	Strzelce Górne	Park dworski; w Zespole Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	buk zwyczajny- 2 sztuki				
	cis pospolity-2 sztuki				
	modrzew europejski				
	lipa drobnolistna				
8	dąb szypułkowy -2 sztuki	Suponin	Park Wiejski	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
9	jasion wyniosły	Trzęsacz	Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego w parku dworskim	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	dąb szypułkowy -3 sztuki				
10	lipa drobnolistna	Zalesie	Cmentarz Poewangelicki	1 lipca 1991 r.	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
	klon zwyczajny				

Tabela 96. Pomniki przyrody na terenie Gminy

Nazwa	Obręb ewidencyjny	Numer działki	Data utworzenia	Akt prawny
jaskinia „BAJKA”	Gądecz	22283/4	1995-07-101	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
Aleja Borówno: dąb szypułkowy 240szt, klon jesionolistny 2szt, jesion wyniosły 2szt, klon zwyczajny	Borówno	23/3	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
Aleja Siemno: dąb szypułkowy 267 sztuk, grab zwyczajny 2sztuki, klon jesionolistny, klon zwyczajny 8 szt.	Borówno	Siemno nr działki ewid. 33	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku

Głaz: przy drodze Pyszczyń - Nekla	Pyszczyń	Magdalena nr działki ewid 99/4	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku
50m od drogi Pyszczyń-Dobrz	Pyszczyń	Magdalena nr działki ewid 234	1991-07-01	Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 15 Poz. 120 z dnia 30 lipca 1991 roku

Rysunek 4. Obszary chronione

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 271b ustawy Prawo ochrony środowiska [1], Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniom wód granicznych. Ustawa Prawo ochrony środowiska [1] (w szczególności tytuł IV tej ustawy) implementuje przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z 24.07.2012, str. 1) oraz Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych (Dz. U. z 2004 r. nr 129, poz. 1352). Ww. akty prawne regulują kwestie zapobiegania poważnym awariom, które mogą być następstwem określonych działań przemysłowych oraz ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzi i środowiska.

Co roku GIOŚ w Warszawie publikuje raporty o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii. W latach 2014-2017 na terenie Gminy Dobrcz nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Przedstawione poniżej problemy ochrony środowiska są wynikiem wykonanej oceny stanu środowiska w ramach wyznaczonych obszarów interwencji. Zdiagnozowane problemy mają charakter wyłącznie informacyjny, a ich celem jest ukierunkowanie działań w taki sposób, aby je zminimalizować lub wyeliminować. Wskazane poniżej problemy dały podstawy do wyznaczenia w POŚ dla Gminy Dobrcz odpowiednich celów i kierunków interwencji wraz z zadaniami, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy.

Szczególnie istotny z punktu widzenia POŚ dla Gminy Dobrcz jest problem występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń substancji tj. benzo(a)pirenu i poziomu celu długoterminowego ozonu. Znaczący wpływ na jakość powietrza ma głównie emisja komunikacyjna oraz emisja indywidualna tzw. „niska emisja”, której źródłem są głównie domowe systemy grzewcze. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Tabela 107. Problemy w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie Gminy

Słabe strony	Zagrożenia
→ przekroczenia dopuszczalnych stężeń silnie rakotwórczego benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego ozonu, → przeważający transport indywidualny, → emisja ze źródeł indywidualnych tzw. „niska emisja” szczególnie w sezonie grzewczym, → bardzo mała powierzchnia lasów.	→ stale pogarszająca się jakość powietrza atmosferycznego, → pogłębiająca się zmiana klimatu, → zanieczyszczenia napływające z terenów sąsiednich.

Kolejnym problemem jest stale zwiększający się ruch pojazdów oraz pogarszający się stan techniczny nawierzchni. W zasięgu oddziaływania znajduje się zabudowa mieszkaniowa, placówki oświatowe związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży. Zatem narażone są tereny chronione akustycznie. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy Dobrcz i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.

Tabela 118. Problemy w zakresie zagrożenia hałasem na terenie Gminy

Słabe strony	Zagrożenia
→ duże natężenie hałasu komunikacyjnego (drogi krajowe i wojewódzkie), → hałas kolejowy, związany z przebiegającą linią kolejową.	→ stale pogarszający się stan dróg, → wzrastający ruch pojazdów po drogach, → zły stan techniczny pojazdów.

Innym problemem jest brak wyznaczonego punktu pomiaru pola elektromagnetycznego na terenie gminy Dobrcz. W związku z rozwojem technologii emitującej promieniowanie elektromagnetyczne możemy spodziewać się wzrostu natężenia PEM w następnych latach. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Tabela 129. Problemy w zakresie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym

Słabe strony	Zagrożenia
→ brak punktu pomiarowego pól elektromagnetycznych na terenie gminy Dobrcz, → obecność na terenie Gminy napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, → obecność na terenie Gminy nadajników telefonii komórkowej.	→ rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne np. Wifi,

Problemem ochrony środowiska, istotnym z punktu widzenia POŚ, jest ochrona wód przed zanieczyszczeniami. JCWPd na obszarze gminy nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, natomiast jakość wód powierzchniowych jest zła o umiarkowanym stanie ekologicznym. Dodatkowo wody powierzchniowe i podziemne należą do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

Tabela 20. Problemy w zakresie gospodarowania wodami na terenie Gminy Dobrcz

Słabe strony	Zagrożenia
→ JCWP odznaczają się złym stanem jakościowym, → niska jakość wód powierzchniowych ze względu na klasę elementów fizykochemicznych poniżej stanu dobrego. → możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego i z obszarów rolniczych, → przynależność do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Obszar Szczególnie Narażony nr 7)	→ zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego dla wód powierzchniowych, → przedłużające się okresy suszy mogące mieć wpływ na dostępność wody, → wytworzenie się leju depresji w związku z dużym poborem wód podziemnych w rejonie Bydgoszczy, → występowanie głównych poziomów wodonośnych w utworach przepuszczalnych i podatnych na infiltrację zanieczyszczeń, → możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, ze stacji paliw oraz obszarów rolniczych.

Na terenie Gminy Dobrcz stan gospodarki ściekami jest umiarkowanie zadowalający, co związane jest z wysokim stopniem zwodociągowania gminy oraz występowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków. Natomiast niezadowalający jest stopień skanalizowania, który wynosi 27% jak również duża ilość zbiorników bezodpływowych. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 131. Problemy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy

Słabe strony	Zagrożenia
→ przestarzałe systemy gromadzenia ścieków sanitarnych na terenie gospodarstw (szamba). → skanalizowanie gminy w 27%.	→ awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników na ścieki – możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych, → brak uzasadnienia ekonomicznego do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarach o małej gęstości zaludnienia, → brak możliwości budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w obrębie gospodarstw, na których zostaną stwierdzone niekorzystne warunki grunto-wodne.

Na obszarze gminy Dobrzcz eksploatowane są dwa złoża kruszyw naturalnych: piasek i torf. Ponadto na terenie występują nieeksploatowane wody zmineralizowane, zaś południowo-wschodnia część Gminy znajduje się na obszarze przetargowym dla węglowodorów. W związku z występowaniem złóż naturalnych istnieje ryzyko niekontrolowanej eksploatacji, a na obszarach ich eksploatacji może dojść do przekształcenia rzeźby terenu, czy degradacji gleb. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Tabela 142. Problemy w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi na terenie Gminy.

Słabe strony	Zagrożenia
→ możliwość lokalnej niekontrolowanej eksploatacji surowców, → kolizja udokumentowanych złóż kopalin z ochroną środowiska.	→ zagrożenia występujące ze strony eksploatacji złóż (przekształcenia rzeźby terenu, zmiana stosunków wodnych, degradacja gleb).

Kolejnym ważnym obszarem, w którym zdiagnozowano problemy jest gospodarka odpadami na terenie Gminy. Pomimo sukcesywnego wzrostu świadomości mieszkańców gminy o prawidłowym gospodarowaniu odpadami w dalszym ciągu występują problemy, które wymagają naprawy. Należy podkreślić iż w 2018 roku poziom recyklingu był zadowalający i wyniósł 55,17% należy jednak sukcesywnie dążyć do wzrostu ilości segregowanych odpadów w stosunku do ogólnej ilości odpadów. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 153. Problemy w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy

Słabe strony	Zagrożenia
→ duże koszty funkcjonowania systemu odpadów, → znaczna ilość niesegregowanych odpadów, → brak umiejętności prawidłowej segregacji odpadów przez część mieszkańców.	→ wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie gminy, → skala i problemowość wprowadzanych zmian w nowych przepisach gospodarowania odpadami komunalnymi często prowadząca do nieprawidłowości w funkcjonowaniu nowego systemu.

W zakresie ochrony gleb zdiagnozowano niebezpieczeństwo ich zanieczyszczenia związane ze wzrostem natężenia transportu oraz rosnącym zapotrzebowaniem na tereny pod zabudowę mieszkaniową. Jednakże wskazane podczas analizy SWOT słabe strony i zagrożenia dotyczą głównie kwestii gospodarczych i ekonomicznych, które nie wpływają na pogorszenie istniejącego stanu środowiska gminy w tym zakresie, ale na spadek możliwości zagospodarowania gleb. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Gleby.

Tabela 164. Problemy w zakresie ochrony gleb terenie Gminy

Słabe strony	Zagrożenia
→ brak punktu monitoringu gleby, → duży udział gleb wymagających wapnowania, → gleby podatne na suszę → rosnące zapotrzebowanie na tereny pod zabudowę	→ rosnące zagrożenie wystąpienia zjawiska suszy – w ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania zjawisk ekstremalnych, → nieregularność opadów atmosferycznych, → zagrożenie zanieczyszczeniem gleb związane z ruchem i infrastrukturą transportową oraz wzrostem zabudowy mieszkaniowej.

W zakresie zasobów przyrodniczych nie zdiagnozowano problemów istotnych z punktu środowiskowego. Wskazane podczas analizy SWOT słabe strony i zagrożenia dotyczą głównie kwestii zagospoda-

rowania przestrzennego i ładu krajobrazowego oraz szczegółowej inwentaryzacji walorów przyrodniczych Gminy Dobrcz. Nie zidentyfikowano problemów w zakresie obszarów chronionych. Poniżej w tabeli przedstawiono zdiagnozowane w toku analizy słabe strony Gminy i zagrożenia w ramach obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

Tabela 25. Problemy w zakresie zasobów przyrodniczych na terenie Gminy

Słabe strony	Zagrożenia
→ niewielkie wykorzystanie walorów krajobrazowych do celów rekreacyjnych, → niski wskaźnik lesistości gminy. → brak rozpoznania przyrodniczego gminy poprzez rzetelnie przeprowadzoną inwentaryzację przyrodniczą,	→ postępująca urbanizacja, → zanieczyszczenie środowiska, → pożary lasów, → obniżenie wskaźnika lesistości gminy poprzez niewłaściwą gospodarkę leśną, → koszty inwestycji związanych z ochroną środowiska.

Zgodnie z danymi WIOŚ na terenie Gminy w ostatnich latach nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne lub brak oddziaływania, na cele i przedmioty ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

Wyznaczone w POŚ dla gminy Dobrcz cele, kierunki i zadania są działaniami o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-funkcjonalnym), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, sportowo-rekreacyjnej, turystycznej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w POŚ dla Gminy mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko [18]*, dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w *Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [1]*. W ramach omawianej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona. Program zawiera zadania zgłoszone przez samorząd gminy, których realizacja przewidziana jest w perspektywie lat 2018-2022. Większość zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest problematyczne.

Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono **potencjalne** oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji POŚ dla Gminy Dobrcz na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono **potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne** na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powie-

trze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

POŚ dla Gminy Dobrcz jest dokumentem ogólnym i nie opisuje szczegółowo zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Program wskazuje jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości środowiska przyrodniczego gminy oraz wypełnienia zaleceń dokumentów wyższego szczebla. Należy pamiętać o uwzględnianiu zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Poniżej w tabeli dokonano oceny i analizy oddziaływania realizacji wyznaczonych w POŚ zadań na poszczególne komponenty środowiska.

OZNACZENIA:

Potencjalne pozytywne oddziaływanie

Potencjalne neutralne oddziaływanie

Potencjalne negatywne oddziaływanie

B Bezpośrednie

P Pośrednie

S Stałe

Ch Chwilowe

W Wtórne

Sk Skumulowane

Tabela 176. Potencjalne oddziaływania zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzcz na poszczególne komponenty środowiska

LP	Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-terminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody (poza Naturą 2000)	Obszary Natura 2000	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
	Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza												
1.	Termomodernizacja budynków gminnych wraz z budową indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii								B, S	B, S			B, S
2.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z budową indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, panele i kolektory fotowoltaiczne)								B, S	B, S			B, S
3.	Wymiana nieekologicznych pieców na ogrzewane paliwami niskoemisyjnymi (gaz lub ekogroszek)								B, S	B, S			B, S
4.	Wdrażanie zapisów Programu ograniczania niskiej emisji								P, S, W	P, S, W			P, S, W
5.	Montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych w budynkach należących do Gminy								P, S, W	P, S, W			P, S, W
6.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła								P, S, W	P, S, W			P, S, W
7.	Szkolenia dla pracowników Gminy w zakresie Eco Driving								P, S, W	B, S	P, S, W		B, S
8.	Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza i ograniczania niskiej emisji wraz z monitoringiem jakości powietrza								P, S	P, S			P, S
	Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem												
9.	Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej i kolejowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg w celu poprawy stanu infrastruktury dróg powiatowych i drogi krajowej									B, S	B, S	B, S	B, S

LP	Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-terminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody (poza Naturą 2000)	Obszary Natura 2000	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
	Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa												
10.	Modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody	B, Ch	P, S, W						P, S, W				P, S
11.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	B, Ch	P, S, W						P, S, W				P, S
12.	Rozbudowa sieci kanalizacji ściekowej	B, Ch	P, S, W						P, S, W				P, S
13.	Budowa oczyszczalni ścieków	B, Ch	P, S, W						P, S, W				P, S
	Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów												
14.	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	B	B	P	P	P, S	P, S						P
15.	Objęcie zorganizowanym systemem odbierania oraz selektywnego zbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców	P, S, W	P, S							B, S		B, S	B, S
16.	Rozbudowa, modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)												
17.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy	P, S, W								B, S			B, S
18.	Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska	P, S	P, S									P, S	P, S

LP	Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-terminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody (poza Naturą 2000)	Obszary Natura 2000	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
19.	Przeprowadzenie przetargów w gminach na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości												P, S, W
20.	Zawieranie umów z przedsiębiorcami świadczącymi usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości												P, S, W
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze													
21.	Budowa infrastruktury turystycznej (pola biwakowe, ścieżki rowerowe, drogi dojazdowe, zagospodarowanie rzek)	B, Ch, Sk	B, Sk	B, Sk	B, Sk	B, Sk	B, Sk			B, Ch, SK	B, Ch, Sk		P, S, W
22.	Budowa ścieżek dydaktyczno ekologicznych	B, Ch, Sk	B, Sk	B, Sk	B, Sk	B, Sk				P, Sk	P, Sk		P, Sk
23.	Poprawa estetyki i rewaloryzacja miejscowości	P, S, W										P, S, W	P, S, W
24.	Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody			P, S, W	P, S, W	P, S, W	P, S, W		P, S			P, S	
25.	Edukacja ekologiczna w zakresie przeciwdziałania powstawaniu dzikich wysypisk śmieci	P, S			P, S	P, S	P, S	P, S	P, S				P, S
Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami													
26.	Wsparcie OSP na wyposażenie w specjalistyczne sprzęty ratowniczo-gaśnicze oraz przeciwpowodziowe	P, SK								P, SK			B, S

W POŚ dla gminy Dobrcz w ramach ochrony powierzchni ziemi i krajobrazu wyznaczono cele, kierunki i zadania administracyjne jak i inwestycyjne. Większość zadań zapisanych w POŚ dla Gminy będzie miała charakter neutralny lub potencjalnie pozytywny na powierzchnię ziemi i krajobraz. Realizacja niektórych zadań może spowodować wystąpienie potencjalnych oddziaływań bezpośrednich i chwilowych oraz pośrednich, stałych i wtórnych. Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Dobrcz zadania **nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu** na powierzchnię ziemi i krajobraz.

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy zadania **nie będą mieć znaczącego wpływu** na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych. **Brak oddziaływania lub oddziaływanie nie pozytywne** zidentyfikowano w zadaniach o charakterze nie inwestycyjnym (organizacyjnym) oraz zadaniach związanych z remontem, przebudową, adaptacją, termomodernizacją istniejących obiektów budowlanych.

Wyznaczone w POŚ dla Gminy Dobrcz zadania **nie będą mieć znaczącego wpływu** na zasoby przyrodnicze Gminy. **Brak oddziaływania lub oddziaływanie pozytywne** zidentyfikowano w zadaniach o charakterze nie inwestycyjnym (organizacyjnym) oraz zadaniach związanych z przebudową dróg i rekultywacją terenów zdewastowanych i zdegradowanych. Wszystkie działania w Programie z zakresu ochrony przyrody mają na celu poprawę stanu przyrody na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego poprzez zachowanie bioróżnorodności, ochronę siedlisk, walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz powstrzymanie systematycznie postępującej fragmentacji ekosystemów.

Na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w POŚ dla Gminy Dobrcz będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda, gleba, zasoby kopalin, drewno. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową nowej infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalnych charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne **nie przewidyje się znaczącego oddziaływania** na ten komponent środowiska.

Zadania wyznaczone w POŚ dla Gminy Dobrcz **nie będą mieć znaczącego wpływu** na jakość powietrza atmosferycznego i klimat. **Brak oddziaływania** zidentyfikowano w zadaniach związanych z ochroną przed promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarowaniem wodami, gospodarką wodno-ściekową, gospodarowaniem odpadami, ochroną gleb i zasobów geologicznych.

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Dobrcz **nie będą mieć znaczącego wpływu** na klimat akustyczny. **Brak oddziaływania** zidentyfikowano w projektach o charakterze nie inwestycyjnym.

Wyznaczone w POŚ dla Gminy Dobrcz zadania będą mieć w większości **neutralne lub pozytywne oddziaływanie** na krajobraz kulturowy i zabytki.

Dodatkowo oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Dobrcz zadania **będą mieć pozytywny długoterminowy** wpływ na zdrowie i warunki życia ludzi oraz dobra materialne. W POŚ wpisany jest szereg projektów nie inwestycyjnych i inwestycyjnych mających pozytywny wpływ na ludzi tj. ograniczenie emisji gazów i pyłów do powietrza, ograniczenie emisji hałasu do środowiska, minimalizacja występowania zjawisk ekstremalnych (powódzie, susze), poprawa sytuacji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrona gleb przed degradacją, ograniczanie ryzyka wystąpienia poważanej awarii oraz ochrona i pielęgnacja zasobów przyrodniczych gminy.

W związku z realizacją projektów inwestycyjnych mogą pojawić się uciążliwości związane z emisją hałasu oraz emisją gazów i pyłów do powietrza na etapie realizacji. Przewiduje się, że oddziaływanie zakończy się z chwilą ustania robót oraz będzie to oddziaływanie w granicach terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny. Ponadto nie przewiduje się, aby działania te mogły zagrażać życiu i zdrowiu ludzi i pogarszać warunki życia. Ocenia się, że inwestycje **pozytywnie długoterminowo** wpłyną na podniesienie standardu życia mieszkańców Gminy.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Program ochrony środowiska dla Gminy Dobrcz do roku 2022 nie przewiduje realizacji zadań, które miałyby oddziaływanie transgraniczne.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

9.1 Ochrona powierzchni ziemi i krajobrazu

Podczas prowadzenie robót ziemnych i prac budowlanych wskazuje się na właściwe zagospodarowanie mas ziemnych, gromadzenie oddzielnie gruntu oraz warstwy próchniczej (humusu) oraz ponowne ich wykorzystanie w miejscu inwestycji lub w razie potrzeby w innej lokalizacji (np. w celu rekultywacji terenów).

Przeznaczenie terenów pod inwestycje należy prowadzić w sposób racjonalny, wykorzystując w pierwszej kolejności tereny przekształcone, zabudowane. Wskazuje się również na właściwe zachowanie proporcji pomiędzy powierzchnią zabudowaną i powierzchnią biologicznie czynną.

Zamierzenia inwestycyjne należy prowadzić w sposób zapobiegający zanieczyszczeniu środowiska glebowego substancjami chemicznymi. Każde prowadzenie robót budowlanych i robót ziemnych z użyciem sprzętu mechanicznego wymaga właściwego zabezpieczenia terenu wokół inwestycji (ochrona drzew i krzewów) oraz właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie generowanych ścieków przed wprowadzeniem do gruntu oraz właściwe zagospodarowanie odpadów w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji.

Negatywne oddziaływanie powinno być również minimalizowane na etapie prowadzenia eksploatacji inwestycji. Wskazuje się na właściwe zagospodarowanie ścieków socjalno – bytowych, gospodarczych oraz wód opadowych i roztopowych z terenów utwardzonych poprzez zastosowanie systemów kanalizacji sanitarnej i systemów kanalizacji deszczowej lub gromadzenie w szczelnych zbiornikach bezodpływowych. W zakresie gospodarki odpadami (odpady bu-

dowlane, przemysłowe, komunalne) inwestor/właściciel zobligowany jest uregulować sposób gromadzenia i odbioru wytworzonych odpadów. Zatem odpady będą przekazywane specjalistycznym firmom prowadzącym działalność w zakresie gospodarowania odpadami, posiadającym wymagane prawem zezwolenia.

W przypadku realizacji inwestycji, które kwalifikować się będą jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko [18]* konieczna jest właściwa ocena oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz obszaru. Przed każdą inwestycją, nie tylko wymagającą sporządzenia Raportu oddziaływania na środowisko, wskazuje się na potrzebę oceny wpływu inwestycji na krajobraz.

9.2 Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

W związku ograniczeniem wpływu ewentualnych nowych inwestycji na wody powierzchniowe i podziemne wskazuje się na właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie generowanych ścieków przed wprowadzeniem do gruntu, w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji. Właściwa gospodarka wodno-ściekowa powinna opierać się o system kanalizacyjny zapewniający zbieranie całości generowanych ścieków i ich oczyszczanie. Stosowanie zbiorników bezodpływowych traktuje się jako rozwiązanie tymczasowe np. na etapie realizacji inwestycji lub w sytuacji braku technicznych i ekonomicznych możliwości na budowę sieci kanalizacyjnych. Wskazuje się również na właściwe zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z terenów utwardzonych w oparciu o system kanalizacji deszczowej i oczyszczanie ścieków przed wprowadzeniem do wód i gruntu.

9.3 Ochrona różnorodności biologicznej, roślin i zwierząt oraz obszarów podlegających ochronie na podstawie *Ustawy o ochronie przyrody*

W zakresie *Ochrony różnorodności biologicznej, roślin i zwierząt oraz obszarów podlegających ochronie na podstawie Ustawy o ochronie przyrody [4]*, w tym obszarów Natura 2000 wskazuje się na lokalizację w miarę możliwości inwestycji poza obszarami chronionymi.

W przypadku stwierdzenia występowania gatunków zwierząt w obiektach przeznaczonych do remontu, adaptacji, termomodernizacji, usuwania pokryć azbestowych itp. należy stwierdzić, czy gatunki podlegają ochronie prawnej. W sytuacji występowania siedlisk gatunków chronionych wskazuje się na potrzebę uzyskania zezwolenia na odstępstwo od zakazu niszczenia takich siedlisk, które wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie. Ww. zezwolenie określa termin wykonania prac (poza okresem lęgowym), jak również wskazuje warunki przeniesienia gniazd w stosowne miejsce. W przypadku stwierdzenia w obiekcie gatunków chronionych ptaków prace należy prowadzić poza okresem lęgowym, a w przypadku nietoperzy poza okresem lęgu i odchowania. Po przeprowadzeniu prac należy w miarę możliwości zachować możliwość gniazdowania i schronienia obecnych w obiekcie gatunków zwierząt. W przypadku braku takiej możliwości należy zapewnić zwierzętom schronienie zastępcze w miejscu bytowania (budki, boksy itp.).

Każde prowadzenie robót budowlanych i robót ziemnych z użyciem sprzętu mechanicznego wymaga właściwego zabezpieczenia terenu wokół inwestycji (ochrona drzew i krzewów) oraz właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie generowanych ścieków przed wprowadzeniem do gruntu oraz właściwe zagospodarowanie odpadów w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji.

9.4 Ochrona zasobów naturalnych

Wskazuje się na ochronę zasobów naturalnych poprzez racjonalne ich wykorzystywanie. Istotne jest również właściwe oszacowanie wielkości zapotrzebowania na zasoby naturalne. Działalność gospodarcza winna być prowadzona z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT). Istotnym jest prowadzenie technologii innowacyjnych ograniczających w znacznym stopniu wodochłonność i materiałochłonność gospodarki.

9.5 Ochrona powietrza atmosferycznego i zapobieganie zmianom klimatu

W zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami w ramach realizacji inwestycji wskazuje się na stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), prowadzenie działalności wewnątrz obiektów budowlanych, wychwytywanie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, a następnie ich oczyszczanie na filtrach/separatorach itp. przed wprowadzeniem do powietrza atmosferycznego, prowadzenie przerw w pracy pojazdów mechanicznych, eliminowanie pracy maszyn i urządzeń na biegu jałowym.

9.6 Ochrona klimatu akustycznego

W zakresie ograniczenia wpływu na klimat akustyczny wskazuje się na stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego urządzeń emitujących hałas, utrzymanie dróg w dobrym stanie technicznym, eliminowanie pracy maszyn i urządzeń na biegu jałowym, prowadzenie działalności wyłącznie w porze dziennej, prowadzenie działalności wewnątrz obiektów budowlanych.

Zgodnie z *Ustawą Prawo Ochrony Środowiska* [2] w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska (na podstawie pomiarów własnych, pomiarów wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub podmiotu zobowiązanego do ich przeprowadzenia), że wyniku prowadzonej działalności przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu organ wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu dla danej instalacji.

9.7 Ochrona krajobrazu kulturowego i zabytków

W przypadku realizacji inwestycji przy obiektach zabytkowych lub w ich sąsiedztwie, na terenach ochrony zgodnie z *Ustawą o ochronie zabytków* [8] wskazuje się na potrzebę analizy wpływu inwestycji na obszary i obiekty cenne kulturowo. Ponadto na podstawie cytowanej wyżej ustawy konieczne będzie uzgodnienie z właściwym organem ochrony konserwatorskiej zakresu i realizacji prac. Jednocześnie wskazuje się właściwy dobór technik konserwacyjnych przy prowadzeniu inwestycji (prac remontowo-budowlanych, adaptacyjnych, rewitalizacyjnych) przy zabytkach lub w ich sąsiedztwie.

9.8 Ochrona zdrowia i warunków życia ludzi i dóbr materialnych

W zakresie *ochrony zdrowia i życia ludzi* wskazuje się na rozwiązania ochrony przed hałasem i ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu. Wybór właściwej lokalizacji w kwestii prowadzenia działalności gospodarczej pozwoli w znacznym stopniu zminimalizować zagrożenie na zdrowie i życie ludzi. Ponadto zastosowanie najnowszych dostępnych technologii (BAT) przy prowadzeniu inwestycji, stosowanie się do zasad bhp, ogrodzenie obszaru przed wtargnięciem osób trzecich pozwoli na wyeliminowanie zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi. Wskazuje się również na właściwe zabezpieczenie każdej inwestycji pod względem ochrony dóbr materialnych osób trzecich.

10. Metody analizy skutków realizacji postanowień dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia

System wdrażania Programu Ochrony Środowiska powinien podlegać na regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Sprawne monitorowanie Programu Ochrony Środowiska wymaga okresowej wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Celem monitoringu jest zatem zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Monitorowanie wdrażania postanowień Programu Ochrony Środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- 1) ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań)
- 2) ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji
- 3) ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo-skutkowa)

W celu prawidłowego nadzoru nad realizacją opracowanego Programu wyznaczono wskaźniki monitorowania, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników określono wartość bazową i docelową, które będą podstawą do opracowania Raportów oraz przyszłych aktualizacji POŚ. Przy ustalaniu wskaźników monitorowania wzięto pod uwagę istniejące uwarunkowania środowiskowe, wyznaczone cele i kierunki interwencji oraz dostępność danych ilościowych i jakościowych.

Ponadto jako główne narzędzie służące analizie skutków realizacji zadań POŚ dla Gminy należy wskazać system Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [2] stanowi on system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Monitoring, powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [2], co najmniej w cyklu dwuletnim. System oceny skutków środowiskowych realizacji POŚ dla Gminy powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji.

Oprócz monitoringu państwowego jako narzędzie służące monitorowaniu skutków funkcjonowania obiektów i urządzeń w środowisku należy wskazać analizę (monitoring) porealizacyjny - instrument mający na celu praktyczną weryfikację ustaleń/zaleceń zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w dokumencie

Z uwagi na fakt, że dla realizacji zadań ujętych w Programie nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko, nieuzasadnione jest proponowanie działań alternatywnych. Alternatywą dla rozwiązań zawartych w dokumencie może być tzw. wariant zerowy, czyli brak realizacji zaplanowanych zadań. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku wyboru tego wariantu, stan środowiska może ulec pogorszeniu.

12. Wykaz aktów prawnych

- [1] Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 poz. 1405 – tekst jednolity)
- [2] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018r., poz. 799 – tekst jednolity)
- [3] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2016r., poz. 778 – tekst jednolity)
- [4] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015, poz. 1651 – tekst jednolity z późn. zm.);
- [5] Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2017r., poz. 1161 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [6] Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015r., poz. 774)
- [7] Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015r., poz. 1777)
- [8] Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014r., poz. 1446 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [9] Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017r., poz. 1566);
- [10] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013r., poz. 21 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [11] Ustawa z dnia 13 września 1999r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2017r., poz. 1289 – tekst jednolity)
- [12] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2015r., poz. 196 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [13] Ustawa z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz. 1764 – tekst jednolity)
- [14] Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446 – tekst jednolity)
- [15] Ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2017r., poz. 1376ze zm.)
- [16] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031)
- [17] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014, poz. 112 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [18] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883).
- [19] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016r., poz. 71 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [20] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014r., poz. 1409)
- [21] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014, poz. 1408)
- [22] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016r., poz. 2183)
- [23] Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w

odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite (Dz. U. 2002r., nr 109 poz. 962 z późn. zm)

[24] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. 2002, nr 165, poz. 1359)

[25] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014r., poz. 1800)

13. Spis tabel

Tabela 1. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie kujawsko-pomorskiej za rok 2017	7
Tabela 2. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13]	8
Tabela 3. Wyniki pomiarów PEM (2017)	10
Tabela 4. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Dobrcz	10
Tabela 5. Ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Dobrcz	122
Tabela 6. Ogólna charakterystyka GZWP Subzbiornik Bydgoszcz	14
Tabela 7 Charakterystyka JCWP na obszarze gminy Dobrcz	155
Tabela 8. Aktualna ocena stanu JCWP na obszarze gminy Dobrcz	155
Tabela 9. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Dobrcz w latach 2015- 2018	177
Tabela 10. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobrcz w latach 2015-2018	17
Tabela 11. Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK V	20
Tabela 12. Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w RGOK V	2Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 13. Istniejące regionalne i zastępcze składowiska odpadów komunalnych i składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w RGOK V	2Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 14. Informacja o odebranych odpadach komunalnych z terenu Gminy Dobrcz w 2018r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.2
Tabela 15. Pomniki przyrody na terenie gminy Dobrcz	233
Tabela 16. Pomniki przyrody na terenie Gminy	244
Tabela 17. Problemy w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie Gminy	266
Tabela 18. Problemy w zakresie zagrożenia hałasem na terenie Gminy	266
Tabela 19. Problemy w zakresie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym	27
Tabela 20. Problemy w zakresie gospodarowania wodami na terenie Gminy Dobrcz	277
Tabela 21. Problemy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy	27
Tabela 22. Problemy w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi na terenie Gminy.	288
Tabela 23. Problemy w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy	288
Tabela 184. Problemy w zakresie ochrony gleb terenie Gminy	28
Tabela 25. Problemy w zakresie zasobów przyrodniczych na terenie Gminy	2929
Tabela 26. Potencjalne oddziaływania zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz na poszczególne komponenty środowiska	311

14. Spis rysunków

Rysunek 1. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem gminy Dobrcz, (mapa)	13
Rysunek 2. Tereny Gminy Dobrcz zagrożone osuwiskami i podtopieniami	16
Rysunek 3. Złoża i obszary perspektywiczne oraz przetargowe na terenie Gminy Dobrcz	19
Rysunek 2. Obszary chronione	255

15. Bibliografia

- 1) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 2) Długookresowa strategia rozwoju kraju „Polska 2030”. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, 2013
- 3) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2017
- 4) Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, 2014
- 5) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Ministerstwo Gospodarki, 2013
- 6) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, 2013
- 7) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2012
- 8) Polityka energetyczną Polski do 2030 roku, Ministerstwo Gospodarki, 2009
- 9) Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 10) Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2015
- 11) Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Warszawa, 2015
- 12) Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, 2015
- 13) Program wodno – środowiskowy kraju, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2010
- 14) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014
- 15) Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020, Ministerstwo Środowiska, 2014
- 16) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, 2013
- 17) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko - Pomorskiego, Samorząd Województwa Kujawsko - Pomorskiego,
- 18) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- 19) Program ochrony powietrza dla stref województwa Kujawsko-Pomorskiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- 20) Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko - pomorskiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- 21) Plan działań krótkoterminowych dla strefy Kujawsko-Pomorskiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i docelowego ozonu w powietrzu, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- 22) Program Ochrony Środowiska Województwa, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- 23) Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2016-2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2015

- 24) Program Państwowego monitoringu środowiska województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko - Pomorski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- 25) Raporty o stanie środowiska w województwie Kujawsko-Pomorskim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- 26) Program ochrony środowiska dla Powiatu Bydgoskiego,
- 27) Strategia Rozwoju Powiatu Bydgoskiego.
- 28) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dobrcz 2016
- 29) Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2017
- 30) Jakub Makarewicz: Zanieczyszczenie wód podziemnych azotanami za źródeł rolniczych
- 31) PIG 2017: Pakiet danych geologicznych na poszukiwanie złóż węglowodorów Obszar przetargowy „Chełmno”
- 32) Adam Staliński 2016: Lokalizacja farm wiatrowych w Polsce
- 33) Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r.

Źródła danych:

Państwowy Instytut Geologiczny: Centralna Baza Danych Geologicznych i Hydrogeologicznych

Główny Urząd Statystyczny

Główny Urząd Geodezji i Kartografii- Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska- Metadane (Geoserwis)

Warszawa, 24.04.2018 r.
(miejscowość, data)

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 19 a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 r., poz. 1405), w związku z art. 74a ust. 2 ww. ustawy oświadczam, że:

- ☐ *ukończyłam/-lem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w obszarze:
- a) nauk ścisłych z dziedzin nauk chemicznych;
 - b) nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi;
 - c) nauk technicznych z dziedzin nauk technicznych z dyscyplin: biotechnologia, górnictwo i geologia inżynierska, inżynieria środowiska;
 - d) nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych z dziedzin nauk rolniczych, nauk leśnych
- ☒ *ukończyłam/-lem, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie i posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w pracy w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognozy oddziaływania na środowisko, lub brałam/-lem udział w przygotowaniu co najmniej 5 raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma/-my odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

(podpis autora raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia
na środowisko, a w przypadku zespołu autorów
– kierującego tym zespołem)

*niewłaściwe skreślić

Przewodnicząca
Rady Gminy Dobrcz
mgr Monika Kuberska

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r.-Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, 1403, 1495, 1501, 1527, 1579, 1680, 1712, 1815, 2087, 2166) organ wykonawczy województwa, powiatu igminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych.

Jest on podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Zawiera cele i zadania, które powinna realizować gmina w celu ochrony środowiska w swoich granicach administracyjnych.

Podstawowym celem sporządzania i uchwalania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu JST.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrez do roku 2022 ” wynika z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy.

Projekt POŚ wraz z jego prognozą oddziaływania na środowisko został poddany opiniowaniu przez w/w organy. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy zaopiniowali bez uwag ww. dokumenty. Projekt POŚ uzyskał pozytywną opinię Zarządu Powiatu Bydgoskiego (Uchwała Nr 106/19 z dnia 11.12.2019 r.).

Zgodnie z art. 39 ww. ustawy zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu POŚ i prognozy podczas konsultacji społecznych. W terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości obwieszczenia o rozpoczęciu procesu opiniowania społecznego przedmiotowych dokumentów tj. od 10.12.2019r., nie wniesiono uwag i wniosków do projektów POŚ i prognozy.

W związku z powyższym uzasadnieniem przedkładam uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrez do roku 2022”.

Przewodnicząca
Rady Gminy Dobrez
mgr Monika Kubińska

